

ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
Π.Μ.Σ ΣΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ, ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Διπλωματική Εργασία

Ο ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
ΤΟΥ Ν.4174/2013

της

ΔΗΜΗΤΡΑ ΤΡΑΧΑΝΑ

Επιβλέπων καθηγητής: Καραγιώργος Θεοφάνης

Φεβρουάριος 2020

Ευχαριστίες

Για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, ευχαριστώ την οικογένεια μου και τους φίλους μου για την υπομονή και τη στήριξη. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Καραγιώργο Θεοφάνη, καθώς και του καθηγητές μου κ. Καραγιώργο Αλκιβιάδη και κ. Παρτάλη Αναστάσιο.

Πρόλογος

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει ως θέμα το "Φορολογικό έλεγχο των επιχειρήσεων σύμφωνα με το Ν.4174/2013". Σε μια εποχή, όπου υπάρχει οικονομική αστάθεια στον κλάδο των επιχειρήσεων, ο φορολογικός έλεγχος διεξάγεται για να επαναφέρει την σταθερότητα στον γενικότερο κλάδο της οικονομίας. Ο φορολογικός έλεγχος αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία του κράτους, αφού συνιστά μία από τις σημαντικότερες πηγές εσόδων του. Γι' αυτό το λόγο η διενέργεια του ελέγχου χρήζει μέγιστης προσοχής. Η εργασία, εμπεριέχει το κομμάτι της εμπειρικής έρευνας όσον αφορά το φορολογικό έλεγχο. Η έρευνα διεξήχθη, λόγω της ανάγκης εξέτασης του φορολογικού ελέγχου από την πλευρά των νομικών οντοτήτων. Γνωρίζουμε ήδη, την τεράστια σημασία του φορολογικού ελέγχου για το κράτος, δεν γνωρίζουμε όμως αν ισχύει το ίδιο και για τις επιχειρήσεις. Παραθέτοντας αρχικά, κάποια βιβλιογραφικά κομμάτια για τη διευκόλυνση του αναγνώστη, και τη βαθύτερη κατανόηση του θέματος, στην πορεία προχωράμε στο ερευνητικό κομμάτι. Η εμπειρική έρευνα πραγματοποιήθηκε λόγω των καθημερινών ανησυχιών, γύρω από τις διαδικασίες και την αποτελεσματικότητα του φορολογικού συστήματος στη χώρα μας. Οι ανησυχίες αυτές, προκαλούν τα ερωτήματα και τους προβληματισμούς όσον αφορά τη λειτουργία του φορολογικού ελέγχου. Δηλαδή, οι ανησυχίες πηγάζουν λόγω αναποτελεσματικότητας του ελέγχου ή υπάρχει κάποιο άλλο αίτιο που τις προκαλεί; Μήπως ευθύνεται η οικονομική ύφεση, οι συνεχείς αλλαγές στη νομοθεσία ή η πολυπλοκότητα του σύγχρονου φορολογικού συστήματος. Αυτά είναι ερωτήματα, των οποίων τις απαντήσεις ζητήθηκαν να δώσουν στελέχη ελληνικών επιχειρήσεων κατά τη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας. Η εγγραφή της εργασίας, οφείλεται στις γενικότερες ανησυχίες αλλά και στους προβληματισμούς του συγγραφέα όσον αφορά τη διεξαγωγή των φορολογικών ελέγχων.

Περίληψη

Ο φορολογικός έλεγχος αποτελεί τη βάση τήρησης των φορολογικών νόμων και τη βάση άντλησης εσόδων για το κράτος. Ο φορολογικός έλεγχος παρουσιάζει διττή λειτουργία, εφόσον από τη μία προσπαθεί να προάγει τη φορολογική συνείδηση των πολιτών και από την άλλη δύναται να επιβάλλει αυστηρά πρόστιμα και μέτρα καταστολής στους ελεγχόμενους. Μέσα από τις συνεχείς μεταρρυθμίσεις του φορολογικού συστήματος, με σημαντικότερη το Ν.4174/2013, με τον οποίο θα ασχοληθούμε εκτενέστερα στην παρούσα εργασία, προσπαθεί να καταπολεμήσει τα οικονομικά σκάνδαλα που προκύπτουν. Σκοπός της εργασίας είναι αρχικά η κατανόηση των διαδικασιών του φορολογικού ελέγχου από τον αναγνώστη και στη συνέχεια η διερεύνηση της άποψης των επιχειρήσεων όσον αφορά το φορολογικό έλεγχο. Μέσα από το διαμοιρασμό ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου, συγκεντρώθηκαν οι απαντήσεις των επιχειρήσεων, πάνω σε ζητήματα που αφορούν τη λειτουργία των ελέγχων στη σύγχρονη εποχή. Η εργασία, αφενός μέσα από την παράθεση της βιβλιογραφίας και αφετέρου μέσα από την παρουσίαση της εμπειρικής έρευνας προσπαθεί να διερευνήσει τη συσχέτιση που υπάρχει μεταξύ της "Συμβολής του φορολογικού ελέγχου", των "Διαδικασιών του φορολογικού ελέγχου" και της "Φοροδιαφυγής στο φορολογικό έλεγχο". Από τα αποτελέσματα της περιγραφικής στατιστικής, γίνεται φανερό ότι η φοροδιαφυγή είναι ένα σύνηθες και διαδεδομένο φαινόμενο στη χώρα μας, το οποίο με τη σωστή διενέργεια των φορολογικών ελέγχων δύναται να καταπολεμηθεί. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι η εκπαίδευση, η χρήση πληροφοριακών συστημάτων και η εφαρμογή φορολογικών καινοτομιών προάγουν τη διαμόρφωση της φορολογικής συνείδησης. Τα αποτελέσματα του μοντέλου πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης έδειξαν ότι η "Συμβολή του φορολογικού ελέγχου" εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από τις "Διαδικασίες του φορολογικού ελέγχου" και τη "Φοροδιαφυγή στο φορολογικό έλεγχο".

Abstract

Tax audit is the basis for compliance with tax laws and the basis for raising revenue for the state. Tax audit has a dual function in that it seeks to promote the tax consciousness of citizens and on the other it can impose strict fines and repressive measures on those subject to control. Through the continuous reforms of the tax system, the more important Law 4174/2013, which we will deal with more extensively in the present thesis, it seeks to combat the resulting financial scandals. The purpose of the thesis, is at fist to understand the tax audit procedures of the reader and then to investigate the business view of the tax audit. Through the sharing of electronic questionnaires, business responses were gathered on issues related to the functioning of tax audits in the modern age. The thesis, on the one side through bibliography quotation and on the other side through the presentation of empirical research, attempts to investigate the relationship between the "Contribution of tax audit", "Tax audit procedures" and "Tax evasion". From the results of descriptive statistics, it is clear that tax evasion is a common and widespread phenomenon in our country, which can be combated with proper tax audits. In addition, it has been found that education, the use of information systems and the implementation of tax innovations promote the formation of tax awareness. The results of the multiple linear regression model have shown that the "Contribution of tax audit" depends to a large extent on "Tax audit procedures" and "Tax evasion".

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	1
Πρόλογος.....	3
Περίληψη	4
Abstract.....	5
Πίνακας Πινάκων.....	8
Πίνακας σχημάτων.....	11
Πίνακας Γραφημάτων.....	12
Εισαγωγή.....	15
Κεφάλαιο 1: Βιβλιογραφική Ανασκόπηση.....	17
Κεφάλαιο 2: Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα και φορολογικές μεταρρυθμίσεις	21
Εισαγωγή.....	21
Φοροδιαφυγή: έννοια και έκταση στην Ελλάδα	21
Φοροδιαφυγή: παράγοντες και αιτίες.....	22
Φοροδιαφυγή: Συνέπειες και κυρώσεις.....	23
Φοροαποφυγή.....	24
Σημαντικότερες φορολογικές μεταρρυθμίσεις.....	26
N.4174/2013.....	26
Περαιώσεις.....	27
Κεφάλαιο 3: Ο φορολογικός έλεγχος και οι κατηγοριοποιήσεις του πριν την ισχύ του N.4174/2013.....	28
Εισαγωγή.....	28
Φόροι και φορολογικό σύστημα	28
Φορολογικός έλεγχος : έννοια και σκοπός.....	29
Διακρίσεις φορολογικού ελέγχου.....	30
Εσωτερικός-εξωτερικός φορολογικός έλεγχος.....	30
Φορολογικά αντικείμενα.....	30
Είδη Φορολογικού Ελέγχου πριν από την ισχύ του N.4174/2013	31
Προληπτικός έλεγχος.....	32

Προσωρινός έλεγχος	33
Τακτικός έλεγχος.....	34
Κεφάλαιο 4: Διαδικασία φορολογικού ελέγχου	35
Εισαγωγή.....	35
Δημιουργία του Ν.4174/13	35
Όργανα φορολογικού ελέγχου	35
Επιλογή Υποθέσεων για έλεγχο	37
Πρόστιμα φορολογικού ελέγχου	38
Διαδικασία Φορολογικού Ελέγχου	38
Αποτελέσματα Φορολογικής Διαδικασίας.....	40
Είδη Φορολογικού Ελέγχου	41
Πλήρης έλεγχος.....	41
Μερικός Έλεγχος	42
Αποτελεσματικότητα Φορολογικής Διαδικασίας.....	42
Κεφάλαιο 5: Έμμεσες τεχνικές ελέγχου και Φορολογικό πιστοποιητικό	43
Εισαγωγή.....	43
Φορολογικό Πιστοποιητικό: περιεχόμενο και σκοπός.....	43
Ποιες εταιρίες αφορά το Φορολογικό Πιστοποιητικό.....	45
Πλεονεκτήματα του Φορολογικού Πιστοποιητικού	46
Έμμεσες τεχνικές ελέγχου: έννοια και σκοπός	46
Μέθοδος ανάλυσης ρευστότητας	47
Μέθοδος Καθαρής Θέσης	48
Μέθοδος των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά.....	49
Μέθοδος Αρχής Αναλογιών	50
Μέθοδος σχέσης τιμής πώλησης προς συνολικό όγκο κύκλου εργασιών.....	51
Κεφάλαιο 6: Μεθοδολογία Έρευνας	52
Εισαγωγή.....	52
Παράθεση Ερωτηματολογίου της έρευνας.....	52
Στατιστική Ανάλυση και Μεταβλητές	54

Ερευνητικές Υποθέσεις.....	55
Κεφάλαιο 7: Αποτελέσματα έρευνας	55
Εισαγωγή.....	55
Παρουσίαση Αποτελεσμάτων Περιγραφικής Στατιστικής	55
Πίνακας 6-.....	56
Πίνακας 7- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 2	57
Πίνακας 14- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 9	64
Παρουσίαση Αποτελεσμάτων Αξιοπιστίας Κλίμακας.....	96
Παρουσίαση Αποτελεσμάτων Ανάλυσης Συσχετίσεων.....	97
Παρουσίαση και ανάλυση αποτελεσμάτων παλινδρόμησης.....	98
Κεφάλαιο 8: Συμπεράσματα, Περιορισμοί και Προτάσεις για μελλοντική έρευνα	100
Κεφάλαιο 9: Βιβλιογραφικές αναφορές	102
Κεφάλαιο 10: Παράρτημα	106

Πίνακας Πινάκων

Πίνακας 1- Διαφορές και ομοιότητες πλήρους και μερικού ελέγχου ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 2- Μέθοδος ανάλυσης ρευστότητας ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 3- Μέθοδος καθαρής θέσης ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 4- Μέθοδος των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 5- Μέθοδος σχέσης τιμής πώλησης προς συνολικό όγκο κύκλου εργασιών.....**Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 6- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 1 .**Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 7- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 2 .**Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 8- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 3 .**Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 9- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 4 .**Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 10- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 5 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 11- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 6 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 12- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 7 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 13- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 8 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 14- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 9 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 15- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 10 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 16- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 11 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 17- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 12 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 18- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 13 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 19- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 14 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 20- Αποτελέσματα μέσω των όρων .....**Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 21- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 15 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 22- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 16 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 23- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 17 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 24- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 18 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 25- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 19 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 26- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 20 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 27- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 21 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 28- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 22 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 29- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 23 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 30- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 24 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 31- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 25 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 32- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 26 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 33- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 27 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 34- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 28 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 35- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 29 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 36- Αποτελέσματα μέσω των όρων ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 37- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 30 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 38- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 31 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 39- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 32 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 40- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 33 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 41- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 34 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 42- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 35 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 43- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 36 ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 44- Αποτελέσματα μέσω των όρων ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 45- Αποτελέσματα συντελεστή αξιοπιστίας ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 46- Αποτελέσματα συσχέτισης ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 47- Πίνακας Anova ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας 48-Πίνακας Coefficients ..... **Error! Bookmark not defined.**

Πίνακας σχημάτων

Σχήμα 1- Είδη φορολογικού ελέγχου σύμφωνα με το Ν.2238/1994 32

Σχήμα 2- Είδη φορολογικού ελέγχου σύμφωνα με το Ν.4174/2013 41

Πίνακας Γραφημάτων

Γράφημα 1- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 1 **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 2- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 2 **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 3- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 3 **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 4- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 4 **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 5- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 5 **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 6- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 6 **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 7- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 7 **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 8- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 8 **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 9- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 9 **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 10- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 10..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 11- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 11..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 12- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 12..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 13- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 13..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 14- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 14..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 15- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 15..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 16- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 16..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 17- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 17..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 18- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 18..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 19- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 19..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 20- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 20..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 21- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 21..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 22- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 22..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 23- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 23..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 24- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 24..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 25- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 25..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 26- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 26..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 27- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 27..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 28- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 28..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 29- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 29..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 30- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 30..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 31- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 31..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 32- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 32..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 33- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 33..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 34- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 34..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 35- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 35..... **Error! Bookmark not defined.**

Γράφημα 36- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 36..... **Error! Bookmark not defined.**

Εισαγωγή

Ο φορολογικός έλεγχος αποτελεί τη βάση των δημοσίων εσόδων και κατ' επέκταση της φορολογικής διοίκησης. Σε κάθε χώρα ο φορολογικός έλεγχος πραγματοποιείται με διαφορετικά μέσα και διαδικασίες. Έτσι η κάθε χώρα έχει διαμορφώσει το δικό της φορολογικό κώδικα. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναλύσει διεξοδικά την διαδικασία του φορολογικού ελέγχου των επιχειρήσεων στην Ελλάδα με την έναρξη του Ν. 4174/2013, κώδικας φορολογικής διαδικασίας, που αποτελεί μία από τις σημαντικότερες φορολογικές μεταρρυθμίσεις. Ταυτόχρονα θα υπάρξει αναφορά τόσο στην φοροδιαφυγή όσο και στις φορολογικές μεταρρυθμίσεις.

Το κομμάτι της βιβλιογραφικής ανασκόπησης βασίστηκε στη χρήση της νομοθεσίας ως πρώτης και πιο σημαντικής βαθμίδας κρίσης του φορολογικού ελέγχου, λοιπών βιβλίων που αφορούν το φορολογικό έλεγχο, στη χρήση εκπαιδευτικού υλικού από σεμινάρια και στη χρήση ξένων επιστημονικών άρθρων που άπτονται του σκοπού της εργασίας. Το σύνολο της βιβλιογραφίας αναλύθηκε σε βάθος και χρησιμοποιήθηκε για την παραγωγή χρήσιμων αναλύσεων και συμπερασμάτων.

Η διενέργεια του φορολογικού ελέγχου υπονομεύεται, σε διεθνή πλαίσια, από το φαινόμενο της φοροδιαφυγής. Στο πρώτο κεφάλαιο θα αναλύσουμε αυτό το φαινόμενο που αποτελεί μάλιστα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, καθώς και τα αίτια που προκαλούν τα αυξημένα ποσοστά φοροδιαφυγής στη χώρα μας αλλά και οι επιπτώσεις του προβλήματος. Στην πορεία διευκρινίζεται η έννοια της φοροαποφυγής, με σκοπό να μην υπάρχει σύγχυση των δύο όρων. Επιπλέον αναφέρονται και οι φορολογικές μεταρρυθμίσεις με την πάροδο των χρόνων.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται αρχικά ο σκοπός και η έννοια του φορολογικού ελέγχου, διευκρινίζονται τα αντικείμενα του φορολογικού ελέγχου και επισημαίνονται οι κατηγορίες του ελέγχου με την ισχύ του Ν.2238/1994, πριν την εφαρμογή του Ν.4174/2013. Δίνεται έμφαση κυρίως στην παράθεση των τριών κατηγοριών, ανάλογα με το σκοπό και την έκταση, στον προσωρινό, στον τακτικό και στον προληπτικό έλεγχο.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η διαδικασία και τα αποτελέσματα του φορολογικού ελέγχου. Παρατίθενται οι περιπτώσεις στις οποίες οι φορολογούμενοι τιμωρούνται με πρόστιμα ενώ αναλύονται τα όργανα που είναι υπεύθυνα για τη διενέργεια του ελέγχου καθώς και ο τρόπος με τον οποίο επιλέγονται οι υποθέσεις. Στην συνέχεια δίνεται έμφαση στη διάκριση του φορολογικού ελέγχου σε πλήρη και μερικό έλεγχο, με την ισχύ του Ν.4174/2013, ενώ τέλος κρίνεται η αποτελεσματικότητά

του φορολογικού ελέγχου.

Ο εκσυγχρονισμός του φορολογικού ελέγχου συνδέεται άμεσα με τη χρήση του φορολογικού πιστοποιητικού και των έμμεσων τεχνικών ελέγχου. Έτσι στο τέταρτο κεφάλαιο της εργασίας, αναλύεται το περιεχόμενο και ο σκοπός του φορολογικού πιστοποιητικού, παρουσιάζονται οι εταιρίες στις οποίες αναφέρεται, σύμφωνα με το άρθρο 65Α του Ν.4174/2013, καθώς παρατίθενται και τα πλεονεκτήματα της χρήσης του. Στην πορεία, διευκρινίζεται η έννοια και ο σκοπός των έμμεσων τεχνικών και αναλύονται οι πέντε κατηγορίες τους.

Παράλληλα, για τους σκοπούς της εργασίας και για να απαντηθούν κάποια ερωτήματα πραγματοποιήθηκε έρευνα, με τη μορφή ερωτηματολογίων. Η έρευνα, μέσω των ερωτήσεων, είχε ως σκοπό να εξετάσει τη σχέση της "Συμβολής του φορολογικού ελέγχου", των "Διαδικασιών του φορολογικού ελέγχου" και της "Φοροδιαφυγής στο φορολογικό έλεγχο". Το ερωτηματολόγιο μοιράστηκε ηλεκτρονικά σε στελέχη πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων. Στόχος της έρευνας ήταν η ανάλυση του φορολογικού ελέγχου, από την πλευρά των επιχειρήσεων. Παρακάτω αποτυπώνονται τα αποτελέσματα της έρευνας μέσα από τους πίνακες συχνοτήτων και τα γραφήματα, καθώς και τα αποτελέσματα της γραμμικής παλινδρόμησης. Στο τέλος της εργασίας υπάρχει παράρτημα με το ερωτηματολόγιο της εμπειρικής έρευνας.

Κεφάλαιο 1: Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται μία παράθεση των αναφορών και των ερευνών που έχουν γίνει σχετικά με το αντικείμενο της φορολογίας και του φορολογικού ελέγχου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Η βιβλιογραφική ανασκόπηση, λοιπόν επικεντρώνεται σε βιβλιογραφίες που έχουν δώσει έμφαση στο ελληνικό φορολογικό σύστημα αλλά και σε μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί από ξένους συγγραφείς και ερευνητές.

Η φοροδιαφυγή δεν αποτελεί ένα καινούριο φαινόμενο στον κόσμο της οικονομίας, αντιθέτως υπήρχε από παλιά στερώντας από το Δημόσιο σημαντικούς πόρους και δημιουργώντας άνιση κατανομή των φορολογικών βαρών στους πολίτες. Για τη φοροδιαφυγή έχουν δοθεί πολλοί ορισμοί κι έχουν γίνει ακόμη περισσότερες μελέτες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Στο βιβλίο του, "Παραοικονομία Και Φοροδιαφυγή Στην Ελλάδα", ο Νίκος Τάτσος το 2001, ορίζει τη φοροδιαφυγή ως κάθε παράνομη πράξη ή παράλειψη των φορολογουμένων με σκοπό την μείωση της νόμιμης φορολογικής υποχρέωσης και την αποφυγή καταβολής των αναλογούντων φόρων.

Ο Αμερικάνος δικαστής Oliver Wendell Holmes είχε πει πως οι φόροι είναι το αντίτιμο που πληρώνουμε για να ζούμε σε μια πολιτισμένη κοινωνία. Σύμφωνα με μία έρευνα που πραγματοποίησε η διαNEOσις σε συνεργασία με την Ernst & Young, το 2016, από το πρόβλημα της φοροδιαφυγής στον Φ.Π.Α. στην Ελλάδα εκτιμάται ότι χάνεται το 3,5% του Α.Ε.Π, ενώ για τα νομικά πρόσωπα, σύμφωνα με την ίδια έρευνα, τα διαφυγόντα κέρδη από τη φοροδιαφυγή των επιχειρήσεων υπολογίζονται γύρω στο 0,15% του Α.Ε.Π. Ο Chang Woon Nam, το 2001, προσπάθησε να αποτυπώσει τη φοροδιαφυγή στο Φ.Π.Α. σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τότε αποδείχθηκε ότι στην Ελλάδα η φοροδιαφυγή ήταν διαδεδομένη σημαντικά, αφού κατέκτησε τη δεύτερη θέση φοροδιαφυγής στον Φ.Π.Α.

Για τους τρόπους καταπολέμησης αλλά και για τα αίτια της φοροδιαφυγής, έχουν ειπωθεί πολλά πράγμα και έχουν γίνει εξίσου πολλές έρευνες και σεμινάρια. Ο Γιώργος Δημητράινας το 2011, στο βιβλίο του "Εγκλήματα Φοροδιαφυγής", αναφέρει ότι η σκλήρυνση της ποινικής καταστολής δεν είναι - και δεν μπορεί ποτέ να είναι- ιδίως σε ό,τι αφορά σε οικονομικά εγκλήματα τέτοιου είδους, σαν αυτό της φοροδιαφυγής. Τον Οκτώβριο του 2009 πραγματοποιήθηκε στη Στοκχόλμη ένα συνέδριο στα πλαίσια του προγράμματος FISCALIS που είχε τίτλο "Βοηθώντας τους φορολογουμένους να τα πράττουν όλα ορθά στην αρχή". Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου αναζητήθηκαν τα

αίτια που οδηγούν στην μη φορολογική συμμόρφωση των πολιτών. Ένα από τα συμπεράσματα που προέκυψε είναι ότι οι συχνές αλλαγές στη νομοθεσία αποτελούν μία δαπανηρή και πολύπλοκη μέθοδο, η οποία δεν μπορεί να αποτρέψει τη φοροδιαφυγή. Επιπλέον, κατά την διάρκεια του συνεδρίου οι συμμετέχοντες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι μόνο όταν οι φορολογικές διαδικασίες τηρούνται ορθά, οι φορολογικές δηλώσεις υποβάλλονται με ακρίβεια και πληρώνονται με συνέπεια οι φόροι, επιτυγχάνεται η φορολογική συμμόρφωση. Ο Lin και ο Carrol, το 2000, έκαναν μία έρευνα στη Νέα Ζηλανδία και εξέτασαν τη σχέση των φορολογικών γνώσεων και της φορολογικής συμμόρφωσης, παροτρύνοντας κάποιους φοιτητές να παρακολουθούν φορολογικά μαθήματα κατά τη διάρκεια της τριτοβάθμιας εκπαίδευσής τους. Το αποτέλεσμα της έρευνας έδειξε ότι η παρακολούθηση φορολογικών μαθημάτων δεν είχε κάποια επίπτωση στην φορολογική συμμόρφωση των φοιτητών. Σύμφωνα με τη θεωρία της προοπτικής του Kahneman και του Tversky το 1979, ο έλεγχος δημιουργεί θετικές επιπτώσεις στη φορολογική συμμόρφωση, ενώ η αύξηση των φορολογικών συντελεστών μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για το πρόβλημα της φοροδιαφυγής. Για την επίλυση του προβλήματος της φοροδιαφυγής, σύμφωνα με τους Wilson και Turner, το 2010, οι έμμεσες τεχνικές αποτελούν ένα ιδιαίτερα σημαντικό εργαλείο, το οποίο αν χρησιμοποιηθεί με το σωστό τρόπο μπορεί να βοηθήσει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Οι έμμεσες τεχνικές αποτελούν μία καινοτομία στον τομέα του φορολογικού ελέγχου, γεγονός που δείχνει ότι ο φορολογικός έλεγχος μπορεί να είναι η λύση στο πρόβλημα της φοροδιαφυγής.

Ο φορολογικός έλεγχος είναι η επίβλεψη της ορθής εφαρμογής της νομοθεσίας, της τήρησης των λογιστικών βιβλίων και της εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων. Ο βασικός νόμος που απευθύνεται στην διαδικασία του φορολογικού ελέγχου είναι ο Ν.4174/2013. Με βάση την έρευνα που διεξήγαγε η ρwc, η οποία αποτελεί μια εταιρία παροχής υπηρεσιών και ελέγχου λογιστικής, το 2016 η Ελλάδα βρισκόταν στην 5η θέση των χωρών με τους υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές. Σύμφωνα με την ίδια έρευνα η αύξηση των φορολογικών συντελεστών σε γενικές γραμμές αυξάνει τα φορολογικά έσοδα. Όμως, σε χώρες όπως η Γαλλία, η Ελλάδα, η Ισπανία και οι Η.Π.Α., βρίσκονται σε φθίνοντα σημεία της καμπύλης Laffer, καθώς οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές δε συνοδεύονται από αντίστοιχα υψηλά φορολογικά έσοδα. Η ρwc επιπλέον, μέσα από αυτή την έρευνα, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα φορολογικά έσοδα από επιχειρήσεις στην Ελλάδα υπολείπονται του μέσου όρου των χωρών του ΟΟΣΑ, αλλά δεν τεκμαίρεται ότι υπάρχει υπερφορολόγηση ή υποφορολόγηση των νομικών προσώπων.

Για να διενεργείται σωστά ο φορολογικός έλεγχος θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από αντικειμενικότητα, διαφάνεια και δικαιοσύνη. Η ίδια έρευνα της pwc έδειξε ότι η σύγχρονη τάση που διαπιστώνεται διεθνώς στα σχέδια δράσης του ΟΟΣΑ, των G20, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Εθνών σε μεγαλύτερη φορολογική διαφάνεια. Η δικαιοσύνη είναι μια έννοια με την οποία οι οικονομολόγοι δεν ασχολούνται ιδιαίτερα συχνά, εφόσον αποτελεί μια υποκειμενική έννοια της οποίας η μέτρηση θεωρείται δύσκολη. Οι Onoja και Iwarere το 2015 στη Νιγηρία, αποκάλυψαν ότι με το πέρασμα των χρόνων τα έσοδα από τους φόρους ήταν πολύ χαμηλά χωρίς να υπάρξει πραγματική ανάπτυξη. Αυτό συνέβη και λόγω της φοροδιαφυγής των επιχειρήσεων αλλά και εξαιτίας της μεγάλης συχνότητας διαφθοράς στις φορολογικές και τελωνειακές διοικήσεις.

Στόχος της μελέτης του Δρογαλά το 2015, είναι να τονίσει τους σημαντικούς παράγοντες που συμβάλλουν στην αύξηση της αποτελεσματικότητας του φορολογικού ελέγχου. Υπογραμμίζεται ότι τα αποτελεσματικά πληροφοριακά συστήματα βοηθούν τους φορολογικούς ελεγκτές να εντοπίσουν τις παραβάσεις ενώ αντιθέτως, η πολυπλοκότητα και οι συνεχείς αλλαγές στη νομοθεσία, κάνουν το έργο τους πιο δύσκολο.

Το φορολογικό πιστοποιητικό αποτελεί μια καινοτομία του φορολογικού ελέγχου στην Ελλάδα, που προϋπήρχε στο εξωτερικό. Οι Manyogo, το 2018 απέδειξαν τη σημασία του φορολογικού πιστοποιητικού στις μικρές επιχειρήσεις στη Ζιμπάμπουε. Στην έρευνα τους βρήκαν ότι το φορολογικό πιστοποιητικό παίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην προώθηση των μικρών επιχειρήσεων αλλά και στη συνολική ανάπτυξη της χώρας.

Όσον αφορά την επιλογή των υποθέσεων για έλεγχο, το 1985, ο Reinganum και ο Wilde ασχολήθηκαν με τον καλύτερο τρόπο διενέργειας φορολογικών ελέγχων, δίνοντας έμφαση σε μια πολιτική σύμφωνα με την οποία οι έλεγχοι δε θα διενεργούνται με βάση την τυχαία επιλογή υποθέσεων, αλλά θα διενεργούνται μόνο όταν το δηλωθέν εισόδημα εκτιμάται πολύ χαμηλό σε σχέση με τα πραγματικά στοιχεία.

Για να επιτευχθεί η σωστή λειτουργία του φορολογικού συστήματος πρέπει να είναι αποτελεσματικός ο φορολογικός έλεγχος. Σύμφωνα με αρκετούς οικονομολόγους, και συγκεκριμένα με πρωτοπόρο τον Becker το 1968, τον Srinivasan το 1973 και τον Yitzhaki το 1974, η φορολογική συμμόρφωση εξαρτάται από την επιβολή δηλαδή από το φόβο της τιμωρίας. Αρκετές διεθνείς μελέτες, όπως του Andreoni το 1998, του Alm το 1999 και του Slemrod και του Yitzhaki το 2002, έδειξαν ότι η εντατικοποίηση των στοχοθετημένων φορολογικών ελέγχων, καθώς και η έντονη εφαρμογή κυρώσεων και

προστίμων μπορούν να ενισχύσουν τη φορολογική συμμόρφωση.

Σύμφωνα με το αυστραλιανό μοντέλο φορολογικής συμμόρφωσης του Murphy το 2004 η φορολογική συμμόρφωση αποτελείται από τρεις άξονες. Ο πρώτος άξονας είναι η κατανόηση του περιβάλλοντος στο οποίο βρίσκεται ο φορολογούμενος, ο δεύτερος τη στάση των πολιτών απέναντι στις φορολογικές τους υποχρεώσεις και ο τρίτος τις κανονιστικές στρατηγικές. Στο συνέδριο, που προαναφέρθηκε, το οποίο πραγματοποιήθηκε μέσω του προγράμματος FISCALIS με τίτλο "Βοηθώντας τους φορολογούμενους να τα πράττουν όλα ορθά στην αρχή" σημειώθηκε ότι το αποτέλεσμα των φορολογικών ελέγχων ενισχύει τη φορολογική συμμόρφωση. Ο Luigi Alberto Franzoli στην έρευνα του επισημαίνει ότι αν οι ελεγκτές έχουν ειδικές ικανότητες και δεξιότητες, αν επαρκούν οι μηχανισμοί φορολογικού ελέγχου ή αν επιτευχθεί η συνεργασία του ελεγκτή και του φορολογούμενου μπορεί να αποφευχθεί η φοροδιαφυγή, και κατά συνέπεια να επέλθει η φορολογική συμμόρφωση. Σύμφωνα με την έρευνα του Rotimi Oladele το 2019, στο φορολογικό σύστημα της Νιγηρίας, η φορολογική διοίκηση δεν ήταν αποτελεσματική χωρίς αυστηρή φορολογική επιβολή λόγω του μεγάλου αριθμού των φορολογουμένων. Το 2005, η μελέτη του Park και του Hyan έδειξε ότι η φορολογική συμμόρφωση ανταποκρίνεται καλύτερα στα πρόστιμα από ότι στην περίπτωση του ελέγχου.

Η φορολογική αμνηστία αντιπροσωπεύει τις νομικές συμφωνίες, οι οποίες καταργούν το δικαίωμα επιβολής ποινής. Σύμφωνα με τον Ojochogwu το 2012, η φορολογική αμνηστία καταργεί τις ποινές ή τις ποινές που πρέπει να γίνουν. Ο Wang και ο Hsieh το 2015, επιβεβαίωσαν ότι οι φορολογικές αμνηστίες υιοθετήθηκαν επανειλημμένα από πολλές ανεπτυγμένες χώρες όπως οι ΗΠΑ, η Ιταλία και η Αργεντινή και είχαν επιτύχει τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Κεφάλαιο 2: Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα και φορολογικές μεταρρυθμίσεις

Εισαγωγή

Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύεται η έννοια της φοροδιαφυγής και των φορολογικών εσόδων, η έκταση και οι παράγοντες της φοροδιαφυγής, καθώς και οι επιπτώσεις της. Επίσης παρουσιάζονται και οι φορολογικές μεταρρυθμίσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στη χώρα μας.

Φορολογικά έσοδα και φοροδιαφυγή

Τα φορολογικά έσοδα είναι τα έσοδα που αντλεί το κράτος από τους φόρους. Η φορολογία λοιπόν, αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο των κρατών. Τα δημόσια έσοδα στηρίζονται στον μεγαλύτερο βαθμό στους φόρους που καταβάλλουν τα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα. Η εισοδηματική πολιτική του κάθε κράτους προσπαθεί να συνεισφέρει παράλληλα στην χρηματοδότηση των κρατικών δαπανών, στην οικονομική ανάπτυξη και στην ανακατανομή του πλούτου. Οι φόροι επιβάλλονται είτε άμεσα, με την φορολογία εισοδήματος, είτε έμμεσα, με το ΦΠΑ. Για την ορθή τήρηση των φορολογικών νόμων και την αποφυγή της φοροδιαφυγής, πραγματοποιείται ο φορολογικός έλεγχος ο οποίος χρησιμοποιείται από τα διάφορα ελεγκτικά όργανα του κράτους. Ο φορολογικός έλεγχος στοχεύει στην αύξηση των φορολογικών εσόδων και στον περιορισμό της φοροδιαφυγής (Μάραμης, 2014).

Φοροδιαφυγή: έννοια και έκταση στην Ελλάδα

Ως φοροδιαφυγή ορίζεται κάθε παράνομη πράξη ή παράλειψη του φορολογουμένου με την οποία επιδιώκει τη μείωση της φορολογικής του επιβάρυνσης ή την αποφυγή καταβολής φόρου που του έχει βεβαιωθεί, και διώκεται ποινικά¹. Η φοροδιαφυγή ως επί το πλείστον πραγματοποιείται μέσω της απόκρυψης εισοδημάτων από διάφορες

---

¹ Άρθρο 66 του Ν.4174/2013

πηγές ή με την εμφάνιση υπερβολικών εξόδων με στόχο την έκπτωση του φόρου.

Αυτή η ανειλικρινής σχέση κράτους-πολίτη, σε ότι αφορά την είσπραξη και τη διαχείριση των φορολογικών εσόδων, δεν είναι ούτε μονοσήμαντη ούτε φαινόμενο των τελευταίων χρόνων. Τα στοιχεία της ελληνικής οικονομίας δείχνουν ότι από τη μία πλευρά ο φορολογούμενος δεν απέκτησε ποτέ φορολογική συνείδηση και από την άλλη πλευρά το ελληνικό κράτος δεν τον έπεισε ποτέ για την ύπαρξη διάφανων και λειτουργικών θεσμών που θα επέτρεπαν στην σωστή διαχείριση των φορολογικών εσόδων του.

Η αδυναμία του κράτους, να πείσει τον πολίτη ότι έχει δημιουργήσει ένα λειτουργικό φορολογικό πλαίσιο που αξιοποιεί τα φορολογικά έσοδα προς την σωστή κατεύθυνση, συνέβαλε στην στρεβλή συνείδηση του φορολογουμένου να αποδώσει όσο το δυνατόν λιγότερα στο κράτος. Ένας τέτοιος μη ειλικρινής διάλογος έχει σχεδόν πάντα μια προκαθορισμένη εξέλιξη: όταν η ισχυρότερη πλευρά δεν μπορεί να πείσει προληπτικά, τότε σχεδόν πάντα προβαίνει στην σκλήρυνση των μηχανισμών ελέγχου και καταστολής.

Παρόλα αυτά, η σκλήρυνση των μηχανισμών ελέγχου και καταστολής δεν έχει πάντοτε τα επιθυμητά αποτελέσματα. Είναι φανερό ότι σε περιόδους οικονομικής ύφεσης, αν το κράτος στην προσπάθεια αύξησης των εσόδων του σκληρύνει την ποινική καταστολή, οι πολίτες θα παρανομούν περισσότερο προσπαθώντας να διατηρήσουν το επίπεδο διαβίωσής τους. Μια τέτοια διεύρυνση της ποινικής ύλης είναι πιθανόν λοιπόν, να δημιουργήσει νέους οικονομικούς εγκληματίες και με αυτόν τον τρόπο να αυξήσει τα πλασματικά έσοδα του κράτους.

Αξίζει να σημειωθεί πως το πρόβλημα της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα εμφανίζεται κυρίως στους ασκούντες ελευθέρων επαγγελμάτων με ποσοστό πάνω από 50% του συνόλου φοροδιαφυγόντων, ενώ αντίθετα η φοροδιαφυγή δεν αφορά τους μισθωτούς με ποσοστό μικρότερο του 1% του συνόλου (Morse, Karlinsky and Bankman, 2009).

Φοροδιαφυγή: παράγοντες και αιτίες

Οι βασικότεροι παράγοντες και αιτίες που οδηγούν στην φοροδιαφυγή είναι οι εξής:

- ❖ Η ελλιπής χρήση πλαστικού χρήματος στις ηλεκτρονικές συναλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων. (Καραφειζής, 2013).
- ❖ Το μορφωτικό επίπεδο των φορολογουμένων.
- ❖ Η ύπαρξη μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Στην χώρα μας οι περισσότερες επιχειρήσεις είναι μικρού μεγέθους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ των συναλλασσομένων που συχνά προσφεύγουν στην διενέργεια επωφελών παράνομων συμφωνιών.
- ❖ Το ύψος των φορολογικών συντελεστών. Το γεγονός ότι οι φορολογικοί συντελεστές στη χώρα μας είναι υψηλοί έχει ως αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις να καταφεύγουν όλο και συχνότερα στην απόκρυψη των φορολογικών τους υποχρεώσεων.
- ❖ Η διάρθρωση της οικονομίας και του φορολογικού συστήματος. Η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος αυξάνει τη δυσκολία διαχείρισης και ελέγχου των φορολογικών υποθέσεων με αποτέλεσμα τη ραγδαία αύξηση της φοροδιαφυγής.

Φοροδιαφυγή: Συνέπειες και κυρώσεις

Η φοροδιαφυγή αποτελεί ένα πρόβλημα μάλιστα για την ελληνική κοινωνία. Η φοροδιαφυγή έχει σοβαρές οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες για ένα κράτος. Υπονομεύει τα συμφέροντα του κράτους και θέτει σε κίνδυνο το μέλλον της χώρας, καθώς διευρύνει τις ανισότητες, αφού επιχειρήσεις ίδιου μεγέθους και εισοδήματος φορολογούνται διαφορετικά.

Η αύξηση της φοροδιαφυγής ευνοεί την μείωση των φορολογικών εσόδων με αποτέλεσμα το κράτος να έχει περιορισμένες δυνατότητες χρηματοδότησης των δαπανών του. Η κατάσταση αυτή οδηγεί τον προϋπολογισμό του κράτους σε χρόνιο έλλειμμα, αύξηση του δημόσιου δανεισμού και αποσταθεροποίηση του Εθνικού εισοδήματος. Επιπλέον προκαλεί διαταραχές στους όρους ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων. Αυτό συμβαίνει γιατί οι επιχειρήσεις που φοροδιαφεύγουν έχουν ελάχιστο κόστος και βρίσκονται σε πλεονεκτική σχέση σε σχέση με αυτές που είναι συνεπείς στις φορολογικές τους υποχρεώσεις.

Όπως φαίνεται η φοροδιαφυγή είναι πιο εύκολη στους άμεσους φόρους, όπως στη φορολογία εισοδήματος, παρά στους έμμεσους φόρους, π.χ. Φ.Π.Α, διότι το κράτος

δίνει περισσότεροι σημασία στους έμμεσους φόρους. Η κατάσταση αυτή έχει ως αποτέλεσμα την επιβάρυνση των μεσαίων και χαμηλών εισοδημάτων. Τέλος, επηρεάζεται η φορολογική συνείδηση των πολιτών που είναι συνεπείς στις φορολογικές τους υποχρεώσεις, με αποτέλεσμα να ενισχύεται η φοροδιαφυγή.

Σε επίπεδο κυρώσεων, οι διοικητικές κυρώσεις για τη φοροδιαφυγή εμπίπτουν στις ακόλουθες κατηγορίες:

- A. Απώλεια δικαιώματος καταβολής φόρων σε δόσεις.
- B. Απώλεια δικαιώματος συμμετοχής σε δημοπρασίες του ελληνικού δημοσίου για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.
- C. Απαγόρευση δικαιοπρακτικής ικανότητας σύναψης συμβολαίων με έτερο συμβαλλόμενο το δημόσιο.
- D. Απώλεια δικαιώματος λήψεως δανείων με εγγυητή το δημόσιο.
- E. Απώλεια του δικαιώματος έκδοσης του πιστοποιητικού φορολογικής ενημερότητας για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.
- F. Αναστολή λειτουργίας καταστημάτων επιτηδευματιών για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα σε σημαντικές περιπτώσεις φοροδιαφυγής, όπως έκδοση πλαστών και εικονικών φορολογικών στοιχείων ή αποδοχή αυτών, τήρηση με εγκεκριμένων βιβλίων και στοιχείων με σκοπό τη φοροδιαφυγή, μη έκδοση φορολογικών στοιχείων και χωρίς άδεια από τις αρμόδιες αρχές άσκηση επαγγέλματος.

Βέβαια θα πρέπει να σημειωθεί ότι εκτός από τις δυσμενείς συνέπειες της φοροδιαφυγής κάποιοι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι η φοροδιαφυγή προσδίδει και κάποια θετικά στοιχεία στην οικονομία του κράτους, όπως για παράδειγμα ότι αυξάνει την δυνατότητα αποταμίευσης των ατόμων και των εταιριών με συνέπεια την επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης. Πιο ακραίες απόψεις υποστηρίζουν ότι η φοροδιαφυγή έχει θετική επίδραση ακόμα και στον κρατικό υπολογισμό.

Φοροαποφυγή

Όπως έχει προαναφερθεί την σημαντικότερη πηγή εσόδων ενός κράτους αποτελεί η είσπραξη των φόρων. Η προσπάθεια είσπραξης φόρων υπονομεύεται από την ύπαρξη της φοροδιαφυγής αλλά και από την ύπαρξη της φοροαποφυγής. Το φαινόμενο της

φοροαποφυγής τις τελευταίες δεκαετίες έχει λάβει ανεξέλεγκτες διαστάσεις, εξαιτίας κυρίως της διεθνοποίησης των συναλλαγών, του ηλεκτρονικού εμπορίου και της ελευθερίας εγκατάστασης προσώπων και εταιριών. Αυτό το είδος της φοροαποφυγής πραγματοποιείται κυρίως μέσω "φορολογικών παραδείσων" και τη χρήση "offshore" επιχειρήσεων.

Είναι δύσκολο να δοθεί ένας ευρύτερα αποδεκτός όρος για την φοροαποφυγή καθώς το περιεχόμενο του όρου μπορεί να διαφέρει διαχρονικά ή σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές. Σε γενικές γραμμές η φοροαποφυγή είναι η με νόμιμες ενέργεια, οργάνωση των υποθέσεων του φορολογούμενου με σκοπό την ελαχιστοποίηση της φορολογικής του υποχρέωσης. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της εκμετάλλευσης των κενών που υπάρχουν στους νόμους και όχι με την παραβίαση των διατάξεων και ως εκ τούτου μπορεί θεωρηθεί απόλυτα νόμιμη. Γι' αυτό τα τελευταία χρόνια υπάρχουν προσπάθειες να καλυφθούν αυτά τα κενά των νόμων έτσι ώστε να περιορισθεί το φαινόμενο της φοροαποφυγής.

Η έννοια της φοροαποφυγής δεν πρέπει να συγχέεται με την έννοια της φοροδιαφυγής. Όπως έχει προαναφερθεί φοροδιαφυγή είναι κάθε παράνομη πράξη ή παράλειψη του φορολογουμένου, με την οποία επιδιώκει τη μείωση της φορολογικής του επιβάρυνσης ή την αποφυγή καταβολής φόρου που του έχει βεβαιωθεί. Η διαφορά των δύο εννοιών έγκειται στο γεγονός ότι η φοροδιαφυγή είναι παράνομη και διώκεται ποινικά με την καταβολή κυρώσεων.

Όπως αναφέρθηκε η φοροαποφυγή πραγματοποιείται μέσω των "φορολογικών παραδείσων" και των "offshore" εταιριών. Ο "φορολογικός παράδεισος" ή "φορολογικό καταφύγιο" (taxheaven), γενικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι ένας τόπος που επιδιώκει να προσελκύει δραστηριότητες προσφέροντας πολιτικά σταθερές διευκολύνσεις προκειμένου να βοηθήσει φυσικά ή νομικά πρόσωπα να παρακάμψουν τους κανόνες και τους νόμους που ισχύουν σε άλλες χώρες. Ως συνήθως τα βασικά χαρακτηριστικά αυτών των χωρών είναι δύο. Πρώτον ότι προσφέρουν εχεμύθεια, μέσω της νομοθεσίας τους και δεύτερον παρέχουν το πλεονέκτημα της χαμηλής, έως μηδενικής φορολογίας.

Ο όρος "offshore" προέρχεται από την αγγλική γλώσσα και σημαίνει υπεράκτιος. Στην οικονομική επιστήμη ο όρος έχει μια πολύ εξειδικευμένη έννοια και χρησιμοποιείται κυρίως για να περιγράψει τα οικονομικά κέντρα που βρίσκονται εκτός της χώρας ενός κράτους και χρησιμοποιούνται από τους κατοίκους του κράτους αυτού με σκοπό τη φοροαποφυγή. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι δύο όροι "φορολογικός παράδεισος" και "offshore" δεν είναι ταυτόσημοι. Ενώ όλοι οι φορολογικοί παράδεισοι

μπορούν να χαρακτηρισθούν "offshore" το αντίθετο δε συμβαίνει. Δηλαδή δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν όλα τα εξωχώρια οικονομικά κέντρα ως φορολογικοί παράδεισοι.

Σημαντικότερες φορολογικές μεταρρυθμίσεις

Όσον αφορά τη φορολογία και το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα, με το πέρασμα των χρόνων έχουν ψηφιστεί διάφοροι νόμοι, οι οποίοι είχαν ως στόχο την απλούστευση του φορολογικού συστήματος και τη θέσπιση ενός κράτους δικαίου. Σταθμός στη φορολογική νομοθεσία θεωρείται ο Ν. 3323/1955. Ορισμένοι νομομαθείς του φορολογικού δικαίου χαρακτηρίζουν το συγκεκριμένο νόμο ως τη δεύτερη και μεγαλύτερη μεταρρύθμιση μετά από αυτή του Ελευθέριου Βενιζέλου το 1919, που αποτέλεσε και τον κορμό του σημερινού κωδικοποιημένου φορολογικού νόμου. Ένας νόμος ο οποίος αποτέλεσε θεμέλιο λίθο για το φορολογικό σύστημα και που επηρεάζει ακόμα και σήμερα τις φορολογικές υποθέσεις είναι ο Ν.2238/1994. Ο συγκεκριμένος νόμος αποτέλεσε μια σημαντική φορολογική μεταρρύθμιση αφού συγκεντρώθηκαν και συγκεκριμενοποιήθηκαν οι διατάξεις που αφορούσαν το φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Ο Ν.2238/1994 αποτελεί προπάτορα του Ν.4172/2013.

Άλλες σημαντικές φορολογικές μεταρρυθμίσεις αποτελούν ο Ν.3296/2004, ο Ν.4272/2013 και ο Ν.4174/2013. Ο Ν.3296/2004 που αφορούσε τη φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων δημιουργήθηκε για να απλοποιήσει το πολύπλοκο φορολογικό σύστημα, να μειώσει τις φορολογικές επιβαρύνσεις των κατώτερων κοινωνικών ομάδων και για να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα μεταξύ των επιχειρήσεων.

Ν.4174/2013

Ο Ν.4174/2013 με τον οποίο θα ασχοληθούμε στην παρούσα εργασία, αποτέλεσε την πιο σημαντική φορολογική μεταρρύθμιση καθώς άλλαξε και την μεθοδολογία του φορολογικού ελέγχου. Για τη δημιουργία του συγκεκριμένου νόμου λήφθηκαν υπόψη

οι καλύτερες διεθνείς πρακτικές για τη δημιουργία του νέου Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος. Ο Ν.4174/2013 αποτελεί τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, ο οποίος αναφέρεται κυρίως στο πώς πραγματοποιείται η φορολογική διαδικασία και ο φορολογικός έλεγχος, ποια είναι τα ελεγκτικά όργανα που τον πραγματοποιούν, τι πρόστιμα επιβάλλονται σε κάθε παράνομη φορολογική πράξη αλλά και τη διαδικασία με την οποία εισπράττονται οι φόροι από τα φυσικά και νομικά πρόσωπα. Με την υλοποίηση του συγκεκριμένου νόμου υπήρξαν προσπάθειες για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής ενώ παράλληλα εξορθολογίστηκαν τα υφιστάμενα φορολογικά κίνητρα.

Περαιώσεις

Τέλος, μια επίσης πολύ σημαντική φορολογική μεταρρύθμιση αποτελεί η καθιέρωση των νόμων-περαιώσεων. Περαιώση είναι ο με αντικειμενικό τρόπο, συνήθως με την εφαρμογή εξωλογιστικού συντελεστή φορολογίας στα ακαθάριστα έσοδα ή την προσθήκη λογιστικών κερδών στα δηλωθέντα κέρδη, προσδιορισμός των κερδών για τις ανάγκες του φορολογικού ελέγχου ή με την ίδια διαδικασία ο υπολογισμός φόρου των ανεξέλεγκτων χρήσεων, με σκοπό η φορολογική αρχή να προσδιορίσει άμεσα και χωρίς ιδιαίτερες ελεγκτικές επαληθεύσεις τον φόρο που αναλογεί στις εκάστοτε επιχειρήσεις.

Οι περαιώσεις δημιουργήθηκαν λόγω της αδυναμίας των ελεγκτικών μηχανισμών να ελέγξουν το 100% των φορολογικών υποθέσεων. Λόγω της συγκεκριμένης αδυναμίας και καθυστέρησης υπήρχε κίνδυνος παραγραφής των φορολογικών υποθέσεων, γι' αυτό το λόγο καθιερώθηκαν οι περαιώσεις. Οι νόμοι που αφορούν τις περαιώσεις είναι κυρίως ο Ν.3259/2004, ο Ν.3697/2008, ο Ν.3888/2010 και ο Ν.4002/2011. Οι περαιώσεις που καθορίζονται από τους προαναφερθέντες νόμους, δεν έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα και ισχύουν μόνο για τα έτη που αναφέρονται στον αντίστοιχο νόμο. Μάλιστα, αξίζει να σημειωθεί ότι οι επιβαρύνσεις που προβλέπονται από τις περαιώσεις είναι πιο ελαστικές από ότι αυτές που θα επιβαλλόταν σύμφωνα με τη διαδικασία του τακτικού ελέγχου.

Κεφάλαιο 3: Ο φορολογικός έλεγχος και οι κατηγοριοποιήσεις του πριν την ισχύ του Ν.4174/2013

Εισαγωγή

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα δοθεί έμφαση στο κυρίως θέμα της εργασίας, το φορολογικό έλεγχο. Στην αρχή θα αναλυθεί η έννοια και ο στόχος του φορολογικού ελέγχου και στην πορεία θα σημειωθούν οι τρόποι διάκρισής του. Στη συνέχεια, θα δοθεί έμφαση στην διαδικασία του φορολογικού ελέγχου πριν το Ν.4174/2013. Τέλος, στο παρόν κεφάλαιο θα αναλυθούν τα είδη αυτού του ελέγχου.

Φόροι και φορολογικό σύστημα

Το σύνολο των φόρων που επιβάλλει μία χώρα στους πολίτες της αποτελεί το φορολογικό σύστημα. Οι περισσότερες χώρες επιβάλλουν ανάλογους φόρους. Βέβαια, το φορολογικό σύστημα κάθε χώρας είναι διαφορετικό, αφού εξαρτάται από κοινωνικούς, πολιτικούς και οικονομικούς παράγοντες.

Η σημασία του φόρου είναι διαφορετική ανάλογα με την χρονική περίοδο και τη χώρα που βρισκόμαστε. Οι φόροι γενικά, είναι οι υποχρεωτικές εισφορές που επιβάλλει το κράτος στους πολίτες του, οι οποίοι δύναται να καταβληθούν άμεσα ή έμμεσα από τους υπόχρεους για την χρηματοδότηση των κρατικών δαπανών, την καλύτερη δημοσιονομική πολιτική και την ευημερία των πολιτών.

Το φορολογικό σύστημα ορίζεται ως το σύνολο των φόρων που ισχύουν σε μια χώρα μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή και σύμφωνα με συγκεκριμένες διατάξεις της νομοθεσίας. Για να λειτουργεί σωστά το φορολογικό σύστημα πρέπει να προωθεί την αποτελεσματική αναδιανομή των οικονομικών πόρων και να μεγιστοποιεί την ανάπτυξη του εθνικού προϊόντος και της ευημερίας των πολιτών. Το φορολογικό σύστημα κάθε χώρας οφείλει να διακρίνεται για τον δίκαιο, αντικειμενικό, διαφανή και απλό χαρακτήρα του, καθώς πρέπει να είναι κατανοητό στους φορολογούμενους και να τους εμπνέει εμπιστοσύνη.

Φορολογικός έλεγχος : έννοια και σκοπός

Ο φορολογικός έλεγχος εμπεριέχει το σύνολο των ελεγκτικών ενεργειών και επαληθεύσεων, οι οποίες πραγματοποιούνται από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Υπουργείου Οικονομικών. Αυτές οι ελεγκτικές ενέργειες πραγματοποιούνται με σκοπό να επιτύχουν:

- Τον προσδιορισμό του οικονομικού αποτελέσματος, να δουν δηλαδή αν η επιχείρηση στο τέλος της χρονιάς έχει κέρδος ή ζημία.
- Την ορθή εφαρμογή των διατάξεων της νομοθεσίας.
- Την εύρεση πράξεων ή παραλείψεων, εξαιτίας των οποίων δεν αποδόθηκαν στο δημόσιο οι φόροι που αντιστοιχούσαν.
- Την διαπίστωση υποβολής των δηλώσεων των φυσικών ή νομικών προσώπων, όπως ορίζει η νομοθεσία.
- Τον καθορισμό των φορολογικών υποχρεώσεων.
- Την διαπίστωση ότι υπάρχει συμφωνία μεταξύ των βιβλίων της επιχείρησης και των φορολογικών δηλώσεων.
- Την υποβολή των προβλεπόμενων φορολογικών δηλώσεων.

Ο φορολογικός έλεγχος αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό εργαλείο του κράτους, μέσω του οποίου συγκεντρώνονται τα δημόσια έσοδα και διασφαλίζονται τα δικαιώματα του κράτους έναντι των φυσικών και νομικών προσώπων. Ο φορολογικός έλεγχος αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της δικαιοσύνης του κράτους αφού μέσω αυτού υπάρχει ισοδύναμη συμμετοχή των πολιτών στις οικονομικές υποχρεώσεις.

Ο φορολογικός έλεγχος πρέπει να διεξάγεται με δίκαιο, διαφανή και αντικειμενικό τρόπο, έτσι ώστε να προκύπτουν και οι ανάλογες φορολογικές υποχρεώσεις των πολιτών. Βασικός σκοπός του φορολογικού ελέγχου είναι η διαπίστωση της ακρίβειας των φορολογικών δηλώσεων και σε περιπτώσεις μη υποβολής των δηλώσεων ο καταλογισμός των αντίστοιχων επιπτώσεων. Με αυτό τον τρόπο, η διαδικασία του φορολογικού ελέγχου καταφέρνει να επιτύχει την προστασία των επιχειρήσεων από περιπτώσεις αθέμιτου ανταγωνισμού, την ισομερή κατανομή των φορολογικών υποχρεώσεων και την ενημέρωση των πολιτών για τους φόρους που τους προσάπτονται.

Διακρίσεις φορολογικού ελέγχου

Οι φορολογικοί έλεγχοι μπορούν να διακριθούν σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με τον τρόπο κατηγοριοποίησης τους. Μπορούν να διακριθούν:

- Ανάλογα με το σκοπό και την έκταση του ελέγχου (π.χ. προσωρινός, τακτικός) (Τόλης, 2001).
- Με βάση το είδος των τεχνικών που χρησιμοποιούνται (άμεσες-έμμεσες).
- Σε εσωτερικό ή εξωτερικό έλεγχο ανάλογα με τον ρόλο και τη σχέση του ελεγχόμενου με τον ελεγκτή.
- Ανάλογα με το φορολογικό αντικείμενο του ελέγχου (π.χ. έλεγχος Φ.Π.Α., έλεγχος εισοδήματος).

Εσωτερικός-εξωτερικός φορολογικός έλεγχος

Η μια κατηγοριοποίηση του φορολογικού ελέγχου, που προαναφέρθηκε, είναι σε εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο. Ο εσωτερικός έλεγχος γίνεται από το προσωπικό της νομικής οντότητας και έχει ως σκοπό την αύξηση της εσωτερικής αξίας της επιχείρησης. Για να βαίνει ορθά ο εσωτερικός έλεγχος, οι ελεγκτές που τον ασκούν, θα πρέπει να διασφαλίζουν την ανεξαρτησία τους. Οι στόχοι του εσωτερικού ελέγχου είναι ο έλεγχος λειτουργίας των τμημάτων της επιχείρησης, η εύρεση αματιών και παρανομιών και η ενημέρωση της διοίκησης.

Ο εξωτερικός έλεγχος, με τον οποίο θα ασχοληθούμε εκτενέστερα, διενεργείται από ανεξάρτητους ελεγκτές από το εσωτερικό της επιχείρησης. Ο εξωτερικός έλεγχος πραγματοποιείται από υπαλλήλους δημοσίων υπηρεσιών, όπως εφοριακοί. Στόχος του εξωτερικού ελέγχου είναι ο καθορισμός των φορολογικών υποχρεώσεων, η ορθή τήρηση των διατάξεων της νομοθεσίας από την νομική οντότητα και ο καταλογισμός προστίμων σε περίπτωση εξεύρεσης αματιών και παρανομιών.

Φορολογικά αντικείμενα

Τα αντικείμενα του φορολογικού ελέγχου αφορούν το φορολογικό αντικείμενο του ελέγχου είναι 98 συνολικά και μπορούν να μπουν στις ακόλουθες ευρύτερες κατηγορίες:²

- ✓ Έλεγχος Φ.Μ.Υ. (Φόρος Μισθωτών Υπηρεσιών) και λοιπών παρακρατούμενων φόρων.
- ✓ Έλεγχος επενδύσεων και αναπτυξιακών κινήτρων.
- ✓ Έλεγχος Κ.Β.Σ. (Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων) που μετεξελίχτηκε σε έλεγχο Κ.Φ.Α.Σ. (Κώδικας Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών) και τελικά σε έλεγχο Ε.Λ.Π. (Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα).
- ✓ Έλεγχος Κ.Φ.Π.Α. (Κώδικας Φόρου Προστιθέμενης Αξίας).
- ✓ Έλεγχος Κ.Φ.Ε. (Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος).
- ✓ Κ.Φ.Δ. (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας).

Με βάση τα προηγούμενα φορολογικά αντικείμενα γίνονται οι αντίστοιχοι φορολογικοί έλεγχοι (Τόλης, 2001; Αναγνώστου, 2010; Ιωαννίδου, 2012).

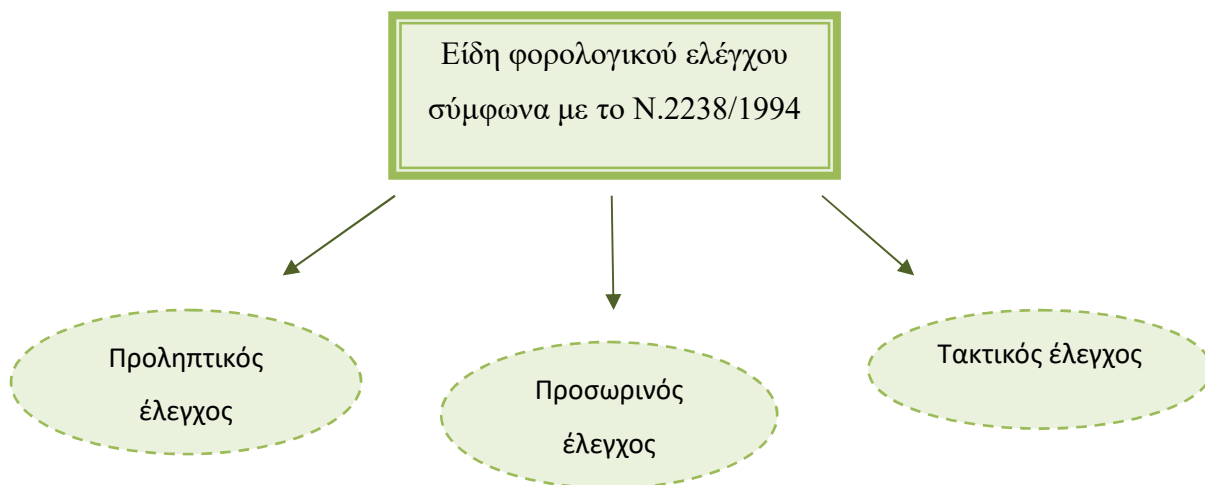
Είδη Φορολογικού Ελέγχου πριν από την ισχύ του Ν.4174/2013

Πριν την ψήφιση του Ν.4174/2013, ίσχυε ο Ν.2238/1994, ο οποίος διέκρινε τρία είδη φορολογικού ελέγχου: τον προληπτικό, τον προσωρινό και τον τακτικό. Ο προληπτικός έλεγχος είχε ως σκοπό τη διαπίστωση της εφαρμογής των διατάξεων της νομοθεσίας στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης όσο και εκτός αυτής. Ο προληπτικός έλεγχος ανήκει στην κατηγορία του εξωτερικού ελέγχου, δηλαδή ασκούνταν από τους ελεγκτές των δημοσίων υπηρεσιών και χαρακτηρίζεται ως σύντομος, ουσιαστικός και αιφνίδιος. Ο προσωρινός έλεγχος ασκούνταν κι αυτός από τους εφοριακούς και εμπεριέχει όλα τα στοιχεία του προληπτικού ελέγχου και έχει τη δυνατότητα έκδοσης προσωρινού φύλλου ελέγχου καταλογισμού διαφορών φόρων. Τέλος ο τακτικός έλεγχος, οποίος εμπίπτει κι αυτός στην κατηγορία εξωτερικού ελέγχου, έχει ως στόχο τον συνολικό έλεγχο όλων των φορολογικών υποχρεώσεων των φυσικών και νομικών προσώπων. Ο τακτικός έλεγχος χαρακτηρίζεται ως οριστικός, πλήρης και ουσιαστικός.

---

² Ν.4172/2013

Σχήμα 1- Είδη φορολογικού ελέγχου σύμφωνα με το Ν.2238/1994

Προληπτικός έλεγχος

Ο προληπτικός έλεγχος έχει ως στόχο τη διαπίστωση εφαρμογής των διατάξεων του Κ.Β.Σ. και την εκπλήρωση των ληξιπρόθεσμων φορολογικών υποχρεώσεων της επιχείρησης. Κύριο χαρακτηριστικό του προληπτικού ελέγχου είναι ο αιφνίδιος χαρακτήρας που έχει αφού πραγματοποιείται απροειδοποίητα είτε εντός της επιχείρησης είτε εκτός αυτής, σε τόπους διακίνησης και αποθήκευσης των προϊόντων της. Επιπλέον αξίζει να σημειωθεί, ότι ο προληπτικός έλεγχος μπορεί να γίνει καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας και ανεξαρτήτως του εργασιμου ωραρίου της επιχείρησης.

Ο συγκεκριμένος φορολογικός έλεγχος έχει ως βάση την τρέχουσα χρήση αλλά μπορούν να ελεγχθούν και προηγούμενες χρήσεις. Διενεργείται κυρίως από το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.) ή και από τις αρμόδιες Δ.Ο.Υ. Σκοπός του προληπτικού ελέγχου είναι ο εντοπισμός παράνομων πράξεων ή παραλείψεων της επιχείρησης. Κατά τον προληπτικό έλεγχο αξιολογείται οποιοδήποτε άλλο βιβλίο ή στοιχείο εγγράφου, εκτός αυτών που τηρούνται υποχρεωτικά ή προαιρετικά καθώς και τα περιουσιακά στοιχεία τόσο του ελεγχόμενου όσο και των συναλλασσόμενων με αυτόν.

Για την πραγματοποίηση του προληπτικού ελέγχου είναι απαραίτητη η επίδειξη της υπηρεσιακής ή αστυνομικής ταυτότητας των ελεγκτών. Η εντολή για την πραγματοποίηση προληπτικού ελέγχου διακρίνεται σε γενική και ειδική. Η γενική είναι η εντολή που δεν αναφέρεται στον έλεγχο μιας συγκεκριμένης εταιρίας αλλά το είδος

του ελέγχου γίνεται με διαφορετικά κριτήρια, όπως ο κλάδος της επιχείρησης. Η ειδική είναι η εντολή που αναφέρεται στον έλεγχο μίας ή περισσότερων νομικών οντοτήτων.

Προσωρινός έλεγχος

Μια ακόμα μορφή του φορολογικού ελέγχου, σύμφωνα με το Ν.2238/1994, όπως προαναφέρθηκε, είναι ο προσωρινός έλεγχος. Ο προσωρινός έλεγχος εφευρέθηκε, λόγω της ανάγκης του κράτους, για τον λεπτομερή έλεγχο των φορολογουμένων και για την είσπραξη φόρων (Καραβοκύρη, 2007). Ο φορολογικός έλεγχος εμπεριέχει και τον προληπτικό και διενεργείται με σκοπό να οριστούν οι φορολογικές υποχρεώσεις κατά τη διάρκεια της φορολογικής χρονιάς ή και μετά το πέρας της.

Αντικείμενο του προσωρινού φορολογικού ελέγχου δύναται να είναι είτε το φορολογητέο εισόδημα είτε ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας. Στόχος του προσωρινού ελέγχου στη φορολογία εισοδήματος είναι η διαπίστωση της φορολογητέας ύλης όπως αυτή προκύπτει από τα τηρηθέντα βιβλία. Στο Φ.Π.Α. επίσης, ο προσωρινός έλεγχος στηρίζεται μόνο στα δεδομένα που προκύπτουν από τα βιβλία που τηρήθηκαν και από τα στοιχεία που έχουν ληφθεί και καταχωρηθεί στα βιβλία της επιχείρησης.

Ο προσωρινός έλεγχος ασχολείται και με υπόχρεους που δύναται να δέχονται κατηγορίες για φοροδιαφυγή ή με υπόχρεους που κάνουν εφαρμογή ορισμένων φορολογικών διατάξεων. Ο προσωρινός έλεγχος διενεργείται τόσο από την αρμόδια Ελεγκτική Αρχή όσο και από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. Έπειτα από την πραγματοποίησή του εκδίδεται ένα προσωρινό φύλλο ελέγχου (Κόντος-Μάναλης, 2007) σε περίπτωση που, σύμφωνα με τα φορολογικά βιβλία, διεξαχθεί το αποτέλεσμα ότι ο υπόχρεος δεν έχει δηλώσει ή προέβη σε ανακριβή δήλωση της φορολογητέας ύλης. Τέλος, να σημειωθεί ότι ο προσωρινός φορολογικός έλεγχος για να διενεργηθεί δεν πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί τακτικός έλεγχος. Εξάλλου ένας από τους λόγους που οδήγησαν στην δημιουργία του προσωρινού ελέγχου ήταν η περιορισμένη δυνατότητα της ελληνικής φορολογικής διοίκησης να διενεργεί σε όλες τις περιπτώσεις τακτικούς ελέγχους.

Τακτικός έλεγχος

Ο τακτικός φορολογικός έλεγχος αποτελεί τον πιο σημαντικό φορολογικό έλεγχο, ο οποίος είναι πλήρης, οριστικός και λεπτομερής και ελέγχει όλες τις υποχρεώσεις του ελεγχόμενου φυσικού ή νομικού προσώπου. Ο τακτικός φορολογικός έλεγχος πραγματοποιείται μετά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου και αφού έχει περάσει η προθεσμία υποβολής των σχετικών δηλώσεων.

Σκοπός του τακτικού ελέγχου είναι η διαμόρφωση μιας φορολογικά υπεύθυνης συμπεριφοράς του υπόχρεου και αύξηση των εσόδων του δημοσίου. Όλες οι φορολογικές υποθέσεις έχουν την δυνατότητα να υπάγονται στον τακτικό φορολογικό έλεγχο, αυτό όμως είναι αδύνατο για τους υπάρχοντες φορολογικούς μηχανισμούς. Γι' αυτό το λόγο οι υποθέσεις επιλέγονται με βάση κάποια κριτήρια όπως:

- Απώλεια βιβλίων και στοιχείων.
- Ύπαρξη σοβαρών παραβάσεων.
- Μη υποβολή δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος, Φ.Π.Α ή άλλων αντικειμένων.
- Ύπαρξη κατασχθέντων βιβλίων.
- Διακοπή εργασιών οριστικά.
- Υποβολή αίτησης για εισαγωγή των μετοχών τους στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.
- Έγγραφη εντολή του προϊστάμενου της αρμόδιας Δ.Ο.Υ.
- Δηλώσεις όπου ο χρόνος παραγραφής αναμένεται σύντομα.

Κεφάλαιο 4: Διαδικασία φορολογικού ελέγχου

Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο, αρχικά θα υπάρξει μια αναφορά στα αίτια δημιουργίας του Κ.Φ.Δ. Στην συνέχεια, θα εμβαθύνουμε στα όργανα που ασκούν το φορολογικό έλεγχο ενώ θα και αναλυθεί η διαδικασία του φορολογικού ελέγχου σήμερα, ο σκοπός του και η αποτελεσματικότητά του στην σύγχρονη εποχή. Επιπλέον, θα αναλυθεί η διάκριση του φορολογικού ελέγχου, μετά την ψήφιση του Ν4174/13, σε πλήρη και μερικό έλεγχο.

Δημιουργία του Ν.4174/13

Μετά την κρίση που ξέσπασε το 2008, η Ελλάδα βρέθηκε, και βρίσκεται ακόμα, σε μία δύσκολη δημοσιονομική κατάσταση. Γι' αυτό το λόγο, επήλθε η ανάγκη της δημιουργίας ενός νέου νόμου, με διατάξεις οι οποίες θα απλοποιήσουν και θα διευκολύνουν την κατάσταση. Το 2013, έπειτα από απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών, δημιουργήθηκε ο Ν.4174/2013, οποίος αφορά το φορολογικό έλεγχο. Ο νόμος αυτός, όπως έχει προαναφερθεί, αφορά τη φορολογική διαδικασία. Η δημιουργία του, είχε ως στόχο τη δίκαιη κατανομή του εισοδήματος και τον εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας. Ο Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας εμπεριέχει κανόνες που αφορούν το σύνολο της φορολογικής διαδικασίας, από τον προσδιορισμό των φορολογικών υποχρεώσεων έως την είσπραξη των φόρων. Ο νέος φορολογικός κώδικας έχει ως στόχο την διευκόλυνση των πολιτών στα φορολογικά ζητήματα και την επίτευξη της καλύτερης συνεργασίας με τον οικονομική διοίκηση.

Όργανα φορολογικού ελέγχου

Για να πραγματοποιηθεί ορθά η διαδικασία του φορολογικού ελέγχου, οφείλει να γίνεται από τα αρμόδια φορολογικά όργανα, έπειτα από επιλογή του νομοθέτη, τα

οποία πρέπει να τηρούν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Οι ελεγκτές πρέπει να διακρίνονται για τον δίκαιο, διαφανή και αντικειμενικό τους χαρακτήρα, χωρίς να λειτουργούν με βάση τα συμφέροντα, τα οφέλη και τις προκαταλήψεις, με σκοπό να διεξάγουν ένα σωστό συμπέρασμα. Επιπλέον οφείλουν να προάγουν την εχεμύθεια και την διακριτικότητα τους, κατά τη διάρκεια του φορολογικού ελέγχου. Ένα ανεξάρτετο στοιχείο των ελεγκτών, πρέπει να είναι η άριστη γνώση λογιστικής, έτσι ώστε να μπορούν διενεργούν εγγραφές, να εντοπίζουν τα λάθη και τις παράνομες πράξεις και να διορθώνουν τις οικονομικές καταστάσεις, όπου χρειάζεται. Τα αρμόδια όργανα του φορολογικού ελέγχου σύμφωνα με τον Οργανισμό της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων είναι:

- Οι Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.), που είναι περιφερειακές φορολογικές υπηρεσίες της Γενικής Διεύθυνσης Φορολογικής Διοίκησης. Οι Δ.Ο.Υ. έχουν στόχο την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, την εξυπηρέτηση των φορολογούμενων και την διαμόρφωση της φορολογικής συνείδησης των πολιτών.
- Το Κέντρο Ελέγχου Μεγάλων Επιχειρήσεων (Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ.), το οποίο είναι μια υπηρεσία του Δήμου Αθηνών και έχει ως στόχο την αποτελεσματική είσπραξη εσόδων από τις μεγάλες επιχειρήσεις της επικράτειας.
- Το Κέντρο Ελέγχου Φορολογούμενων Μεγάλου Πλούτου (Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π.), το οποίο είναι μια υπηρεσία του Δήμου Αθηνών και έχει ως στόχο την αποτελεσματική είσπραξη των εσόδων από τους φορολογούμενους μεγάλου πλούτου. Οι φορολογούμενοι μεγάλου πλούτου καθορίζονται έπειτα από απόφαση του διοικητή της Α.Α.Δ.Ε.
- Η Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος, πρόκειται για μια νέα υπηρεσία που επεκτείνεται σε όλη την Ελλάδα και έχει ως στόχο την διεξαγωγή οικονομικών ερευνών και την εξέταση φορολογικών εγκλημάτων, που θίγουν τα συμφέροντα του Δημοσίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Η Διεύθυνση Προγραμματισμού και Αξιολόγησης Ελέγχων και Ερευνών (ΔΙ.Π.Α.Ε.Ε) και οι Υπηρεσίες Ερευνών και Διασφάλισης Δημοσίων Εσόδων (Υ.Ε.Δ.Δ.Ε.), πρόκειται για υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για την τήρηση των διατάξεων της νομοθεσίας. Κύριος στόχος τους είναι η πάταξη της φοροδιαφυγής και της λαθρεμπορίας και ο έλεγχος διακίνησης κεφαλαίων και αγαθών.

- Η Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας (Δ.Ο.Α), που έχει ως κύριο στόχο την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Η Δ.Ο.Α. διενεργεί τον έλεγχο και την καταστολή των οικονομικών εγκλημάτων που διαπράχθηκαν έναντι του δημοσίου.
- Οι ορκωτοί ελεγκτές, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για την εξέταση και την αξιολόγηση των βιβλίων και των παραστατικών στοιχείων με σκοπό να εμφανίσουν ακριβοδίκαια την οικονομική θέση της ελεγχόμενης επιχείρησης.

Επιλογή Υποθέσεων για έλεγχο

Αρμοδιότητα της Α.Α.Δ.Ε. αποτελεί ο έλεγχος των ανέλεγκτων υποθέσεων, το πλήθος των οποίων είναι αρκετά μεγάλο. Έτσι λόγω των περιορισμένων ελεγκτικών οργάνων και μηχανισμών καθίσταται αδύνατο να ελεγχθούν όλες. Γι' αυτό το λόγο, υπάρχουν κάποια κριτήρια βάσει των οποίων γίνεται ο έλεγχος των υποθέσεων. Οι υποθέσεις ελέγχονται έπειτα από απόφαση του διοικητή της Α.Α.Δ.Ε., η οποία λαμβάνεται με βάση τα κριτήρια ανάλυσης κινδύνου ή με βάση κάποια ειδικά κριτήρια που αποφασίζει ο διοικητής και δε δημοσιοποιούνται.

Τα χαρακτηριστικά στα οποία βασίζεται η ανάλυση κινδύνου δύναται να είναι ποιοτικά, όπως ο κλάδος και το είδος της επιχείρησης, η νομική της μορφή και η παραβατικότητα που εμφανίζει, οικονομικά δεδομένα, όπως το μέγεθος των εσόδων, των κερδών και των δαπανών, αλλά και χωροταξικά και χρονικά.

Κατά βάση προέχουν οι έλεγχοι σε κλάδους επιχειρήσεων που η φοροδιαφυγή, και γενικότερα η παραβατικότητα, φαίνεται να είναι πιο εφικτή. Με απόφαση του διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. επιλέγονται οι επιχειρήσεις που θα ελεγχθούν κάθε χρόνο από κάθε ελεγκτική υπηρεσία και με ποιο είδος έλεγχου.

Πρόστιμα φορολογικού ελέγχου

Τα φορολογικά πρόστιμα για τα περισσότερα είδη φόρων ρυθμίζονται από τον Κ.Φ.Δ. 4174/2013. Πιο συγκεκριμένα³, ο φορολογούμενος τιμωρείται με πρόστιμο για κάθε μία από τις εξής περιπτώσεις:

- Δεν υποβάλλει ή υποβάλλει εκπρόθεσμα φορολογική δήλωση.
- Δεν υποβάλλει η υποβάλλει εκπρόθεσμα δήλωση παρακράτησης φόρου.
- Δεν συνεργαστεί με τους αρμόδιους κατά τη διάρκεια του φορολογικού ελέγχου.
- Δεν εγγράφεται στο φορολογικό μητρώο ή εγγράφεται περισσότερες φορές.
- Δεν υποβάλλει ή υποβάλλει εκπρόθεσμα ή υποβάλλει ελλιπή δήλωση πληροφοριακού χαρακτήρα ή δήλωση από την οποία δεν προκύπτει φορολογική υποχρέωση καταβολής φόρου.
- Δε συμμορφώνεται με τις φορολογικές του υποχρεώσεις.
- Δεν παρέχει στη φορολογική διοίκηση τις απαιτούμενες πληροφορίες.
- Προβαίνει στη διακίνηση προϊόντων χωρίς να έχει στην κατοχή του παραστατικά στοιχεία διακίνησης.
- Δεν εκδίδει λογιστικά αρχεία ή εκδίδει ή λαμβάνει ανακριβή παραστατικά, πράξεις που δεν επιβαρύνονται με Φ.Π.Α.
- Δεν πληροφορεί την φορολογική διοίκηση για τον διορισμό φορολογικού εκπροσώπου του.

Διαδικασία Φορολογικού Ελέγχου

Για να διενεργηθεί ο φορολογικός έλεγχος από τα όργανα φορολογικού ελέγχου χρειάζεται να ακολουθηθούν κάποια συγκεκριμένα βήματα, τα οποία παρατίθενται παρακάτω, με βάση τη χρονολογική σειρά που πραγματοποιούνται.

---

³ Άρθρο 54 του Ν.4174/2013

A. Εντολή ελέγχου.

Η εντολή ελέγχου⁴ αποτελεί το πρώτο στάδιο της φορολογικής διαδικασίας. Η εντολή ελέγχου εκδίδεται έπειτα από απόφαση του διευθυντή της δημόσιας υπηρεσίας και παραδίδεται στον ελεγκτή που θα διενεργήσει τον έλεγχο. Δύναται να κοινοποιηθεί στον ελεγχόμενο είτε ηλεκτρονικώς είτε εγγράφως. Η εντολή ελέγχου περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία:

1. Το ονοματεπώνυμο του ελεγκτή ή των ελεγκτών που θα διενεργήσουν τον έλεγχο.
2. Την επωνυμία της επιχείρησης, τη διεύθυνση και τον αριθμό φορολογικού μητρώου.
3. Το αντικείμενο του ελέγχου (έλεγχος Φ.Π.Α. ή φόρου εισοδήματος).
4. Τον αριθμό της εντολής και την ημερομηνία που πραγματοποιείται ο έλεγχος.
5. Τον προσδιορισμό του είδους του ελέγχου.
6. Τον τίτλο της εκδώσας φορολογικής αρχής.
7. Την αιτία που διενεργείται ο έλεγχος.
8. Την υπογραφή του προϊσταμένου της υπηρεσίας.
9. Την φορολογική περίοδο που αφορά ο φορολογικός έλεγχος.

B. Προετοιμασία ελέγχου- Δημιουργία φακέλου του ελεγχόμενου.

Ο ελεγκτής που πρόκειται να διενεργήσει προετοιμάζει το φάκελο του ελεγχόμενου συλλέγοντας πληροφορίες. Οι πληροφορίες αυτές μπορεί να είναι φορολογικές δηλώσεις προηγούμενης χρονιάς, στοιχεία από το σύστημα ELENXIS, προηγούμενες εκθέσεις ελέγχου και στοιχεία από ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Εφόσον συγκροτηθούν αυτά τα στοιχεία ο ελεγκτής είναι σε θέση να δημιουργήσει το φάκελο του ελεγχόμενου.

C. Συγκέντρωση πληροφοριών από τρίτους.

Στο τρίτο βήμα της φορολογικής διαδικασίας οι ελεγκτές συλλέγουν δεδομένα από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τα δηλωθέντα εισοδήματα μέσα από το Ειδικό Λογισμικό Ελέγχου Προσαύξησης Περιουσίας και από το Σύστημα Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών και Λογαριασμών Πληρωμών. Οι ελεγκτές λοιπόν, μέσω αυτών των συστημάτων στέλνουν αιτήματα στα τραπεζικά ιδρύματα για να ελέγξουν τις κινήσεις των λογαριασμών των ελεγχόμενων καθώς και τις πρωτογενείς τους καταθέσεις, με σκοπό να κρίνουν αν μπορούν δικαιολογηθούν σύμφωνα με το δηλωθέν τους εισόδημα. Η συγκέντρωση πληροφοριών μπορεί να γίνει και από άλλες πηγές όπως: το

---

⁴ Άρθρα 15-21 του ΠΔ 16/1989

χρηματιστήριο, τα Ιδρύματα Πληρωμών, τις ασφαλιστικές εταιρίες, ιδιωτικές εταιρίες κινητής και σταθερής τηλεφωνίας, εταιρίες ύδρευσης και εταιρίες παροχής ηλεκτρικής ενέργειας.

D. Αιτήματα Παροχής Πληροφοριών.

Με σκοπό οι ελεγκτές να προχωρήσουν την διαδικασία του ελέγχου, στέλνουν στον ελεγχόμενο το αίτημα παροχής πληροφοριών, σύμφωνα με το Άρθρο 14 του Ν.4174/2013, με σκοπό να θέσουν στη διάθεση του ελέγχου τα λογιστικά βιβλία και στοιχεία που διαθέτει η επιχείρηση.

E. Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου

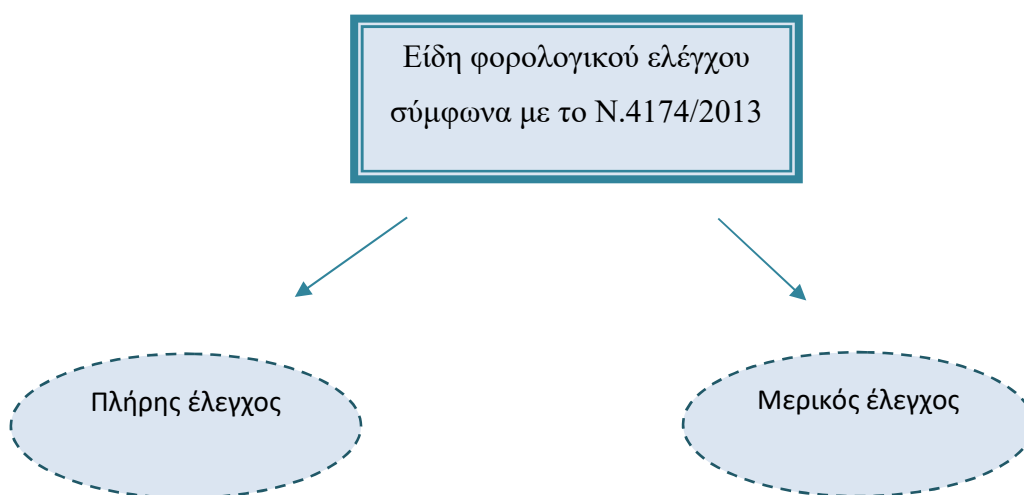
Επιπλέον, οι ελεγκτές μπορούν να διενεργήσουν έλεγχο με βάση τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου, εφόσον ορίζεται από την εντολή ελέγχου. Έτσι, έπειτα από απόφαση του προϊσταμένου της αρμόδιας υπηρεσίας επιλέγεται η καταλληλότερη μέθοδος έμμεσης τεχνικής ελέγχου.

Αποτελέσματα Φορολογικής Διαδικασίας

Με την ολοκλήρωση των επαληθεύσεων, οι ελεγκτές αποτυπώνουν τα αποτελέσματα της φορολογικής διαδικασίας στο Σημείωμα Διαπιστώσεων Ελέγχου. Στην πορεία οι ελεγκτές κοινοποιούν το Σημείωμα Διαπιστώσεων Ελέγχου στον ελεγχόμενο, ο οποίος εντός είκοσι ημερών οφείλει να διατυπώσει τις απόψεις του σχετικά με τον προσωρινό προσδιορισμό του φόρου που του κοινοποιήθηκε. Στην συνέχεια οι απαντήσεις του ελεγχόμενου υπόκεινται σε αξιολόγηση και επεξεργασία. Μετά από την αξιολόγηση και την επεξεργασία, οι ελεγκτές συντάσσουν την έκθεση ελέγχου και καθορίζουν τον οριστικό προσδιορισμό του φόρου. Η έκθεση ελέγχου και ο οριστικός προσδιορισμός του φόρου κοινοποιούνται στον ελεγχόμενο, ο οποίος εντός τριάντα ημερών έχει το δικαίωμα να ασκήσει προσφυγή στη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών (Δ.Ε.Δ) ή να αποδεχθεί τα αποτελέσματα του ελέγχου.

Είδη Φορολογικού Ελέγχου

Ο φορολογικός έλεγχος, μετά την ισχύ του 4174/2013, διακρίνεται σε δύο είδη τον πλήρη και τον μερικό⁵, που θα αναλυθούν παρακάτω.

Σχήμα 2- Είδη φορολογικού ελέγχου σύμφωνα με το Ν.4174/2013

Πλήρης έλεγχος

Ο πλήρης φορολογικός έλεγχος είναι επιτόπιος έλεγχος και αποτελεί μετεξέλιξη του τακτικού ελέγχου, ο οποίος διενεργούνταν σύμφωνα με το Ν.2238/1994. Ο πλήρης έλεγχος διενεργείται για κάθε υπόχρεο και αφορά το σύνολο των φορολογικών υποθέσεων για συγκεκριμένες φορολογικές περιόδους, οι οποίες διευκρινίζονται στην εντολή ελέγχου. Ο πλήρης έλεγχος διενεργείται μετά από ειδοποίηση του ελεγχόμενου, ότι επρόκειτο να διενεργηθεί έλεγχος ή σε περίπτωση φοροδιαφυγής ο πλήρης έλεγχος διενεργείται από τον ελεγκτή χωρίς καμία ειδοποίηση, έπειτα από απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων. Σε περίπτωση που μετά την πραγματοποίηση του πλήρους ελέγχου και μετά την έκδοση της πράξης των αποτελεσμάτων προκύψουν νέα στοιχεία εκδίδεται να πράξη με διορθωμένο τον προσδιορισμό του φόρου.

⁵ Άρθρο 25 του Ν.4174/2013

Μερικός Έλεγχος

Ο μερικός φορολογικός έλεγχος είναι επιτόπιος έλεγχος και αποτελεί μετεξέλιξη του προληπτικού και του προσωρινού ελέγχου, που διενεργούνταν σύμφωνα με το Ν.2238/1994. Ο μερικός έλεγχος διενεργείται για συγκεκριμένα φορολογικά αντικείμενα και συγκεκριμένες φορολογικές περιόδους. Κύριος στόχος του μερικού ελέγχου είναι ο έλεγχος της φοροδιαφυγής κατά την πραγματοποίησή της. Ο μερικός φορολογικός έλεγχος διενεργείται χωρίς να ειδοποιηθεί ο ελεγχόμενος έτσι ώστε να ελεγχθεί η τήρηση των φορολογικών διατάξεων αλλά και να αποφευχθεί η φοροδιαφυγή. Βασικό χαρακτηριστικό του μερικού ελέγχου είναι ο αιφνίδιος χαρακτήρας του ενώ ο τελικός του στόχος είναι η διαμόρφωση της φορολογικής συνείδησης του πολίτη. Στην πορεία παρατίθεται ένας πίνακας που συνοψίζει τις ομοιότητες και τις διαφορές του πλήρους και του μερικού ελέγχου.

Πίνακας 1-Διαφορές και ομοιότητες πλήρους και μερικού ελέγχου

Κριτήρια	Πλήρης έλεγχος	Μερικός έλεγχος
Τύπος πραγματοποίησης φορολογικού ελέγχου	1) Οι εγκαταστάσεις της νομικής οντότητας 2) Τα γραφεία της φορολογικής διοίκησης	1) Οι εγκαταστάσεις της νομικής οντότητας 2) Τα γραφεία της φορολογικής διοίκησης
Ειδοποίηση του φορολογούμενου	Απαραίτητη ειδοποίηση του φορολογούμενου πριν την διενέργεια του ελέγχου	Μη απαραίτητη ειδοποίηση του φορολογούμενου πριν την διενέργεια του ελέγχου
Χρονολογική διάρκεια ελέγχου	Έξι μήνες	Έξι μήνες

Αποτελεσματικότητα Φορολογικής Διαδικασίας

Για να είναι αποτελεσματικό το σύστημα φορολογικής διαδικασίας θα πρέπει:

- Να συμβάλλει στην αύξηση των δημοσίων εσόδων, έτσι ώστε να καλύπτονται και οι δημόσιες δαπάνες αλλά και τα τυχόν ελλείμματα.
- Να κατανέμονται ισομερώς τα φορολογικά βάρη στους πολίτες.

- Να επιδιώκει την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.
- Να επιταχύνει το ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης.
- Να έχει χαμηλό κόστος εφαρμογής και να είναι εύκολα κατανοητό.

Το ελληνικό φορολογικό σύστημα, όμως δεν τηρεί τα περισσότερα από τα παραπάνω κριτήρια, με αποτέλεσμα να χαρακτηρίζεται αναποτελεσματικό. Για να χαρακτηριστεί αποτελεσματικό απαιτείται η απλούστευση και η εξυγίανσή του.

Κεφάλαιο 5: Έμμεσες τεχνικές ελέγχου και Φορολογικό πιστοποιητικό

Εισαγωγή

Στο τέταρτο κεφάλαιο της εργασίας, θα αναφερθούμε στο φορολογικό πιστοποιητικό και στις έμμεσες τεχνικές ελέγχου. Το φορολογικό πιστοποιητικό αποτελεί μία νέα διαδικασία του φορολογικού ελέγχου. Θα ασχοληθούμε με τα χαρακτηριστικά του φορολογικού πιστοποιητικού και ποιες εταιρίες αφορά. Επιπλέον, θα αναλύσουμε την έννοια και τον σκοπό των έμμεσων τεχνικών ελέγχου και θα αναφέρουμε πέντε κατηγορίες τους.

Φορολογικό Πιστοποιητικό: περιεχόμενο και σκοπός

Το ετήσιο φορολογικό πιστοποιητικό αποτελεί μια νέα μορφή φορολογικού ελέγχου⁶. Το φορολογικό πιστοποιητικό εκδίδεται από τους νόμιμους ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία.

Το περιεχόμενο του φορολογικού πιστοποιητικού διακρίνεται σε δύο τμήματα, την έκθεση φορολογικής συμμόρφωσης και το προσάρτημα αναλυτικών πληροφοριακών στοιχείων. Η έκθεση φορολογικής συμμόρφωσης συντάσσεται σύμφωνα με τα

---

⁶ Άρθρο 82 του Ν.2238/1994

Υποδείγματα του Παραρτήματος Ι της Υπ. Απόφασης 1159/2011 και μπορεί να περιλαμβάνει διαφορετικό τύπο συμπεράσματος, όπως φαίνεται παρακάτω:

- αν προκύπτουν ασήμαντες φορολογικές παραβάσεις ή αν δεν προκύπτουν καθόλου φορολογικές παραβάσεις, τότε το συμπέρασμα είναι χωρίς επιφύλαξη. Τότε εντός 15 ημερών από την υποβολή της έκθεσης στο Υπουργείο Οικονομικών αποστέλλεται στην ελεγχόμενη εταιρία επιστολή στην οποία αναφέρεται ότι: με βάση τον έλεγχο δεν υπήρξαν παραβάσεις, αυτό έγινε αποδεκτό από το Υπουργείο Οικονομικών και οι φορολογικές εγγραφές θα οριστικοποιηθούν μετά το τέλος των δειγματικών ελέγχων.
- αν προκύπτουν θέματα των οποίων η φορολογική μεταχείριση αμφισβητείται, τότε το συμπέρασμα είναι χωρίς επιφύλαξη με θέματα έμφασης. Τότε εκδίδεται από την αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία εντολή ελέγχου για τα θέματα έμφασης. Οι έλεγχοι πραγματοποιούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες και φτάνουν στο τέλος τους, σε διάστημα όχι μεγαλύτερο από 18 μήνες από την προθεσμία υποβολής από τους νόμιμους ελεγκτές ή τα ελεγκτικά γραφεία της έκθεσης φορολογικής συμμόρφωσης στο Υπουργείο Οικονομικών.
- αν προκύπτουν θέματα που δεν είναι συμμορφωμένα με τη φορολογική νομοθεσία, τότε το συμπέρασμα είναι με επιφύλαξη. Τότε εκδίδεται από την αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία εντολή ελέγχου. Σε περίπτωση που υπάρχουν διαφορές που θα μπορούσαν να καταλογιστούν από τις φορολογικές αρχές με τον έλεγχο μόνο ειδικών αντικειμένων, εκδίδεται εντολή ελέγχου για τα αντικείμενα αυτά. Η αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών μπορεί να ζητήσει από τους νόμιμους ελεγκτές ή τα ελεγκτικά γραφεία κάθε στοιχείο που είναι απαραίτητο για την έκθεση ελέγχου.
- αν υπάρχει αδυναμία έκφρασης συμπεράσματος ή αρνητικό συμπέρασμα, τότε εκδίδεται από την αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία εντολή ελέγχου.

Το προσάρτημα αναλυτικών πληροφοριακών στοιχείων συντάσσεται σύμφωνα με τα Υποδείγματα του Παραρτήματος ΙΙ της Υπ. Απόφασης ΠΟΛ 1159/2011 και περιέχει τα εξής:

- Ανάλυση των αποτελεσμάτων του ελέγχου.
- Πληροφοριακά στοιχεία για την ελεγχόμενη εταιρία.
- Εφόσον οι νόμιμοι ελεγκτές ή τα ελεγκτικά γραφεία έχουν εντοπίσει τις παραβάσεις από τον έλεγχο, περιλαμβάνονται και οι απόψεις της διοίκησης της

εταιρίας και του λογιστή που υπογράφει τις φορολογικές καταστάσεις, ο οποίος οφείλει να δικαιολογήσει γιατί δεν εντόπισε την παράβαση εφαρμοζομένων στη συνέχεια των διατάξεων του Ποινολογίου.

- Βεβαίωση ότι τα αποτελέσματα του φορολογικού ελέγχου παρατέθηκαν εγγράφως στην επιχείρηση και ότι η επιχείρηση διατύπωσε εγγράφως τις παρατηρήσεις της.

Σκοπός του φορολογικού πιστοποιητικού είναι να καταφέρει να συστηματοποιήσει το φορολογικό έλεγχο, μέσα από την μηχανογραφική παρακολούθηση και επεξεργασία, των προγραμμάτων αναλυτικού ελέγχου και μέσα από την γρήγορη πραγματοποίηση φορολογικών ελέγχων στην ελεγχόμενη εταιρία αμέσως μετά το πέρας της χρήσης.

Ποιες εταιρίες αφορά το Φορολογικό Πιστοποιητικό

Μέχρι το 2011, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.2190/1920 και του Ν.3190/1955, οι Ανώνυμες Εταιρίες και οι Εταιρίες Περιορισμένης Ευθύνης ελέγχονταν υποχρεωτικά από τους νόμιμους ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία, σε περίπτωση που σε δύο συνεχόμενες χρήσεις τηρούν τα δύο από τα τρία παρακάτω στοιχεία:

- Το σύνολο του ενεργητικού να είναι παραπάνω από 2,5 εκατομμύρια ευρώ.
- Ο μέσος όρος του προσωπικού να είναι μεγαλύτερος από 50 άτομα.
- Ο καθαρός κύκλος εργασιών να είναι πάνω από 5 εκατομμύρια ευρώ.

Σήμερα σύμφωνα με το Ν.4174/2013⁷ το φορολογικό πιστοποιητικό έπαψε να είναι υποχρεωτικό. Οι ορκωτοί ελεγκτές και οι ελεγκτικές εταιρίες, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.4174/2013, διενεργούν υποχρεωτικούς φορολογικούς ελέγχους σε Ανώνυμες Εταιρίες, σε Εταιρίες Περιορισμένης Ευθύνης, σε Ιδιωτικές Κεφαλαιουχικές Εταιρίες και σε υποκαταστήματα αλλοδαπών επιχειρήσεων, και εκδίδουν φορολογικό πιστοποιητικό. Το φορολογικό πιστοποιητικό όμως, είναι προαιρετικό για τις παραπάνω εταιρίες και εκδίδεται μετά από έλεγχο που πραγματοποιείται, παράλληλα με τον υποχρεωτικό, με σκοπό να ελεγχθεί η εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων στα φορολογικά αντικείμενα.

---

⁷ Άρθρο 65Α του Ν.4174/2013

Πλεονεκτήματα του Φορολογικού Πιστοποιητικού

Μερικά από τα πλεονεκτήματα που αποκομίζει η εταιρία από την εφαρμογή του φορολογικού πιστοποιητικού είναι τα ακόλουθα:

- ❖ Οι νόμιμοι ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία που διενεργούν τον έλεγχο δύναται να εντοπίσουν σφάλματα, τα οποία σε περίπτωση που εντοπίζονταν από το φορολογικό έλεγχο, η ελεγχόμενη εταιρία θα επιβαρυνόταν με πρόσθετους φόρους.
- ❖ Με την εφαρμογή του φορολογικού πιστοποιητικού δημιουργείται μια σχέση εμπιστοσύνης και βεβαιότητας μεταξύ της εταιρίας και των φορολογικών αρχών.
- ❖ Μετά την έκδοση του φορολογικού πιστοποιητικού, υπάρχει αύξηση του επενδυτικού κοινού για τις εταιρίες.
- ❖ Το ποσό της φορολογικής υποχρέωσης της εταιρίας είναι οριστικό, εκτός από κάποιες ασυνήθιστες περιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν νέα στοιχεία.
- ❖ Οι νόμιμοι ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία δύναται να εντοπίσουν λάθη στις συναλλαγές της εταιρίας, δίνοντας της την δυνατότητα να τα διορθώσει.
- ❖ Δίνει τη δυνατότητα στην εταιρία να υπολογίσει με μεγαλύτερη ακρίβεια τις ταμειακές της ανάγκες.
- ❖ Και τέλος, ενισχύει τον υγιή ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων.

Έμμεσες τεχνικές ελέγχου: έννοια και σκοπός

Ο φορολογικός έλεγχος δεν επικεντρώνεται πλέον μόνο στα νομικά πρόσωπα αλλά και στα φυσικά πρόσωπα, με σκοπό να υπολογιστεί το φορολογητέο τους εισόδημα, το οποίο επιτυγχάνεται μέσω των έμμεσων τεχνικών. Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου αποτελούν μία καινοτομία για το ελληνικό φορολογικό σύστημα⁸. Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου χρησιμοποιούνται για να προσδιορίσουν τη φορολογητέα ύλη του φορολογούμενου, με απώτερο σκοπό την έκδοση διορθωτικού προσδιορισμού φόρου σε φυσικά πρόσωπα. Πρόκειται για διεθνώς αναγνωρισμένες τεχνικές ελέγχου που εφαρμόζονται στο εξωτερικό με μεγάλη επιτυχία.

Σκοπός των έμμεσων τεχνικών είναι η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής γι' αυτό το

---

⁸ Άρθρο 27 του Ν.4174/2013

λόγο χρησιμοποιούνται κυρίως σε περιπτώσεις που υπάρχουν στοιχεία απόκρυψης εισοδήματος. Οι έμμεσες τεχνικές εστιάζουν στις διαφορές μεταξύ του εισοδήματος που δηλώνεται και προσδιορίζεται με τεχνικές άμεσου ελέγχου και με αυτές του έμμεσου ελέγχου. Αναπόσπαστο σημείο των έμμεσων τεχνικών είναι η συλλογή στοιχείων του φορολογούμενου, τα οποία κατά την έναρξη του ελέγχου ζητούνται από το φορολογούμενο να τα παρέχει στον ελεγκτή. Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου είναι οι ακόλουθες:

- Μέθοδος ανάλυσης ρευστότητας.
- Μέθοδος της καθαρής θέσης.
- Μέθοδος του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά.
- Μέθοδος της αρχής των αναλογιών.
- Μέθοδος σχέσης τιμής πώλησης προς συνολικό όγκο κύκλου εργασιών.

Μέθοδος ανάλυσης ρευστότητας

Με τη μέθοδο ανάλυσης ρευστότητας συγκρίνονται οι πηγές κεφαλαίων με τις αναλώσεις κεφαλαίων, γνωρίζοντας τις αυξήσεις και τις μειώσεις του ενεργητικού και του παθητικού, και τα μη φορολογητέα έσοδα και έξοδα που δεν εκπίπτουν. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη μέθοδο αν οι αναλώσεις κεφαλαίων είναι μεγαλύτερες από τις πηγές κεφαλαίων υπάρχει με δηλωμένο εισόδημα.

Οι πηγές κεφαλαίων μπορεί να πηγάζουν από δηλωμένα εισοδήματα φορολογητέα και μη, από μείωση του ενεργητικού και από αύξηση του παθητικού. Οι αναλώσεις κεφαλαίων μπορεί να είναι έξοδα διαβίωσης, επαγγελματικά έξοδα, αυξήσεις του ενεργητικού και μειώσεις του παθητικού.

Πίνακας 2- Μέθοδος ανάλυσης ρευστότητας

<u>Αναλώσεις κεφαλαίων</u>		<u>Πηγές κεφαλαίων</u>
Έξοδα διαβίωσης		Φορολογητέα έσοδα
Επαγγελματικά έξοδα	—	Μη φορολογητέα έσοδα
Αύξηση ενεργητικού		Μείωση ενεργητικού
Μείωση παθητικού		Αύξηση παθητικού
	=	
Μη δηλωθέν εισόδημα		

Βέβαια, μπορεί να προκύψει αρνητικό αποτέλεσμα συγκρίνοντας τις αναλώσεις κεφαλαίων και τις πηγές κεφαλαίων, που μπορεί να οφείλεται στην ύπαρξη αδιάθετου κεφαλαίου που είχε στην κατοχή του ο ελεγχόμενος σε μετρητά από προηγούμενες χρονιές και αναλώθηκαν κατά την διάρκεια της ελεγχόμενης περιόδου.

Μέθοδος Καθαρής Θέσης

Η μέθοδος καθαρής θέσης υποστηρίζει ότι οι επενδύσεις ή οι αναλώσεις κεφαλαίων δεν μπορούν να είναι μεγαλύτερες από τα διαθέσιμα κεφάλαια. Η μέθοδος στηρίζει ότι οι αυξήσεις στο ενεργητικό μετά την αναπροσαρμογή τους με μη φορολογητέα έσοδα και μη εκπιπτόμενα έξοδα οδηγούν στον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος.

Πίνακας 3- Μέθοδος καθαρής θέσης

Ενεργητικό
-
Παθητικό
=
Καθαρή θέση (λήξης περιόδου)
-
Καθαρή θέση (αρχής περιόδου)
=
Αύξηση/Μείωση καθαρής θέσης
+
Μη εκπιπόμενα έξοδα
-
Μη φορολογητέα έσοδα
=
Φορολογητέο εισόδημα

Η διαφορά της μεθόδου καθαρής θέσης με τη μέθοδο ρευστότητας έγκειται στο γεγονός ότι η πρώτη μπορεί να εφαρμοστεί για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους ή μιας φορολογικής περιόδου με σκοπό να εξακριβωθεί η μεταβολή της καθαρής θέσης του ελεγχόμενου από έτος σε έτος.

Μέθοδος των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά

Η μέθοδος των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά υποθέτει ότι τα χρήματα που λαμβάνει ο ελεγχόμενος είτε κατατίθενται στον τραπεζικό του λογαριασμό είτε ξοδεύονται. Η συγκεκριμένη τεχνική εφαρμόζεται με σκοπό να προσδιοριστεί η μη δηλωθείσα φορολογητέα ύλη σε ατομικούς και επαγγελματικούς λογαριασμούς. Για να προσδιοριστεί λοιπόν, το μη δηλωθέν εισόδημα χρειάζεται μια εκτενής ανάλυση όλων των τραπεζικών καταθέσεων, των μεταφορών, των συναλλαγών με διαφορετικό συνάλλαγμα και των ακυρωμένων επιταγών με παράλληλη

ταυτοποίηση όλων των ταμειακών δαπανών του ελεγχόμενου και καθορισμό των πραγματικών δαπανών διαβίωσής του.

Πίνακας 4- Μέθοδος των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά

$$\begin{array}{r} \text{Συνολικές καταθέσεις} \\ + \\ \text{Δαπάνες σε μετρητά} \\ + \\ \text{Αύξηση μετρητών εις χείρας} \\ - \\ \text{Μη φορολογητέες πράξεις} \\ = \\ \text{Εισόδημα} \\ - \\ \text{Δηλωμένο εισόδημα} \\ = \\ \text{Μη δηλωθέν εισόδημα} \end{array}$$

Η μέθοδος των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά είναι μία τεχνική με ιδιαίτερη σημασία, καθώς αν χρησιμοποιηθεί με ακρίβεια δύναται να οδηγήσει πέρα από το μη δηλωθέν εισόδημα και στην πηγή του εισοδήματος.

Μέθοδος Αρχής Αναλογιών

Η μέθοδος αρχής αναλογιών χρησιμοποιεί ως αναφορά τους δείκτες των ομοειδών εταιριών, και ο έλεγχος που διενεργείται υπολογίζει τους ανάλογους δείκτες της εταιρίας με βάση τις πωλήσεις και το κόστος πωλήσεων, όπως αναγράφονται στις οικονομικές καταστάσεις. Έτσι δύναται να επανυπολογιστούν οι πωλήσεις, το κόστος πωλήσεων, το περιθώριο κέρδους αλλά και το καθαρό κέρδος της εταιρίας.

Η μέθοδος αρχής αναλογιών συνίσταται κυρίως σε περιπτώσεις που οι συναλλαγές

δεν πραγματοποιούνται μέσω τραπεζικών λογαριασμών. Η σωστή εφαρμογή της μεθόδου εξαρτάται, κυρίως από την αξιοπιστία των δεικτών που χρησιμοποιούνται.

Μέθοδος σχέσης τιμής πώλησης προς συνολικό όγκο κύκλου εργασιών

Η μέθοδος σχέσης τιμής πώλησης προς συνολικό όγκο κύκλου εργασιών διεκπεραιώνεται όταν ο έλεγχος μπορεί να προσδιορίσει με ακρίβεια τις μονάδες του προϊόντος που παράγει η επιχείρηση, την τιμή πώλησής του και το ποσοστό κέρδους ανά μονάδα. Ο αριθμός των μονάδων μπορεί να βρεθεί από τα βιβλία που κρατάει η επιχείρηση αλλά και από τρίτες πηγές.

Η μέθοδος σχέσης τιμής πώλησης προς συνολικό όγκο κύκλου εργασιών έχει ως στόχο τον υπολογισμό ή την επαλήθευση των ακαθάριστων εσόδων εξετάζοντας τη σχέση της τιμής πώλησης και του όγκου του κύκλου εργασιών.

Πίνακας 5- Μέθοδος σχέσης τιμής πώλησης προς συνολικό όγκο κύκλου εργασιών

$$\begin{array}{r} \text{Τιμή πώλησης ανά μονάδα} \\ \times \\ \text{Αριθμός παραγόμενων μονάδων} \\ = \\ \text{Συνολικές πωλήσεις} \\ - \\ \text{Πωλήσεις με βάση τη δήλωση} \\ = \\ \text{Αδήλωτες πωλήσεις} \end{array}$$

Κεφάλαιο 6: Μεθοδολογία Έρευνας

Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο, αναλύεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την διεκπεραίωση της έρευνας. Αρχικά παρατίθενται οι ερωτήσεις που αποτελούν το ερωτηματολόγιο, παρουσιάζεται η στατιστική ανάλυση που χρησιμοποιήθηκε και αναφέρονται οι ανεξάρτητες και η εξαρτημένη μεταβλητή της έρευνας.

Παράθεση Ερωτηματολογίου της έρευνας

Το ερωτηματολόγιο αποτελεί το σημαντικότερο παράγοντα για την πραγματοποίηση της έρευνας, γι' αυτό το λόγο δημιουργήθηκε με ιδιαίτερη προσοχή και βάση στην λεπτομέρεια. Για την πραγματοποίηση της έρευνας το ερωτηματολόγιο στάλθηκε σε πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, που έχουν την έδρα τους στο νομό Άρτας και στο νομό Πρεβέζης. Οι απαντήσεις που ελήφθησαν σε διάστημα περίπου ενός μηνός έφτασαν τις 125. Το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε με γνώμονα την βιβλιογραφική ανασκόπηση καθώς και τις προσωπικές ανησυχίες του συγγραφέα.

Το ερωτηματολόγιο της προκειμένης έρευνας αποτελείται από τέσσερις ενότητες. Η πρώτη ενότητα, αφορά τα δημογραφικά στοιχεία και απαρτίζεται από επτά ερωτήσεις. Στην πρώτη ερώτηση εξετάζεται αν οι ερωτηθέντες έχουν υποβληθεί ποτέ σε φορολογικό έλεγχο. Στη δεύτερη ερώτηση καταγράφεται το φύλο του εργαζομένου, ενώ στην τρίτη ερώτηση η ηλικία του. Στη συνέχεια, στην τέταρτη ερώτηση διερευνάται το μορφωτικό του επίπεδο. Η ερώτηση 5 αναφέρεται στο μέγεθος της επιχείρησης και η ερώτηση 6 στη θέση του ερωτηθέντος στην επιχείρηση. Η πρώτη ενότητα ολοκληρώνεται με την έβδομη ερώτηση που αφορά τα χρόνια λειτουργίας της επιχείρησης.

Η δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου αποτελείται από ερωτήσεις που αφορούν τη φοροδιαφυγή στο φορολογικό έλεγχο. Οι απαντήσεις των ερωτήσεων αναφέρονται στην βαθμιαία κλίμακα καθόλου-λίγο-αρκετά-πολύ-πάρα πολύ. Η ερώτηση 1 διερευνά το βαθμό που είναι διαδεδομένη η φοροδιαφυγή στο Φ.Π.Α. στην Ελλάδα. Η ερώτηση 2 διερευνά σε ποιο βαθμό η επιβολή αυστηρότερων μέτρων καταστολής μπορεί να μειώσει το πρόβλημα της φοροδιαφυγής και η ερώτηση 3 τον βαθμό που η διενέργεια

φορολογικών ελέγχων βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Η ερώτηση 4 αναφέρεται στο βαθμό που θα συμβάλλει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής μια εθνική προσπάθεια για τη δημιουργία φορολογικής συνείδησης μέσω της πρωτοβάθμιας-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η πέμπτη ερώτηση εξετάζει το βαθμό, στον οποίο η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και η έκτη ερώτηση τον βαθμό που η αύξηση των φορολογικών συντελεστών βοηθάει στην πάταξη της φοροδιαφυγής. Τέλος η ενότητα συμπληρώνεται με την έβδομη ερώτηση που αφορά τον βαθμό, στον οποίο η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου συμβάλλει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Η τρίτη ενότητα περιέχει 15 ερωτήσεις που αφορούν τη διαδικασία του φορολογικού ελέγχου. Η ερώτηση 1 αναφέρεται στο βαθμό που οι φορολογικοί συντελεστές στην Ελλάδα είναι χαμηλοί και η ερώτηση 2 στο βαθμό που οι ερωτηθέντες συμφωνούν στις αποφάσεις των φορολογικών αρχών στις μεταξύ τους συναλλαγές. Η ερώτηση 3 αφορά το βαθμό που οι ερωτηθέντες συμφωνούν με τις αποφάσεις των φορολογικών αρχών σε περίπτωση ελέγχου και η ερώτηση 4 εξετάζει τον βαθμό που ο φορολογικός έλεγχος διεξάγεται με διαφανή τρόπο. Η πέμπτη ερώτηση αξιολογεί τον βαθμό, στον οποίο ο φορολογικός έλεγχος διεξάγεται με αντικειμενικό τρόπο και η έκτη τον βαθμό, στον οποίο διεξάγεται με δίκαιο τρόπο. Η έβδομη ερώτηση διερευνά το βαθμό που η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος βοηθάει στη διαδικασία του φορολογικού ελέγχου. Η όγδοη ερώτηση εξετάζει το βαθμό που οι συνεχείς αλλαγές στη φορολογική νομοθεσία βοηθάνε στη διαδικασία του φορολογικού ελέγχου. Η ένατη ερώτηση διερευνά κατά πόσο οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι τα πρόστιμα του φορολογικού ελέγχου είναι υψηλά. Στη δέκατη ερώτηση αξιολογείται ο βαθμός που τα φορολογικά έσοδα αξιοποιούνται με το βέλτιστο τρόπο. Η ερώτηση 11 εξετάζει το βαθμό, στον οποίο η χρήση πληροφοριακών συστημάτων διευκολύνει στη διαχείριση φορολογικών θεμάτων. Η ερώτηση 12 μας πληροφορεί για το βαθμό, στον οποίο η θέσπιση του φορολογικού πιστοποιητικού αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη προς την βελτιστοποίηση του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας. Η ερώτηση 13 διερευνά κατά πόσο με την ορθή τήρηση των φορολογικών διαδικασιών ενισχύεται η φορολογική συνείδηση των ελεγχόμενων. Η ερώτηση 14 εξετάζει τον βαθμό, στον οποίο η αύξηση των φορολογικών συντελεστών αυξάνει τα φορολογικά έσοδα. Η ενότητα συμπληρώνεται με την δέκατη πέμπτη ερώτηση που αξιολογεί τον βαθμό, που οι φορολογικοί έλεγχοι θα πρέπει να διενεργούνται μόνο όταν το δηλωθέν εισόδημα εκτιμάται πολύ χαμηλό σε σχέση με τα πραγματικά δεδομένα.

Τέλος, το ερωτηματολόγιο ολοκληρώνεται με την τέταρτη ενότητα που αφορά την

αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου. Η ερώτηση 1 διερευνά το βαθμό, στον οποίο οι διοικητικές κυρώσεις σε περιπτώσεις ιδιαίτερα σοβαρών φορολογικών παραβάσεων οδηγούν στον παραδειγματισμό του φορολογούμενου. Η ερώτηση 2 αναφέρεται στο βαθμό, που οι διοικητικές κυρώσεις σε περιπτώσεις ιδιαίτερα σοβαρών φορολογικών παραβάσεων οδηγούν στη συμμόρφωση του φορολογούμενου. Η ερώτηση 3 αξιολογεί το βαθμό που η συνεργασία με τους ελεγκτές λειτουργεί θετικά στο αποτέλεσμα του φορολογικού ελέγχου. Η ερώτηση 4 εξετάζει κατά πόσο το αποτέλεσμα των φορολογικών ελέγχων συμβάλλει στην ενίσχυση της φορολογικής συνείδησης. Η πέμπτη ερώτηση διερευνά το βαθμό, που ο φορολογικός έλεγχος μπορεί να είναι αποτελεσματικός χωρίς την επιβολή αυστηρών μέτρων. Η έκτη ερώτηση μας ενημερώνει για το βαθμό, στον οποίο η φορολογική συμμόρφωση ανταποκρίνεται στα πρόστιμα. Τέλος, η τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου αξιολογεί το βαθμό, στον οποίο η φορολογική αμνηστία ενισχύει τη φορολογική συμμόρφωση.

Στατιστική Ανάλυση και Μεταβλητές

Για την διεξαγωγή των αποτελεσμάτων της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα στατιστικής ανάλυσης SPSS (Superior Performance Software System), που αποτελεί το πιο διαδεδομένο πρόγραμμα για τη στατιστική ανάλυση δεδομένων. Αρχικά χρησιμοποιήθηκε η περιγραφική στατιστική όπου τα αποτελέσματα αποτυπώνονται με την μορφή πινάκων συχνοτήτων και διαγραμμάτων.

Στην πορεία έγινε έλεγχος αξιοπιστίας, στις ερωτήσεις της δεύτερης, της τρίτης και της τέταρτης ενότητας με το δείκτη Cronbach Alpha.

Οι μεταβλητές της έρευνας διακρίνονται σε δύο ανεξάρτητες και μία εξαρτημένη:

- Η δεύτερη ενότητα, "Φοροδιαφυγή στο φορολογικό έλεγχο", που αποτελείται από τις ερωτήσεις 8-14, θεωρείται ανεξάρτητη μεταβλητή.
- Η τρίτη ενότητα, "Διαδικασία φορολογικού ελέγχου", που αποτελείται από τις ερωτήσεις 15-29, θεωρείται ανεξάρτητη μεταβλητή.
- Και, η τέταρτη ενότητα, "Συμβολή φορολογικού ελέγχου", που αποτελείται από τις ερωτήσεις 30-36, θεωρείται η εξαρτημένη μεταβλητή της έρευνας.

Στη συνέχεια εξετάστηκαν οι συσχετίσεις των εν λόγω μεταβλητών μέσω του συντελεστή Pearson.

Και τέλος, έγινε ανάλυση των αποτελεσμάτων του πολλαπλού γραμμικού μοντέλου.

Ερευνητικές Υποθέσεις

Από την ανάλυση της βιβλιογραφίας προκύπτουν οι παρακάτω ερευνητικές υποθέσεις:

- 🚩 **Μηδενική Υπόθεση H₁:** Δεν υπάρχει θετική σχέση μεταξύ της συμβολής του φορολογικού ελέγχου και της φοροδιαφυγής στο φορολογικό έλεγχο.
- 🚩 **Μηδενική Υπόθεση H₂:** Δεν υπάρχει θετική σχέση μεταξύ της συμβολής του φορολογικού ελέγχου και των διαδικασιών του φορολογικού ελέγχου.

Κεφάλαιο 7: Αποτελέσματα έρευνας

Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο, παρατίθενται τα αποτελέσματα της έρευνας. Αρχικά παρουσιάζονται οι πίνακες συχνοτήτων και οι γραφικές παραστάσεις των ερωτήσεων, ενώ στη συνέχεια εξετάζεται η ανάλυση των συσχετίσεων και τα αποτελέσματα της γραμμικής παλινδρόμησης.

Παρουσίαση Αποτελεσμάτων Περιγραφικής Στατιστικής

Στο πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου παρατίθενται κάποιες ερωτήσεις που αφορούν τα δημογραφικά στοιχεία του εργαζόμενου και της επιχείρησης που εργάζεται.

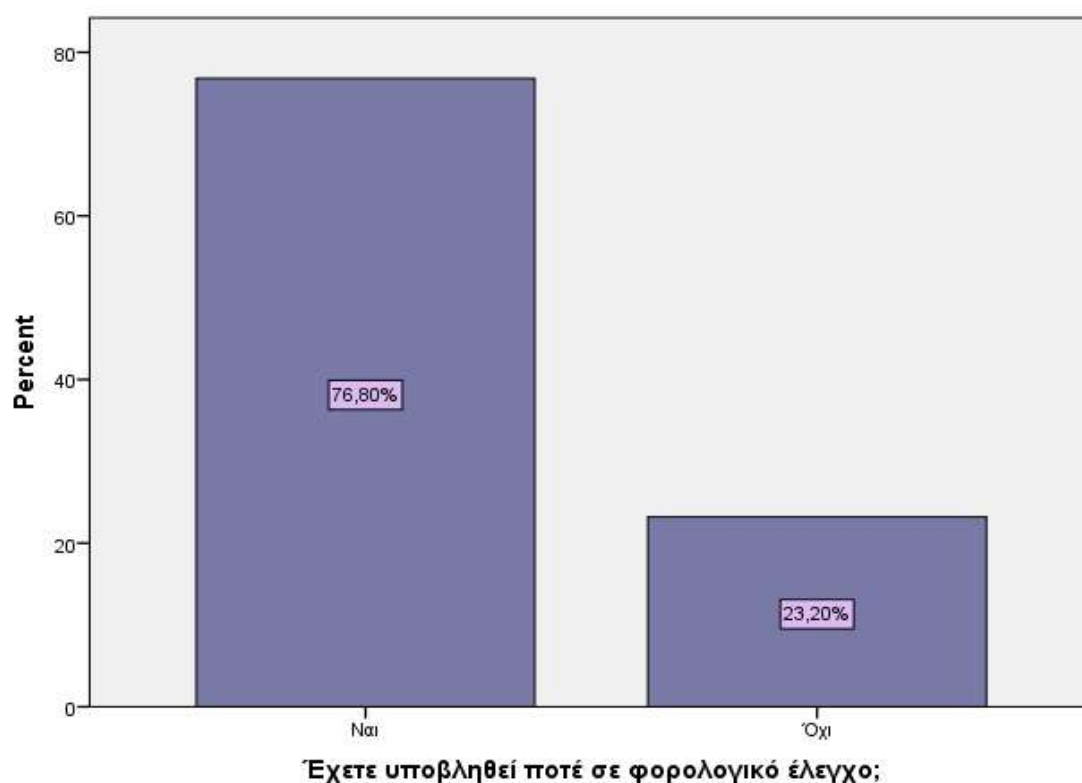
Στην πρώτη ερώτηση εξετάζεται αν οι επιχειρήσεις έχουν υποβληθεί σε φορολογικό έλεγχο. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 6- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 1

Έχετε υποβληθεί ποτέ σε φορολογικό έλεγχο;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	96	76,8	76,8	76,8
Όχι	29	23,2	23,2	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες που συμμετείχαν στην έρευνα το 76,8%, δηλαδή οι 96, απάντησαν πως έχουν υποβληθεί σε έλεγχο, ενώ το 23,2%, δηλαδή οι 29, απάντησαν πως δεν έχουν υποβληθεί ποτέ σε φορολογικό έλεγχο.

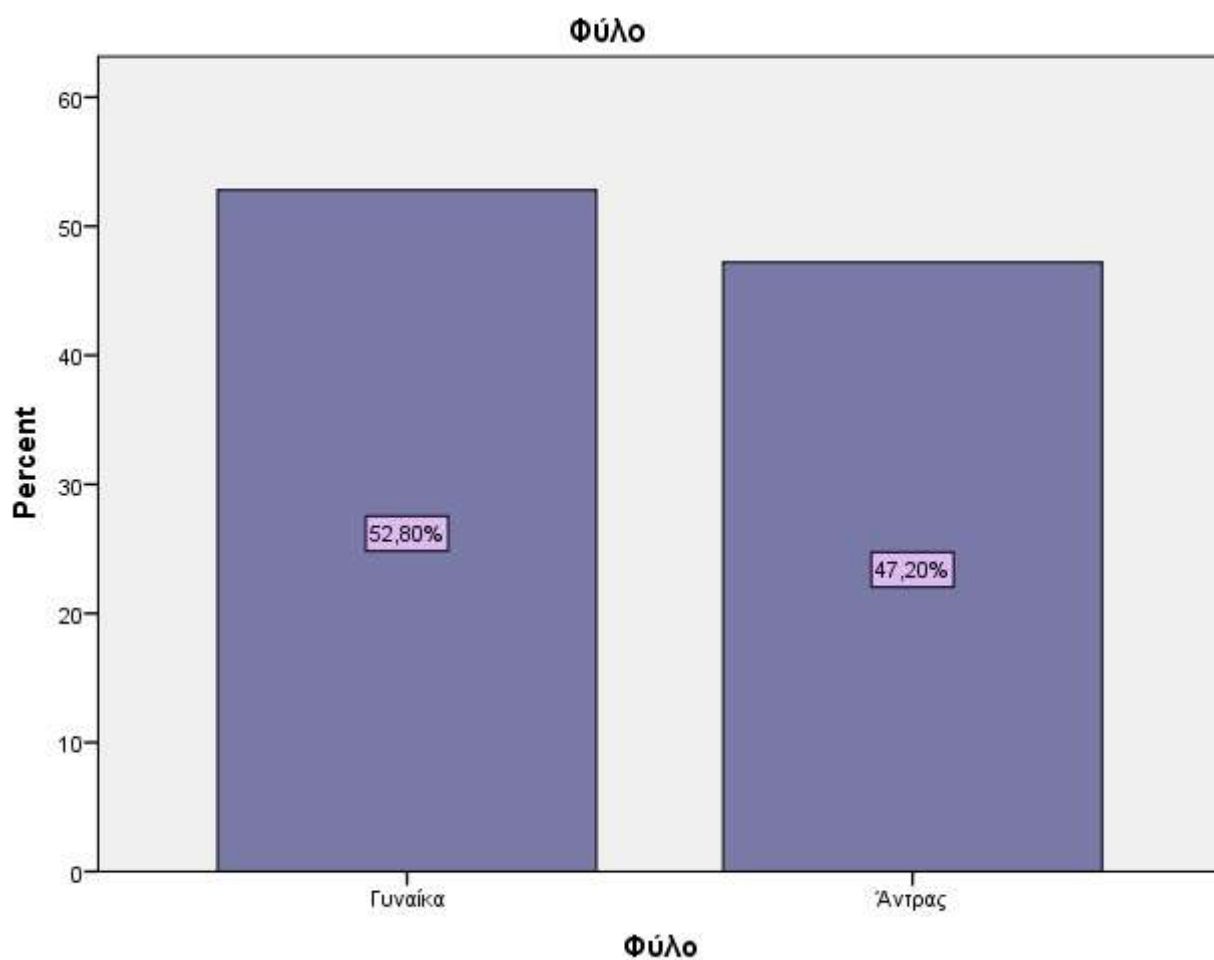
Γράφημα 1-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 1

Στη δεύτερη ερώτηση εξετάζεται το φύλο των ερωτηθέντων. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 7- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 2

Φύλο					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Γυναίκα	66	52,8	52,8	52,8
	Άντρας	59	47,2	47,2	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες, το 52,8%, δηλαδή οι 66, είναι γυναίκες και το 47,2%, δηλαδή οι 59, είναι άντρες. Τα αποτελέσματα φαίνονται διαγραμματικά παρακάτω:

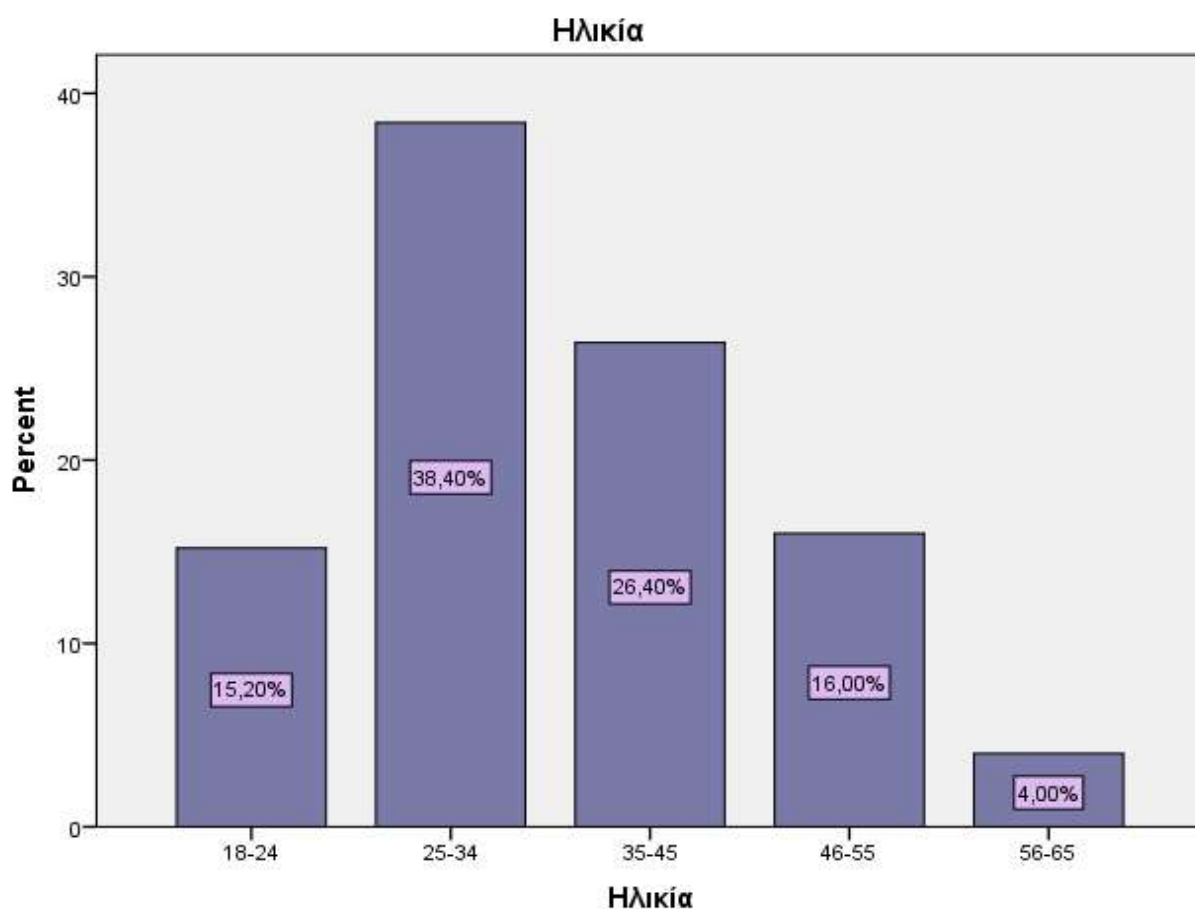
Γράφημα 2-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 2

Στην τρίτη ερώτηση διερευνάται η ηλικία των ερωτηθέντων και τα αποτελέσματα φαίνονται στο ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 8-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 3

		Ηλικία			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-24	19	15,2	15,2	15,2
	25-34	48	38,4	38,4	53,6
	35-45	33	26,4	26,4	80,0
	46-55	20	16,0	16,0	96,0
	56-65	5	4,0	4,0	100,0
Total		125	100,0	100,0	

Από το δείγμα των 125 ατόμων, το 15,2%, δηλαδή οι 19, έχουν ηλικία 18-24. Το 38,4%, δηλαδή οι 48, έχουν ηλικία 25-34, ενώ το 26,4% των ερωτηθέντων, δηλαδή οι 33 έχουν ηλικία 35-45. Το 16%, δηλαδή οι 20, απάντησαν πως έχουν ηλικία 46-55, και τέλος μόλις το 4%, δηλαδή 5 άτομα απάντησαν πως η ηλικία τους είναι 56-65, ενώ δεν σημειώθηκε καμία απάντηση άνω των 65 ετών. Παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα διαγραμματικά:

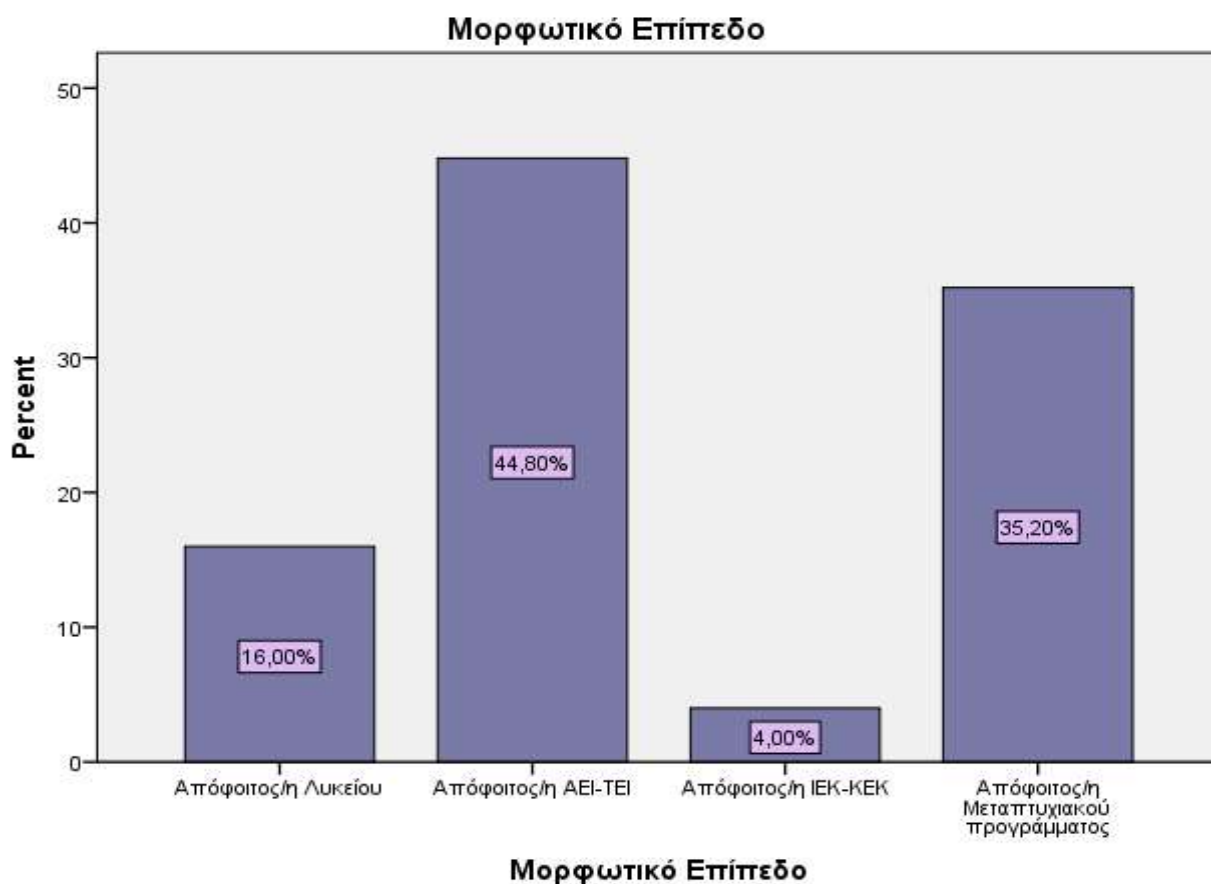
Γράφημα 3-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 3

Στην τέταρτη ερώτηση εξετάζεται το μορφωτικό επίπεδο των εργαζομένων. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 9- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 4

		Μορφωτικό Επίπεδο			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Απόφοιτος/η Λυκείου	20	16,0	16,0	16,0
	Απόφοιτος/η ΑΕΙ-ΤΕΙ	56	44,8	44,8	60,8
	Απόφοιτος/η ΙΕΚ-ΚΕΚ	5	4,0	4,0	64,8
	Απόφοιτος/η Μεταπτυχιακού προγράμματος	44	35,2	35,2	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Από το δείγμα των 125 ερωτηθέντων, το 16%, δηλαδή οι 20, απάντησαν πως είναι απόφοιτοι λυκείου, το 44,8% , οι 56, απάντησαν πως είναι απόφοιτοι ΑΕΙ-ΤΕΙ. Μόλις το 4%, 5 ερωτηθέντες δηλαδή, απάντησαν ότι είναι απόφοιτοι ΙΕΚ-ΚΕΚ και το 35,2%, οι 44 δηλαδή, δήλωσαν ότι είναι απόφοιτοι μεταπτυχιακού προγράμματος. Κανένας εργαζόμενος δεν δήλωσε πως είναι κάτοχος διδακτορικού. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται διαγραμματικά παρακάτω:

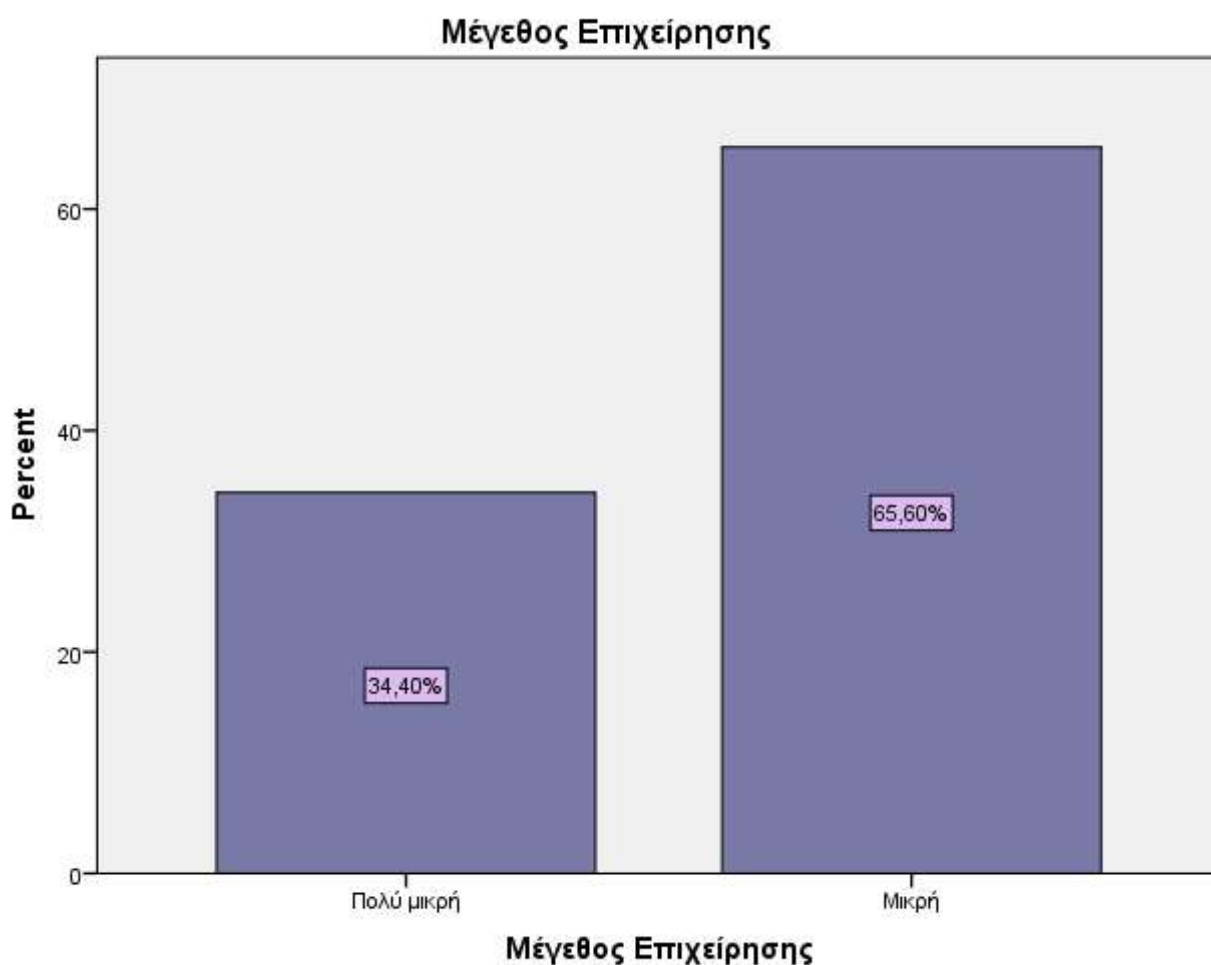
Γράφημα 4-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 4

Στην πέμπτη ερώτηση εξετάζεται το μέγεθος της επιχείρησης. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον ακόλουθο πίνακα συχνοτήτων:

Πίνακας 10- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 5

		Μέγεθος Επιχείρησης			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πολύ μικρή	43	34,4	34,4	34,4
	Μικρή	82	65,6	65,6	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 εργαζομένους, το 34,4%, δηλαδή οι 43, δήλωσαν ότι εργάζονται σε πολύ μικρή επιχείρηση, ενώ το 65,6%, δηλαδή οι 82, δήλωσαν ότι εργάζονται σε μικρή επιχείρηση. Τα αποτελέσματα της ερώτησης παρουσιάζονται παρακάτω διαγραμματικά:

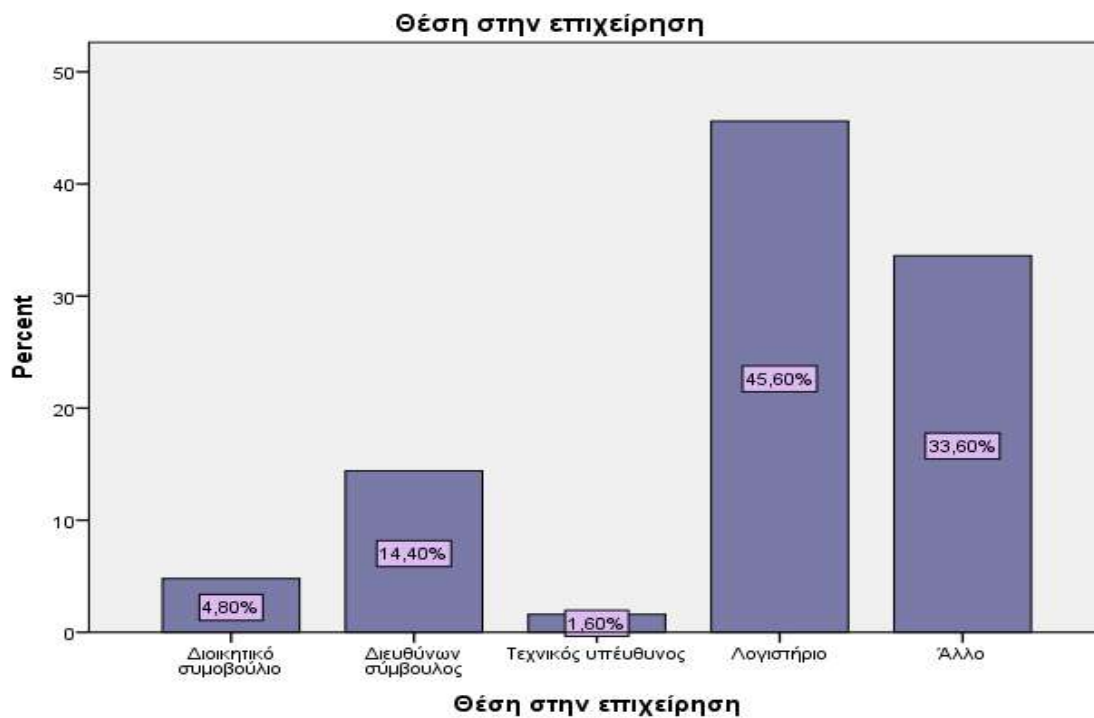
Γράφημα 5-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 5

Στην έκτη ερώτηση διερευνάται η θέση των εργαζομένων στην επιχείρηση. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 11- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 6

		Θέση στην επιχείρηση			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διοικητικό συμβούλιο	6	4,8	4,8	4,8
	Διευθύνων σύμβουλος	18	14,4	14,4	19,2
	Τεχνικός υπεύθυνος	2	1,6	1,6	20,8
	Λογιστήριο	57	45,6	45,6	66,4
	Άλλο	42	33,6	33,6	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 εργαζομένους, το 4,8%, δηλαδή οι 6, απάντησαν ότι ανήκουν στο διοικητικό συμβούλιο, το 14,4%, δηλαδή οι 18 εργαζόμενοι, απάντησαν πως έχουν τη θέση του διευθύνοντος συμβούλου, ενώ μόλις το 1,6%, δηλαδή 2, δήλωσαν πως εργάζονται ως τεχνικοί υπεύθυνοι. Το 45,6%, δηλαδή οι 57, απάντησαν πως εργάζονται στο λογιστήριο και το 33,6%, δηλαδή οι 42, σε κάποιο άλλο κομμάτι της επιχείρησης. Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται στο διάγραμμα παρακάτω:

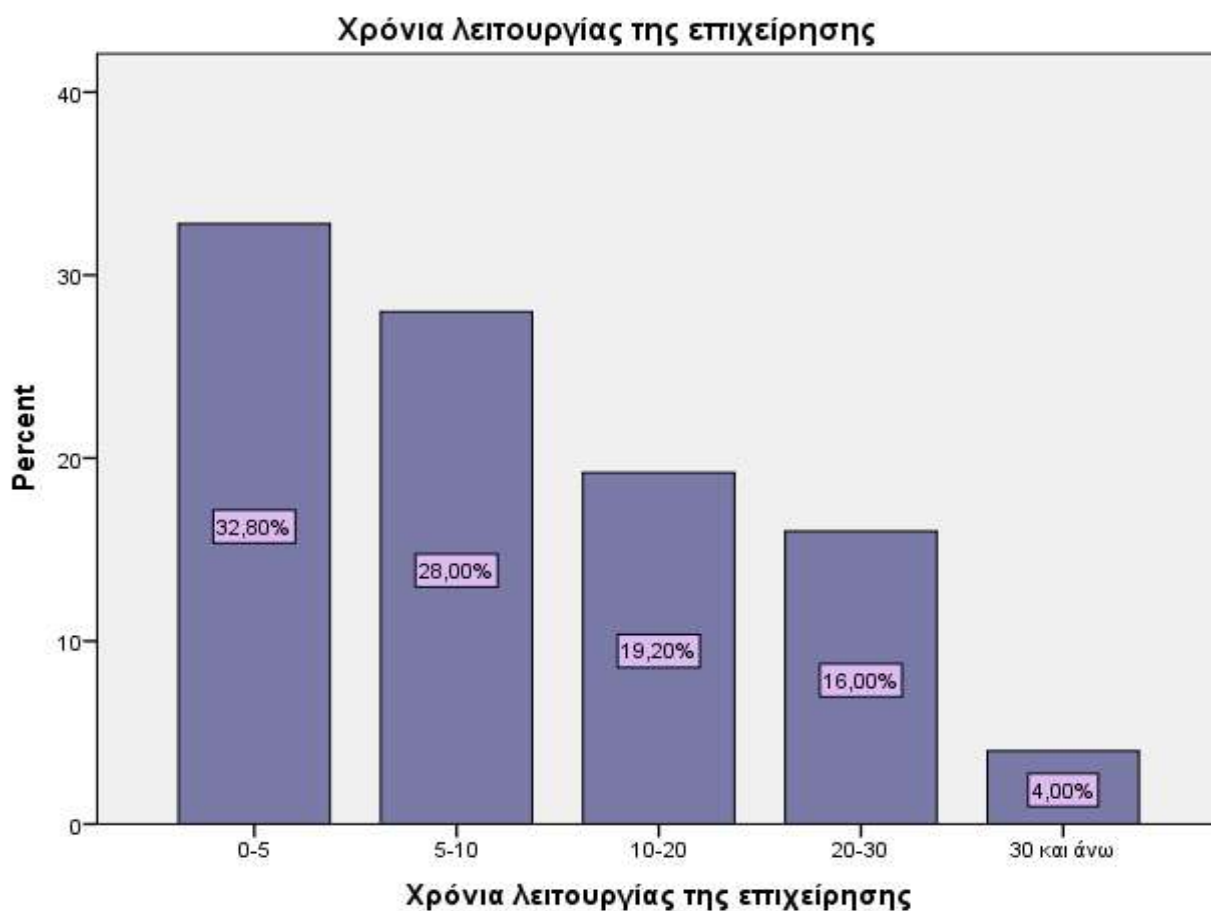
Γράφημα 6-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 6

Στην έβδομη, και τελευταία ερώτηση της πρώτης κατηγορίας, εξετάζονται τα χρόνια λειτουργίας της επιχείρησης και τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 12- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 7

Χρόνια λειτουργίας της επιχείρησης				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0-5	41	32,8	32,8	32,8
5-10	35	28,0	28,0	60,8
10-20	24	19,2	19,2	80,0
20-30	20	16,0	16,0	96,0
30 και άνω	5	4,0	4,0	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες, το 32,8%, δηλαδή οι 41, απάντησαν πως η εταιρία στην οποία εργάζονται λειτουργεί 0-5 χρόνια και το 28%, δηλαδή οι 35, απάντησαν πως η εταιρία που εργάζονται λειτουργεί 5-10 χρόνια. Το 19,2%, δηλαδή οι 24, δήλωσαν ότι η εταιρία που δραστηριοποιούνται λειτουργεί 10-20 χρόνια και το 16%, δηλαδή οι 20, δήλωσαν ότι η εταιρία λειτουργεί 20-30 χρόνια. Ενώ μόλις το 4%, δηλαδή οι 5, δήλωσαν ότι η εταιρία που εργάζονται λειτουργεί πάνω από 30 έτη. Τα αποτελέσματα παρατίθενται διαγραμματικά παρακάτω:

Γράφημα 7-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 7

Η δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου περιέχει ερωτήσεις που αφορούν την φοροδιαφυγή και τον φορολογικό έλεγχο. Η πρώτη ερώτηση εξετάζει κατά πόσο θεωρούν οι εργαζόμενοι ότι η φοροδιαφυγή στο Φ.Π.Α είναι διαδεδομένη στην Ελλάδα. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα συχνοτήτων:

Πίνακας 13- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 8

Η φοροδιαφυγή στο Φ.Π.Α. είναι διαδεδομένη στην Ελλάδα;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Λίγο	10	8,0	8,0	8,0
Αρκετά	58	46,4	46,4	54,4
Πολύ	43	34,4	34,4	88,8
Πάρα πολύ	14	11,2	11,2	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από το δείγμα των 125 ερωτηθέντων, μόλις το 8%, δηλαδή οι 10, πιστεύουν πως η φοροδιαφυγή στο Φ.Π.Α. είναι λίγο διαδεδομένη στην Ελλάδα. Οι περισσότεροι εργαζόμενοι, με ποσοστό 46,4%, δηλαδή οι 58, θεωρούν ότι η φοροδιαφυγή στο Φ.Π.Α. είναι αρκετά διαδεδομένη στην Ελλάδα, ενώ η δεύτερη πιο συχνή απάντηση με ποσοστό 34,4%, δείχνει ότι 43 εργαζόμενοι πιστεύουν ότι είναι πολύ διαδεδομένη. Το 11,2% , δηλαδή 14, απάντησε ότι είναι πάρα πολύ διαδεδομένη ενώ κανένας από τους ερωτηθέντες δεν απάντησε ότι η φοροδιαφυγή δεν είναι καθόλου διαδεδομένη. Τα αποτελέσματα αναπαρίστανται γραφικά παρακάτω:

Γράφημα 8-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 8

Η δεύτερη ερώτηση διερευνά την άποψη των εργαζομένων σχετικά με την επιβολή αυστηρότερων μέτρων καταστολής για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα:

Πίνακας 14- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 9

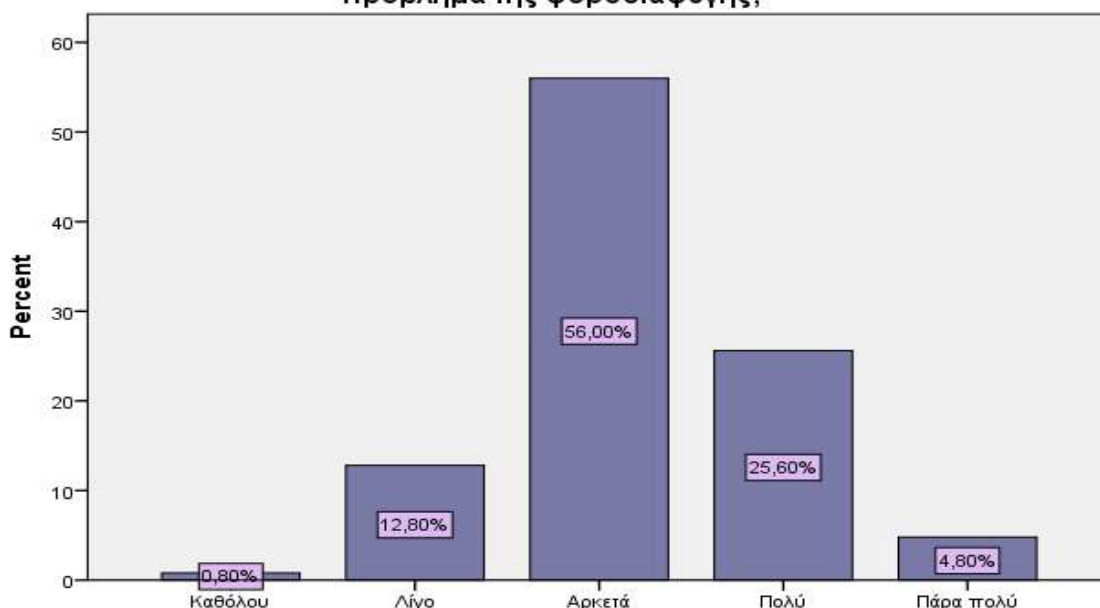
Με την επιβολή αυστηρότερων μέτρων καταστολής μπορεί να μειωθεί το πρόβλημα της φοροδιαφυγής;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	1	,8	,8	,8
Λίγο	16	12,8	12,8	13,6
Αρκετά	70	56,0	56,0	69,6
Πολύ	32	25,6	25,6	95,2
Πάρα πολύ	6	4,8	4,8	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Πίνακας 14- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 9

Από το δείγμα των 125 ατόμων, το μικρότερο ποσοστό, με μόλις 0,8%, απάντησε ότι δεν πιστεύει καθόλου πως με την επιβολή αυστηρότερων μέτρων καταστολής μπορεί να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της φοροδιαφυγής. Το 12,2%, πιστεύουν ότι με την επιβολή αυστηρότερων μέτρων καταστολής το πρόβλημα της φοροδιαφυγής μπορεί να μειωθεί λίγο, ενώ οι περισσότερες απαντήσεις με ποσοστό 56%, δήλωσαν πως πιστεύουν ότι με την επιβολή αυστηρότερων μέτρων το πρόβλημα της φοροδιαφυγής μπορεί να καταπολεμηστεί αρκετά. Το 25,6%, θεωρεί ότι με την επιβολή αυστηρότερων μέτρων η φοροδιαφυγή θα μειωθεί πολύ, ενώ το 4,8% πιστεύει ότι θα μειωθεί πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται παρακάτω διαγραμματικά:

Με την επιβολή αυστηρότερων μέτρων καταστολής μπορεί να μειωθεί το πρόβλημα της φοροδιαφυγής;

Με την επιβολή αυστηρότερων μέτρων καταστολής μπορεί να μειωθεί το πρόβλημα της φοροδιαφυγής;

Γράφημα 9-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 9

Η τρίτη ερώτηση εξετάζει αν οι ερωτηθέντες πιστεύουν πως με τη διενέργεια των φορολογικών ελέγχων μπορεί να καταπολεμηστεί η φοροδιαφυγή. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα συχνοτήτων:

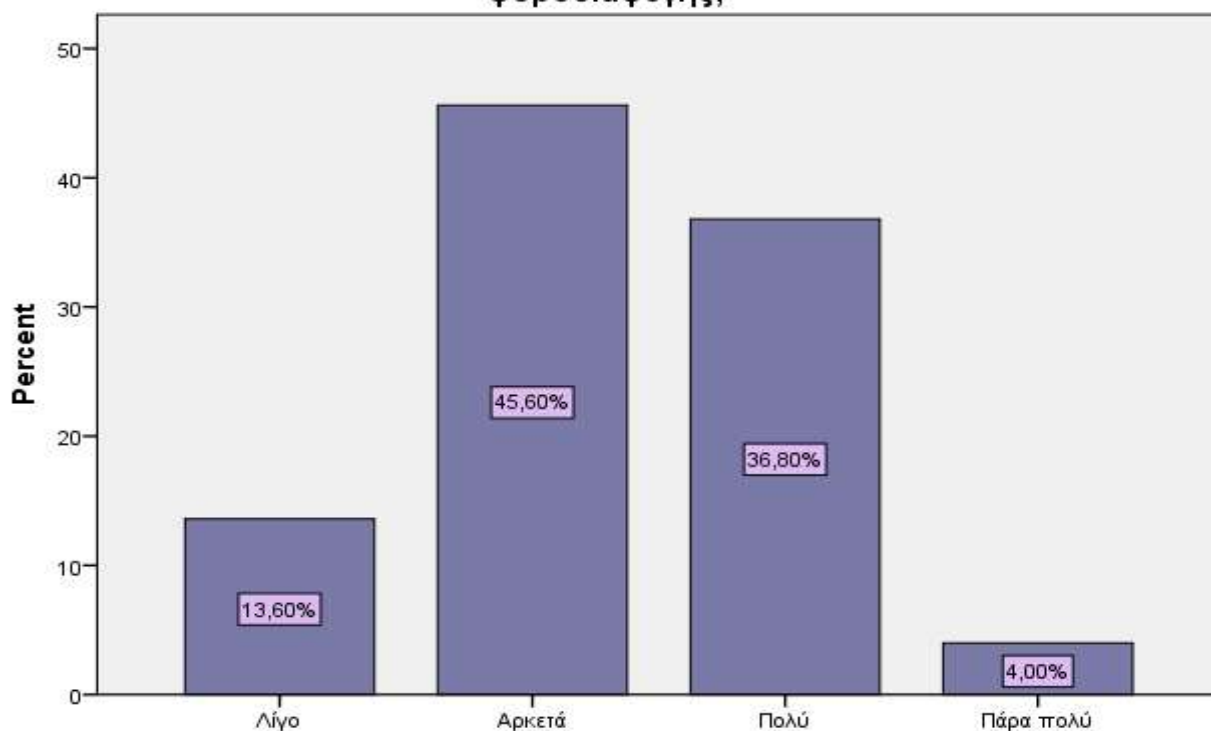
Πίνακας 15- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 10

Η διενέργεια φορολογικών ελέγχων βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Λίγο	17	13,6	13,6	13,6
Αρκετά	57	45,6	45,6	59,2
Πολύ	46	36,8	36,8	96,0
Πάρα πολύ	5	4,0	4,0	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 εργαζομένους, κανένας δεν πιστεύει πως η διενέργεια φορολογικών ελέγχων δεν βοηθάει καθόλου στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, ενώ το 13,6%, πιστεύει πως βοηθάει λίγο. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, δηλαδή το 45,6%, πιστεύει πως βοηθάει αρκετά ενώ το 36,8% πιστεύει πως βοηθάει πολύ. Μόλις το 4%, πιστεύει ότι η διενέργεια φορολογικών ελέγχων βοηθάει πάρα πολύ στην πάταξη της φοροδιαφυγής. Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Η διενέργεια φορολογικών ελέγχων βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;

Η διενέργεια φορολογικών ελέγχων βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;

Γράφημα 10-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 10

Η τέταρτη ερώτηση διερευνά την συμβολή μιας εθνικής προσπάθειας για τη δημιουργία φορολογικής συνείδησης μέσω της δευτεροβάθμιας-πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα:

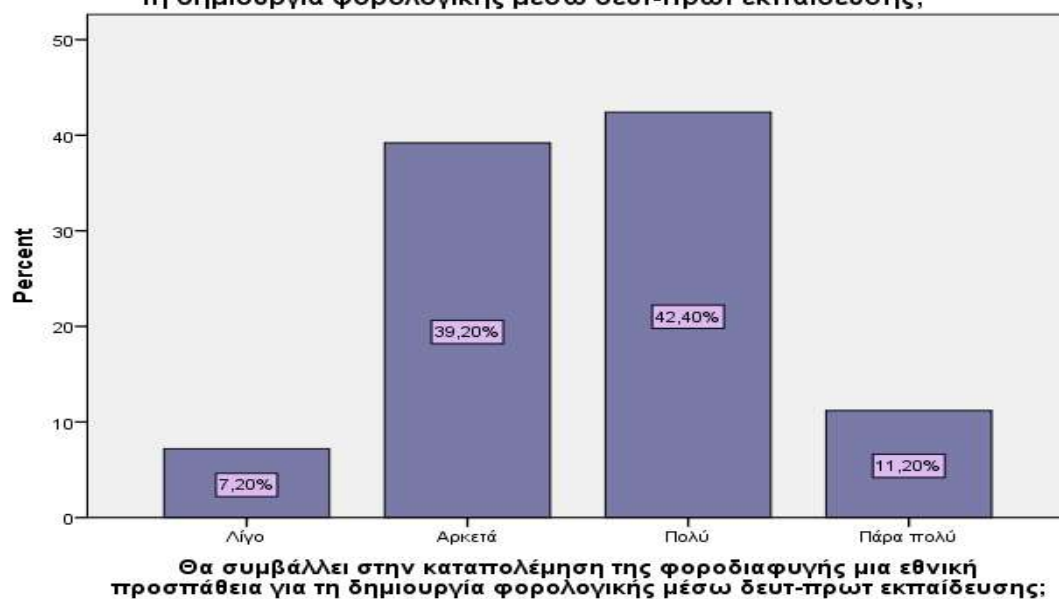
Πίνακας 16- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 11

Θα συμβάλει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής μια εθνική προσπάθεια για τη δημιουργία φορολογικής συνείδησης μέσω δευτ-πρωτ εκπαίδευσης;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Λίγο	9	7,2	7,2	7,2
Αρκετά	49	39,2	39,2	46,4
Πολύ	53	42,4	42,4	88,8
Πάρα πολύ	14	11,2	11,2	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες κανένας δεν πιστεύει ότι η συμβολή μιας εθνικής προσπάθειας για τη δημιουργία φορολογικής συνείδησης μέσω της πρωτοβάθμιας-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δεν συμβάλλει καθόλου στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, ενώ το μικρότερο ποσοστό, το 7,2%, δήλωσε ότι συμβάλλει λίγο. Το 39,2% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι συμβάλλει αρκετά ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό, το 42,4%, δήλωσε ότι συμβάλλει πολύ. Το 11,2% των εργαζομένων απάντησαν ότι συμβάλλει πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται διαγραμματικά παρακάτω:

Θα συμβάλει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής μια εθνική προσπάθεια για τη δημιουργία φορολογικής μέσω δευτ-πρωτ εκπαίδευσης;

Γράφημα 11-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 11

Στην πέμπτη ερώτηση διερευνάται αν οι εργαζόμενοι πιστεύουν ότι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα:

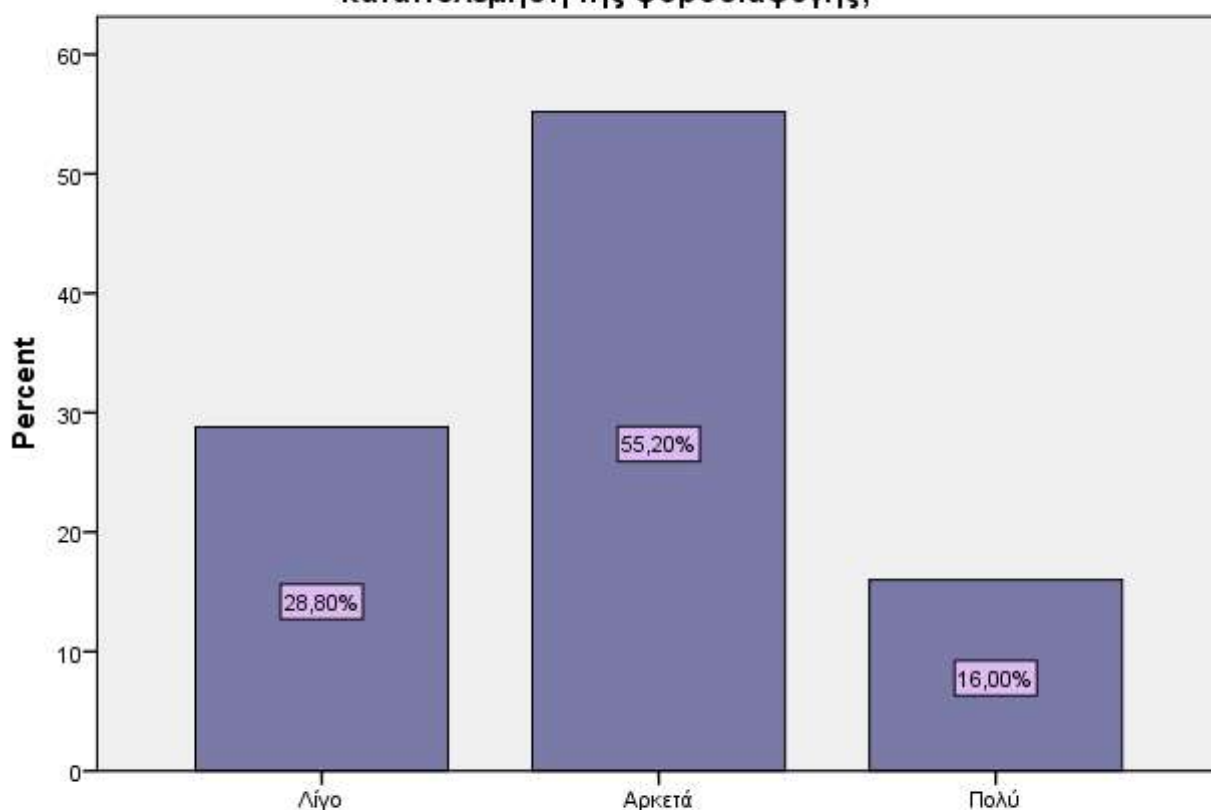
Πίνακας 17- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 12

Η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Λίγο	36	28,8	28,8	28,8
Αρκετά	69	55,2	55,2	84,0
Πολύ	20	16,0	16,0	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες κανένας δεν πιστεύει ότι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα δεν βοηθάει καθόλου στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, ενώ το 28,8%, πιστεύει ότι βοηθάει λίγο. Οι περισσότεροι ερωτηθέντες, με ποσοστό 55,2%, δήλωσαν ότι βοηθάει αρκετά ενώ το 16% πιστεύει ότι βοηθάει πολύ. Κανένας δεν απάντησε ότι βοηθάει πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα φαίνονται στο διάγραμμα:

Η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;

Η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;

Γράφημα 12-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 12

Στην έκτη ερώτηση εξετάζεται αν οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι η αύξηση των φορολογικών συντελεστών βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα:

Πίνακας 18- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 13

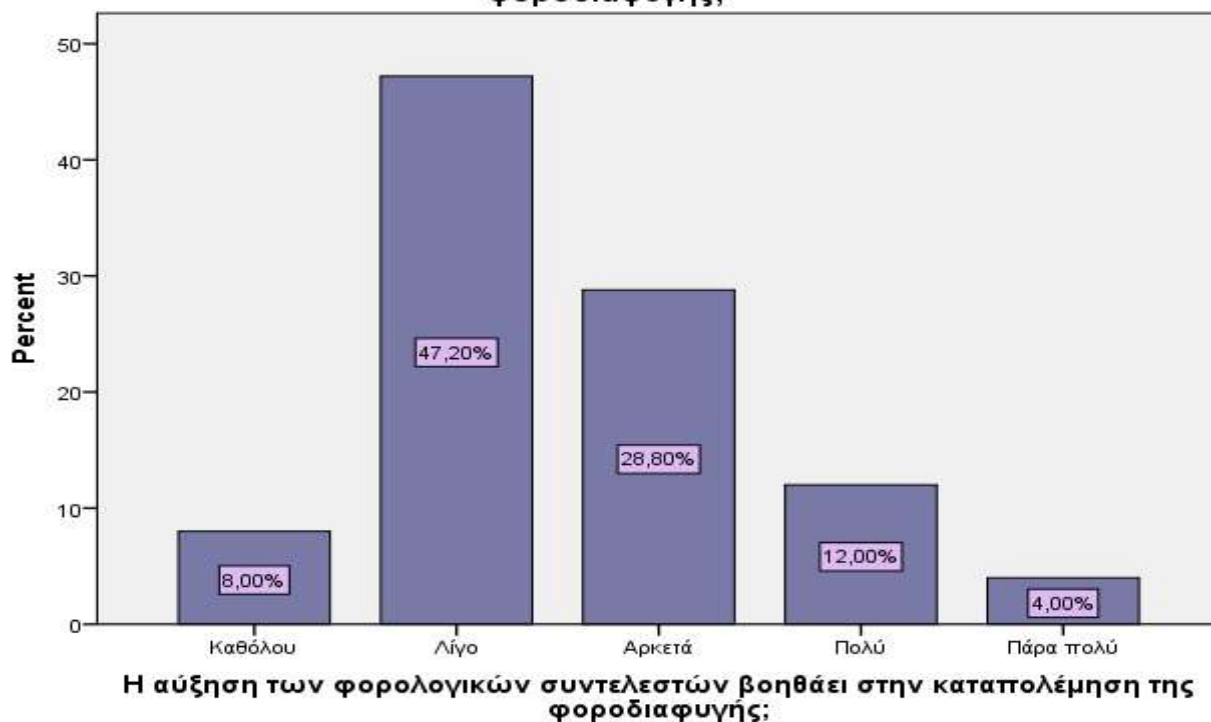
Η αύξηση των φορολογικών συντελεστών βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	10	8,0	8,0	8,0
Λίγο	59	47,2	47,2	55,2
Αρκετά	36	28,8	28,8	84,0
Πολύ	15	12,0	12,0	96,0
Πάρα πολύ	5	4,0	4,0	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από το δείγμα των 125 ερωτηθέντων, το 8% πιστεύει ότι η αύξηση των φορολογικών συντελεστών δεν βοηθάει καθόλου στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των εργαζομένων, το 47,2%, πιστεύει ότι βοηθάει λίγο. Το 28,8% θεωρεί ότι βοηθάει αρκετά ενώ το 12% πιστεύει ότι βοηθάει πολύ. Οι λιγότεροι ερωτηθέντες, με ποσοστό 4%, θεωρούν ότι βοηθάει πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα

αποτυπώνονται στο διάγραμμα.

Η αύξηση των φορολογικών συντελεστών βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;

Γράφημα 13-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 13

Στην έβδομη, και τελευταία ερώτηση της ενότητας, διερευνάται σε ποιο βαθμό οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου συμβάλλει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

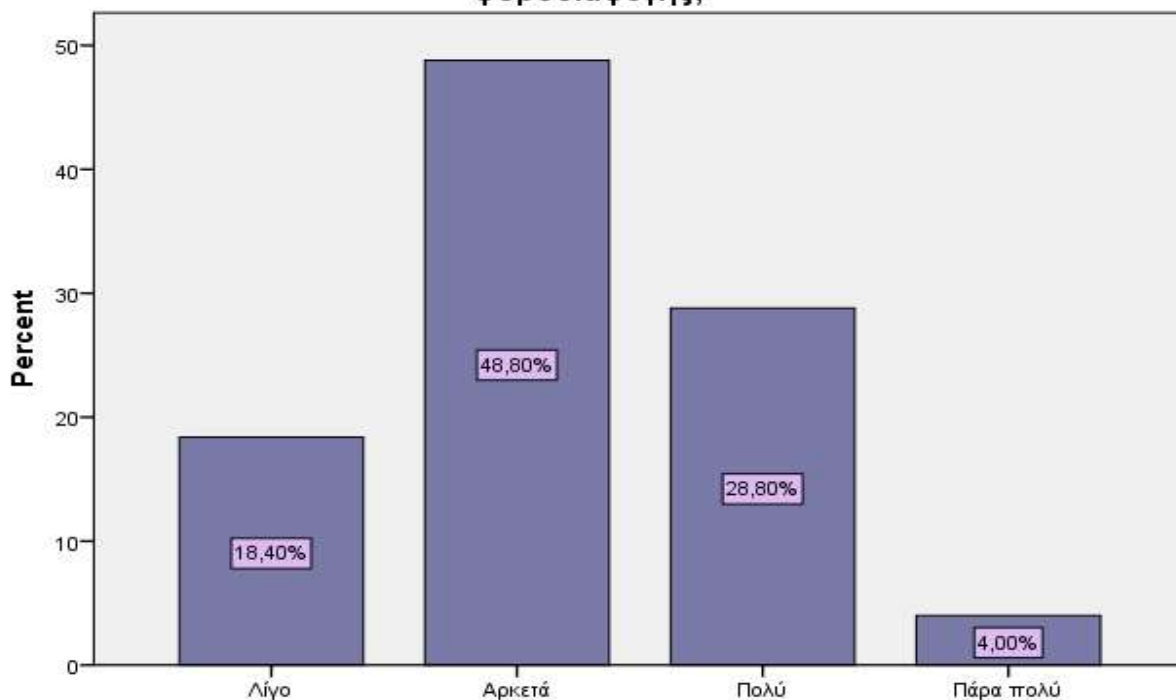
Πίνακας 19- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 14

Η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου συμβάλλει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Λίγο	23	18,4	18,4	18,4
Αρκετά	61	48,8	48,8	67,2
Πολύ	36	28,8	28,8	96,0
Πάρα πολύ	5	4,0	4,0	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες, κανένας δεν πιστεύει ότι η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου δεν συμβάλλει καθόλου στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Το 18,4% πιστεύει ότι συμβάλλει λίγο, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό, το 48,8%, πιστεύει ότι συμβάλλει αρκετά. Το 28,8% πιστεύει ότι συμβάλλει πολύ, ενώ το μικρότερο ποσοστό, το 4% των εργαζομένων, πιστεύει ότι βοηθάει πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα φαίνονται παρακάτω διαγραμματικά:

Η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου συμβάλλει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;

Η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου συμβάλλει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;

Γράφημα 14-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 14

Συγκεντρωτικά, στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται οι μέσοι όροι της δεύτερης ενότητας:

Πίνακας 20- Αποτελέσματα μέσων όρων

Ερωτήσεις	Μέσος όρος
Η φοροδιαφυγή στο Φ.Π.Α είναι διαδεδομένη στην Ελλάδα.	3,488
Με την επιβολή αυστηρότερων μέτρων καταστολής μπορεί να μειωθεί το πρόβλημα της φοροδιαφυγής.	3,208
Η διενέργεια φορολογικών ελέγχων βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.	3,312
Θα συμβάλλει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής μια εθνική προσπάθεια για τη δημιουργία φορολογικής συνείδησης μέσω δευτεροβάθμιας-πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.	3,576
Η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.	2,872
Η αύξηση των φορολογικών συντελεστών βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.	2,568
Η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου συμβάλλει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.	3,184

Από τον πίνακα φαίνεται ότι " Θα συμβάλλει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής μια εθνική προσπάθεια για τη δημιουργία φορολογικής συνείδησης μέσω δευτεροβάθμιας-πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης" και "Η φοροδιαφυγή στο Φ.Π.Α. είναι διαδεδομένη στην Ελλάδα". Αντίθετα σε μικρότερο βαθμό " Η αύξηση των φορολογικών συντελεστών βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής".

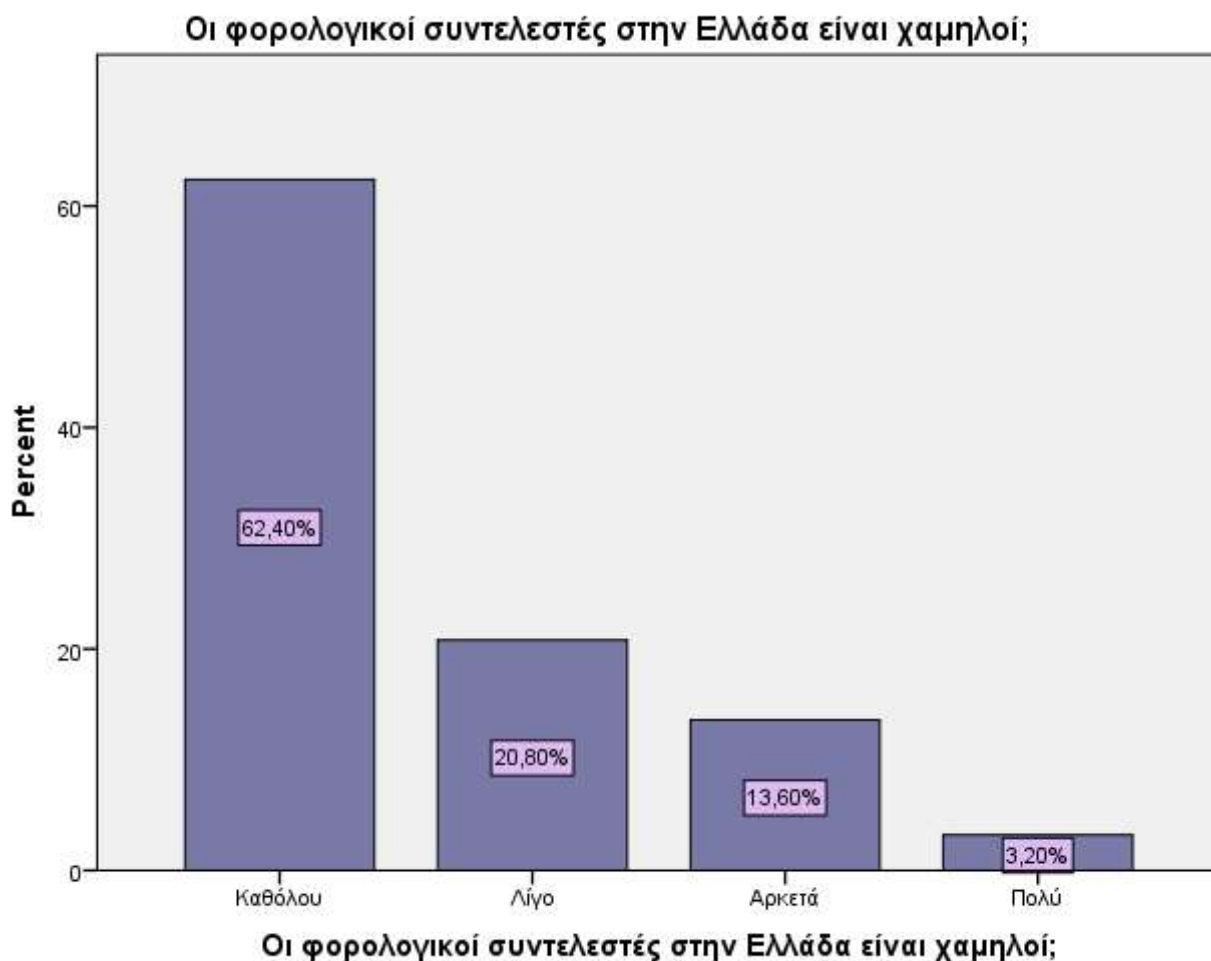
Στη τρίτη ενότητα υπάρχουν ερωτήσεις που αφορούν τη διαδικασία του φορολογικού ελέγχου. Η πρώτη ερώτηση ελέγχει σε ποιο βαθμό οι φορολογικοί συντελεστές στην Ελλάδα θεωρούνται χαμηλοί. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα:

Πίνακας 21- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 15

Οι φορολογικοί συντελεστές στην Ελλάδα είναι χαμηλοί;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	78	62,4	62,4	62,4
Λίγο	26	20,8	20,8	83,2
Αρκετά	17	13,6	13,6	96,8
Πολύ	4	3,2	3,2	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες, το μεγαλύτερο ποσοστό, το 62,4%, απάντησε ότι δεν πιστεύουν καθόλου πως οι φορολογικοί συντελεστές στην Ελλάδα είναι χαμηλοί, ενώ το 20,8% απάντησε λίγο. Το 13,6% απάντησε αρκετά, ενώ το μικρότερο ποσοστό, το 4% απάντησε πολύ. Δεν σημειώθηκε καμία απάντηση πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο διάγραμμα:

Γράφημα 15-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 15

Στην δεύτερη ερώτηση, εξετάζεται αν οι ερωτηθέντες συμφωνούν με τις συνήθειες αποφάσεις των φορολογικών αρχών στις μεταξύ τους τυπικές συναλλαγές. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα συχνοτήτων:

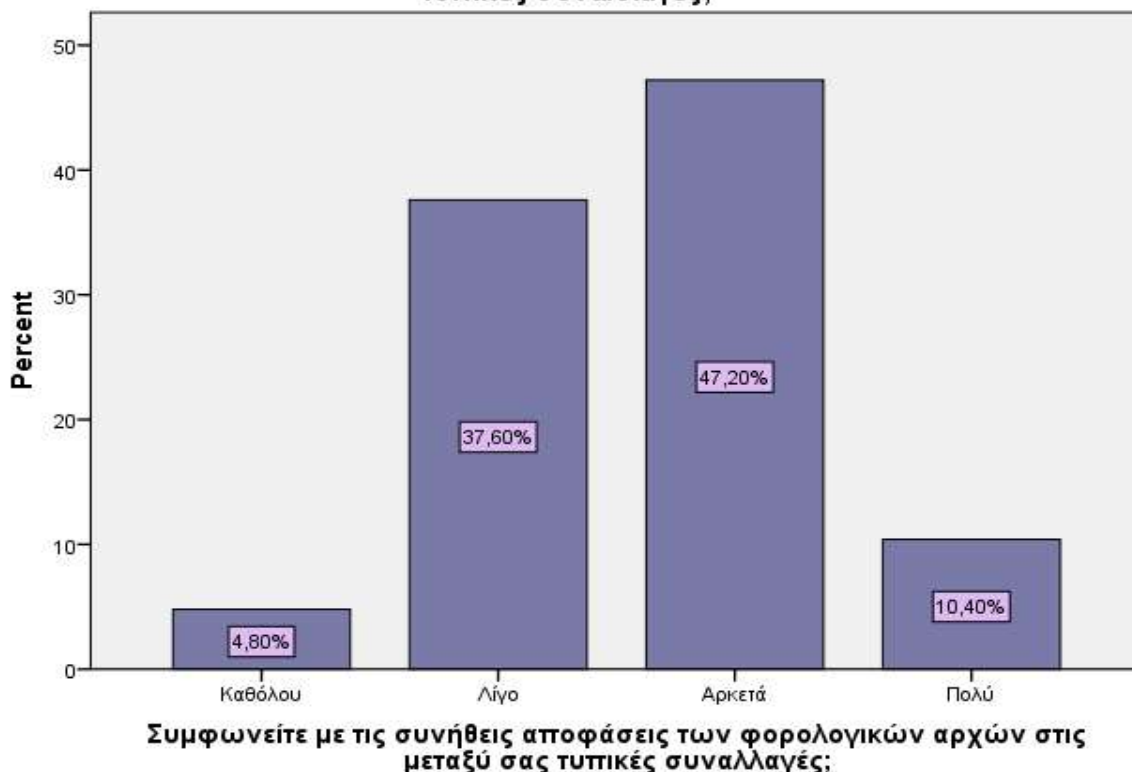
Πίνακας 22- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 16

Συμφωνείτε με τις συνήθειες αποφάσεις των φορολογικών αρχών στις μεταξύ σας τυπικές συναλλαγές;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	6	4,8	4,8	4,8
Λίγο	47	37,6	37,6	42,4
Αρκετά	59	47,2	47,2	89,6
Πολύ	13	10,4	10,4	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες, το μικρότερο ποσοστό, το 4,8%, απάντησε ότι δεν συμφωνεί καθόλου με τις συνήθειες αποφάσεις των φορολογικών αρχών στις μεταξύ τους τυπικές συναλλαγές, ενώ το 37,6% απάντησε ότι συμφωνεί λίγο. Το μεγαλύτερο ποσοστό 47,2% απάντησε ότι συμφωνεί αρκετά, ενώ το 10,4% ότι συμφωνεί πολύ. Κανένας δεν απάντησε ότι συμφωνεί πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται διαγραμματικά παρακάτω:

Συμφωνείτε με τις συνήθειες αποφάσεις των φορολογικών αρχών στις μεταξύ σας τυπικές συναλλαγές;

Γράφημα 16-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 16

Στην τρίτη ερώτηση διερευνάται αν οι εργαζόμενοι συμφωνούν με τις αποφάσεις των φορολογικών αρχών σε περίπτωση ελέγχου. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

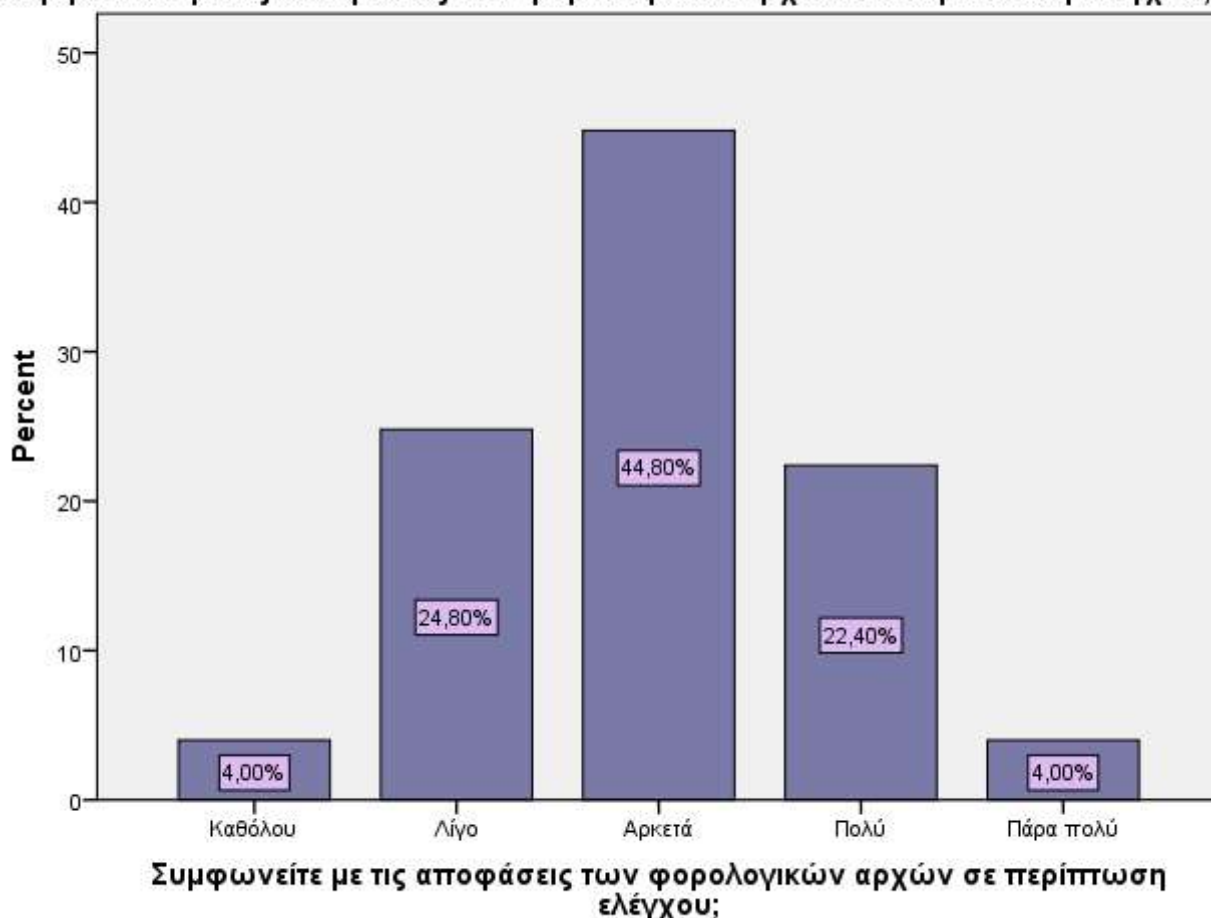
Πίνακας 23- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 17

Συμφωνείτε με τις αποφάσεις των φορολογικών αρχών σε περίπτωση ελέγχου;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	5	4,0	4,0	4,0
Λίγο	31	24,8	24,8	28,8
Αρκετά	56	44,8	44,8	73,6
Πολύ	28	22,4	22,4	96,0
Πάρα πολύ	5	4,0	4,0	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες μόλις το 4%, απάντησε ότι δεν συμφωνεί καθόλου με τις αποφάσεις των φορολογικών αρχών σε περίπτωση ελέγχου, ενώ το 24,8% συμφωνεί λίγο. Το μεγαλύτερο ποσοστό, το 44,8% των ερωτηθέντων, συμφωνεί αρκετά, το 22,4% πολύ, ενώ μόλις το 4% συμφωνεί πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται παρακάτω διαγραμματικά:

Συμφωνείτε με τις αποφάσεις των φορολογικών αρχών σε περίπτωση ελέγχου;

Γράφημα 17-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 17

Στην τέταρτη ερώτηση διερευνάται η άποψη των ερωτηθέντων σχετικά με τη διαφάνεια των φορολογικών ελέγχων. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

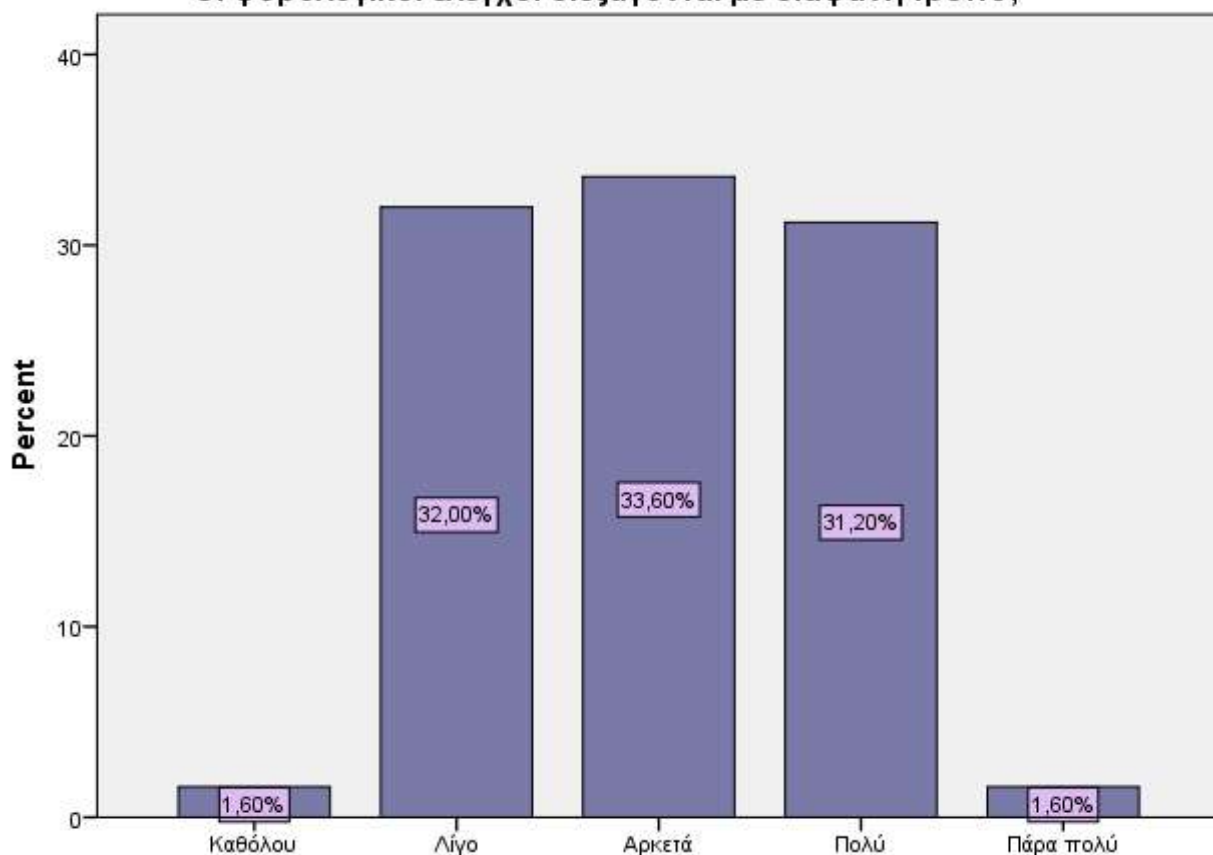
Πίνακας 24- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 18

Οι φορολογικοί έλεγχοι διεξάγονται με διαφανή τρόπο;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	2	1,6	1,6	1,6
Λίγο	40	32,0	32,0	33,6
Αρκετά	42	33,6	33,6	67,2
Πολύ	39	31,2	31,2	98,4
Πάρα πολύ	2	1,6	1,6	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125, μόλις το 1,6% θεωρεί ότι οι φορολογικοί έλεγχοι δεν διεξάγονται με καθόλου διαφανή τρόπο, ενώ το 32% πιστεύει ότι διεξάγονται με λίγο διαφανή τρόπο. Το μεγαλύτερο ποσοστό, το 33,6% πιστεύει ότι υπάρχει αρκετή διαφάνεια κατά την διεξαγωγή των φορολογικών ελέγχων και το 31,2% πολύ. Μόλις το 1,6% θεωρεί ότι υπάρχει πάρα πολύ διαφάνεια.

Οι φορολογικοί έλεγχοι διεξάγονται με διαφανή τρόπο;

Οι φορολογικοί έλεγχοι διεξάγονται με διαφανή τρόπο;

Γράφημα 18-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 18

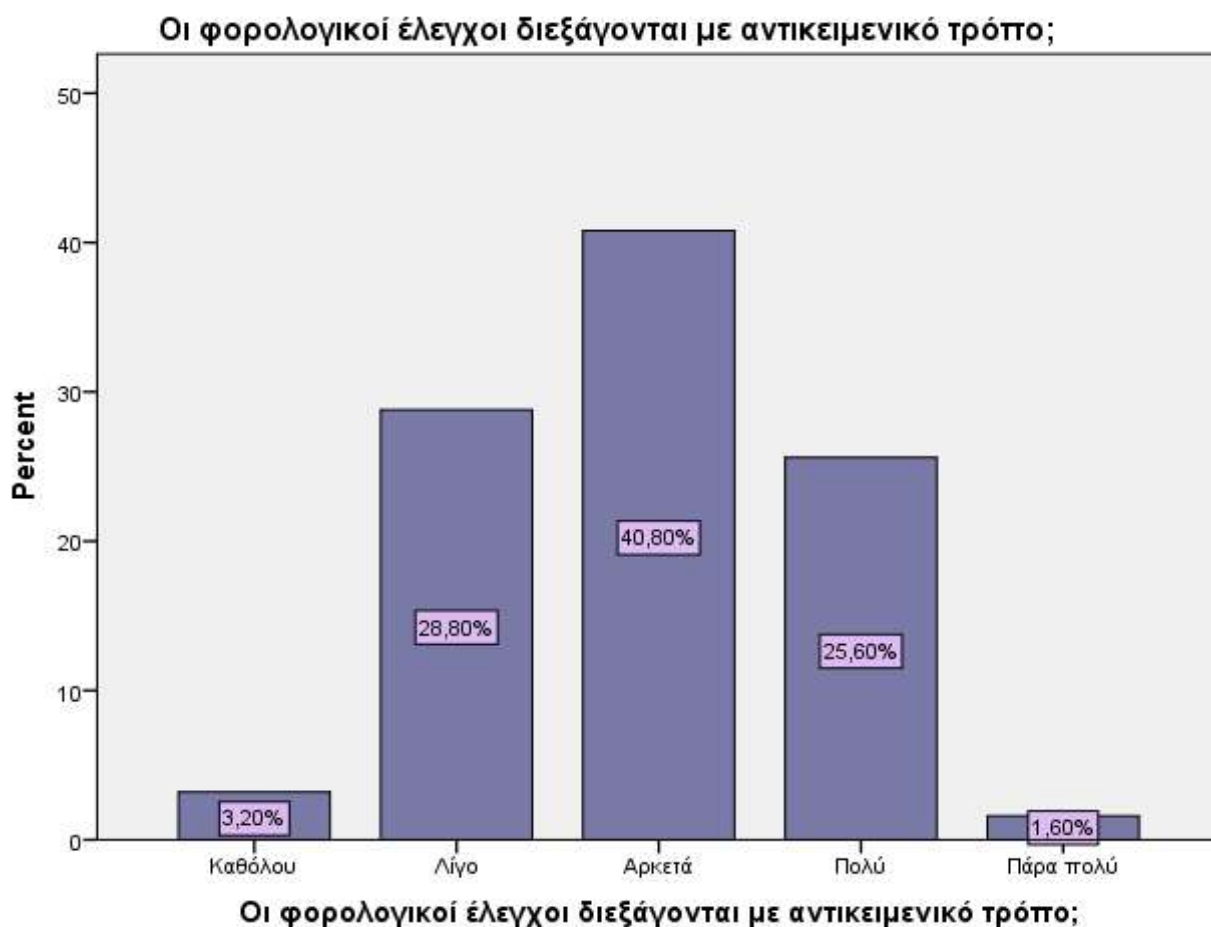
Στην πέμπτη ερώτηση εξετάζεται η άποψη των ερωτηθέντων σχετικά με την αντικειμενικότητα διεξαγωγής των φορολογικών ελέγχων. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα:

Πίνακας 25- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 19

Οι φορολογικοί έλεγχοι διεξάγονται με αντικειμενικό τρόπο;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	4	3,2	3,2	3,2
Λίγο	36	28,8	28,8	32,0
Αρκετά	51	40,8	40,8	72,8
Πολύ	32	25,6	25,6	98,4
Πάρα πολύ	2	1,6	1,6	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 που ερωτήθηκαν, το 3,2% πιστεύει ότι οι φορολογικοί έλεγχοι δεν διεξάγονται με καθόλου αντικειμενικότητα, ενώ το 28,8% πιστεύει με λίγο. Το μεγαλύτερο ποσοστό το 40,8% πιστεύει ότι διεξάγονται με αρκετά αντικειμενικό τρόπο και το 25,6% με πολύ. Το μικρότερο ποσοστό των ερωτηθέντων, το 1,6%, απάντησε πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα φαίνονται στο διάγραμμα:

Γράφημα 19-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 19

Στην έκτη ερώτηση εξετάζεται η άποψη των ερωτηθέντων σχετικά με το πόσο δίκαιο θεωρούν τον τρόπο που διεξάγονται οι φορολογικοί έλεγχοι. Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα:

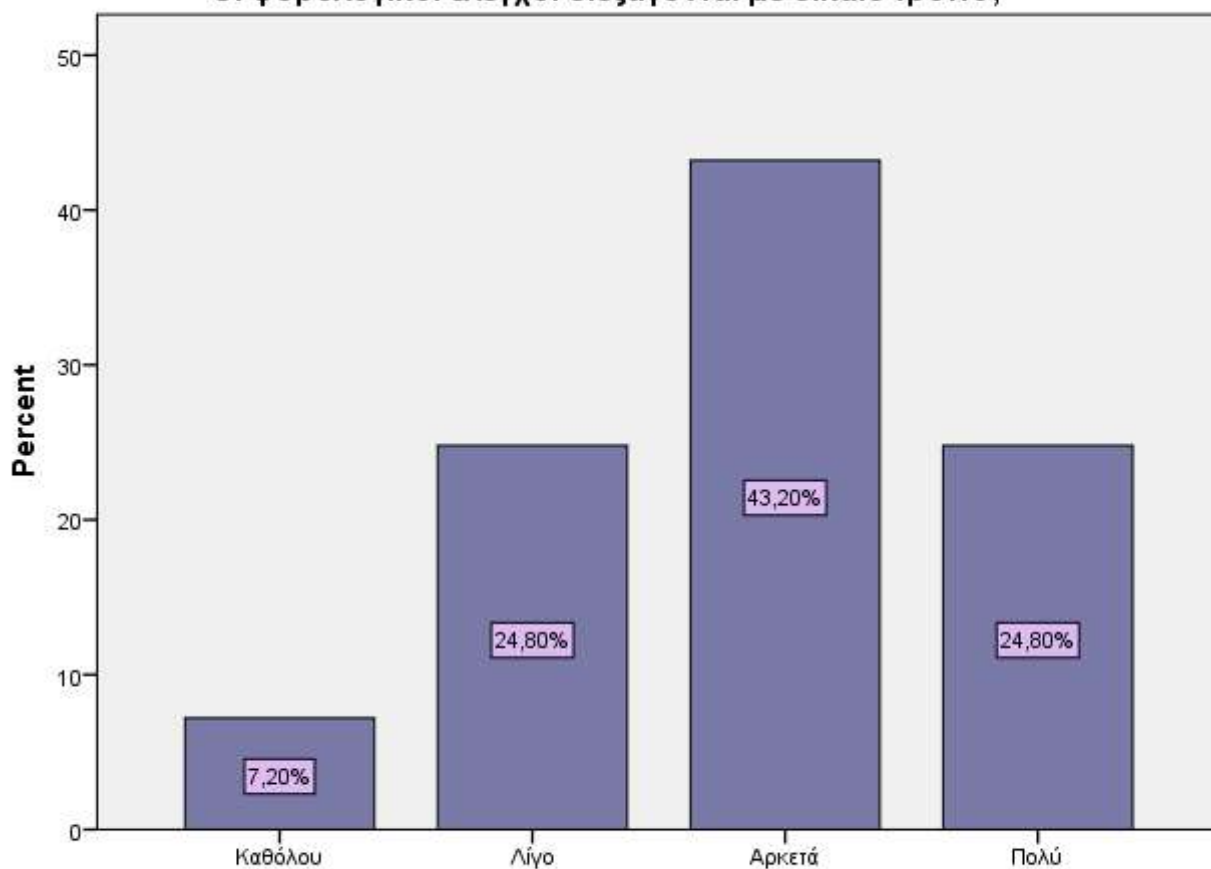
Πίνακας 26- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 20

Οι φορολογικοί έλεγχοι διεξάγονται με δίκαιο τρόπο;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	9	7,2	7,2	7,2
Λίγο	31	24,8	24,8	32,0
Αρκετά	54	43,2	43,2	75,2
Πολύ	31	24,8	24,8	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από το δείγμα των 125 ερωτηθέντων, το μικρότερο ποσοστό, το 7,2%, θεωρεί ότι οι φορολογικοί έλεγχοι δε διεξάγονται με καθόλου δίκαιο τρόπο, ενώ το 24,8% απάντησε λίγο. Το μεγαλύτερο ποσοστό, το 43,2%, θεωρεί ότι διεξάγονται με αρκετά δίκαιο τρόπο και το 24,8% με πολύ. Κανένας δε θεωρεί ότι διεξάγονται με πάρα πολύ δίκαιο τρόπο. Τα αποτελέσματα φαίνονται στο διάγραμμα:

Οι φορολογικοί έλεγχοι διεξάγονται με δίκαιο τρόπο;

Οι φορολογικοί έλεγχοι διεξάγονται με δίκαιο τρόπο;

Γράφημα 20-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 20

Στην έβδομη ερώτηση, διερευνάται κατά πόσο οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος βοηθάει στη διαδικασία του φορολογικού ελέγχου. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα:

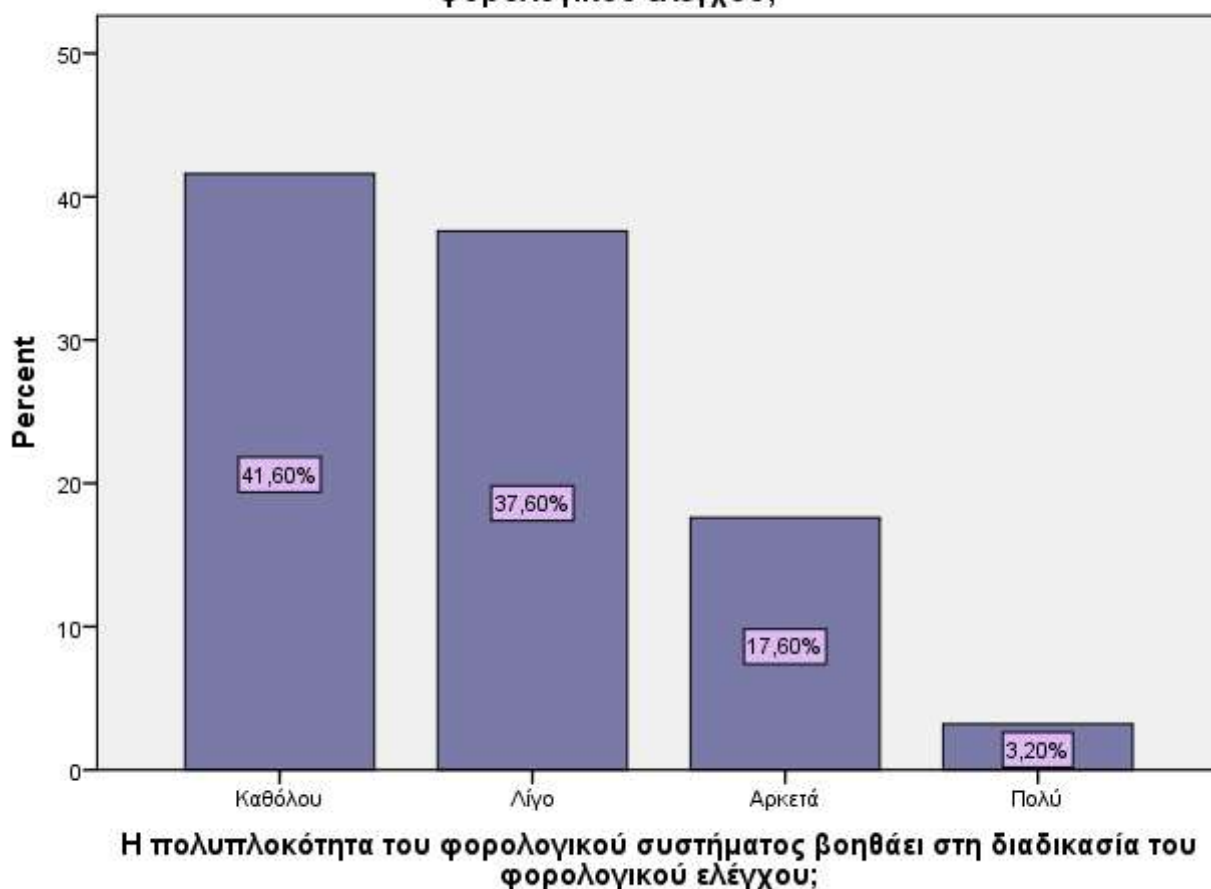
Πίνακας 27- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 21

Η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος βοηθάει στη διαδικασία του φορολογικού ελέγχου;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	52	41,6	41,6	41,6
Λίγο	47	37,6	37,6	79,2
Αρκετά	22	17,6	17,6	96,8
Πολύ	4	3,2	3,2	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες, οι περισσότεροι, δηλαδή το 41,6%, απάντησαν ότι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος δεν βοηθάει καθόλου στη διαδικασία του φορολογικού ελέγχου και το 37,6% πιστεύει ότι βοηθάει λίγο. Το 17,6% θεωρεί ότι βοηθάει αρκετά, ενώ το μικρότερο ποσοστό το 3,2% πιστεύει ότι βοηθάει πολύ. Κανένας δεν απάντησε ότι βοηθάει πάρα πολύ.

Η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος βοηθάει στη διαδικασία του φορολογικού ελέγχου;

Γράφημα 21-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 21

Στην όγδοη ερώτηση, εξετάζεται σε ποιο βαθμό οι εργαζόμενοι πιστεύουν ότι οι συνεχείς αλλαγές στη φορολογική νομοθεσία βοηθάνε στη διαδικασία του φορολογικού ελέγχου. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα συχνοτήτων:

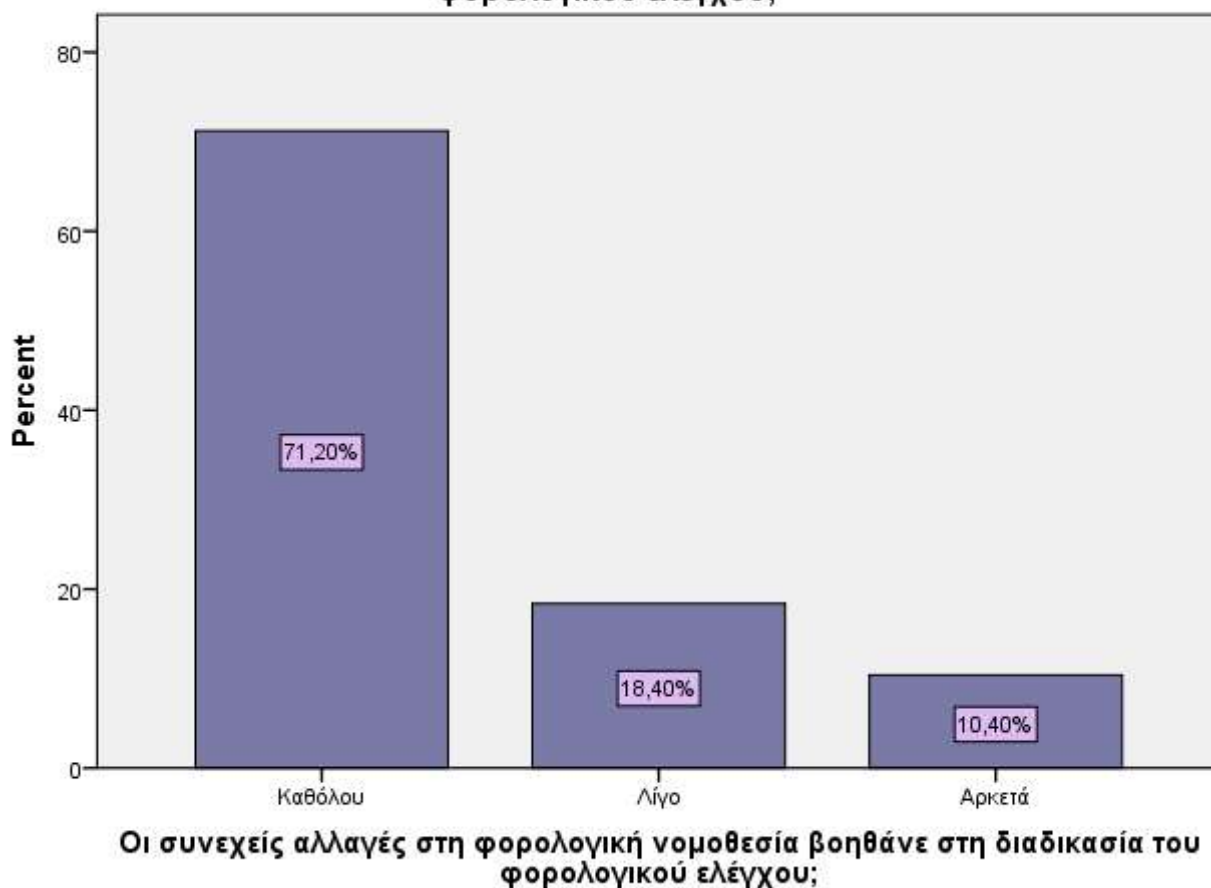
Πίνακας 28- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 22

Οι συνεχείς αλλαγές στη φορολογική νομοθεσία βοηθάνε στη διαδικασία του φορολογικού ελέγχου;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	89	71,2	71,2	71,2
Λίγο	23	18,4	18,4	89,6
Αρκετά	13	10,4	10,4	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες, το μεγαλύτερο ποσοστό, δηλαδή το 71,2%, απάντησε ότι οι συνεχείς αλλαγές στη φορολογική νομοθεσία δε βοηθάνε καθόλου στη διαδικασία του φορολογικού ελέγχου. Το 18,4% απάντησε ότι βοηθάνε λίγο, ενώ το μικρότερο ποσοστό, το 10,4%, απάντησε ότι βοηθάνε αρκετά. Κανένας δεν απάντησε ότι βοηθάνε πολύ και πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται παρακάτω διαγραμματικά:

Οι συνεχείς αλλαγές στη φορολογική νομοθεσία βοηθάνε στη διαδικασία του φορολογικού ελέγχου;

Γράφημα 22-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 22

Στην ένατη ερώτηση διερευνάται σε ποιο βαθμό οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι τα πρόστιμα του φορολογικού ελέγχου είναι υψηλά. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα:

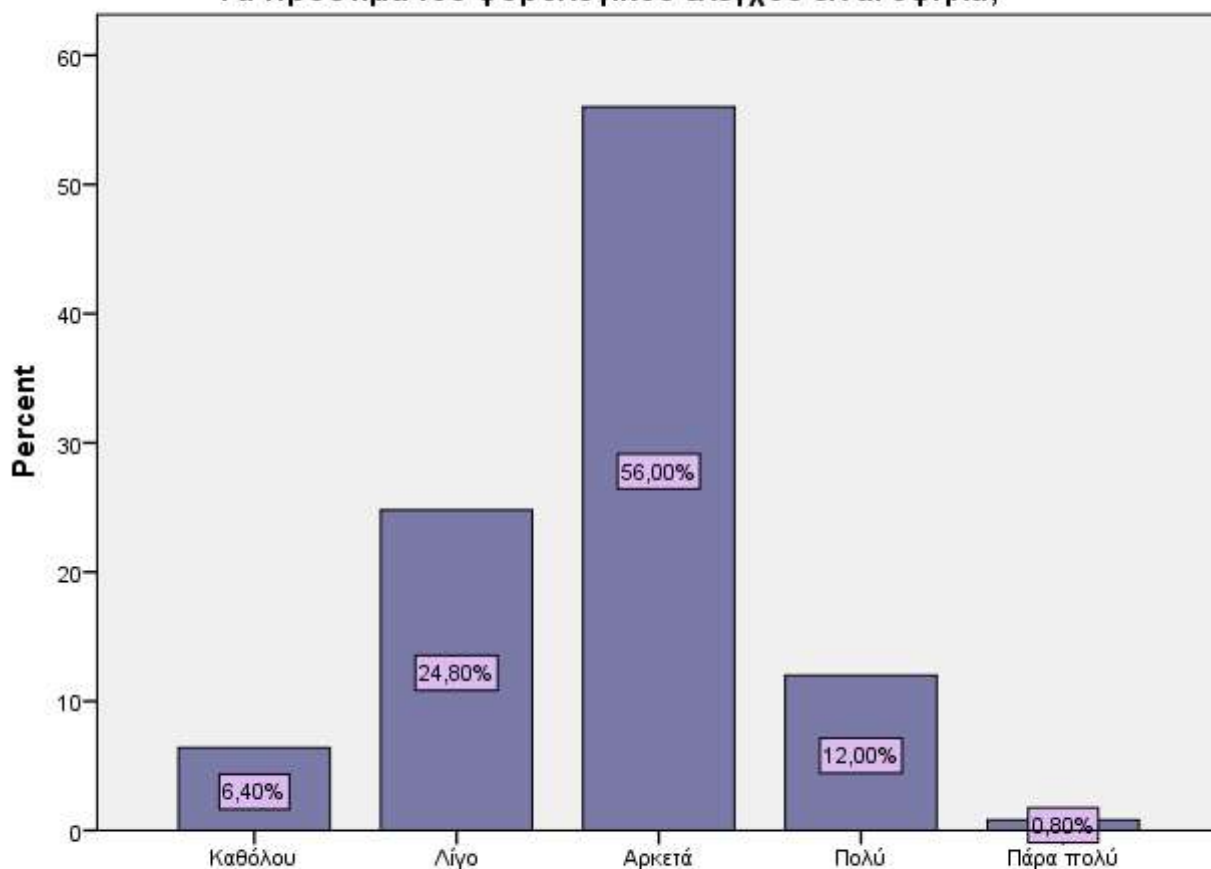
Πίνακας 29- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 23

Τα πρόστιμα του φορολογικού ελέγχου είναι υψηλά;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	8	6,4	6,4	6,4
	Λίγο	31	24,8	24,8	31,2
	Αρκετά	70	56,0	56,0	87,2
	Πολύ	15	12,0	12,0	99,2
	Πάρα πολύ	1	,8	,8	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες, μόλις το 8% πιστεύει ότι τα πρόστιμα του φορολογικού ελέγχου δεν είναι καθόλου υψηλά, ενώ το 24,8% θεωρεί ότι είναι λίγο υψηλά. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, δηλαδή το 56%, απάντησε ότι είναι αρκετά υψηλά, το 12% ότι είναι πολύ υψηλά, ενώ το μικρότερο ποσοστό, το 0,8% απάντησε ότι είναι πάρα πολύ υψηλά. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο διάγραμμα:

Τα πρόστιμα του φορολογικού ελέγχου είναι υψηλά;

Τα πρόστιμα του φορολογικού ελέγχου είναι υψηλά;

Γράφημα 23-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 23

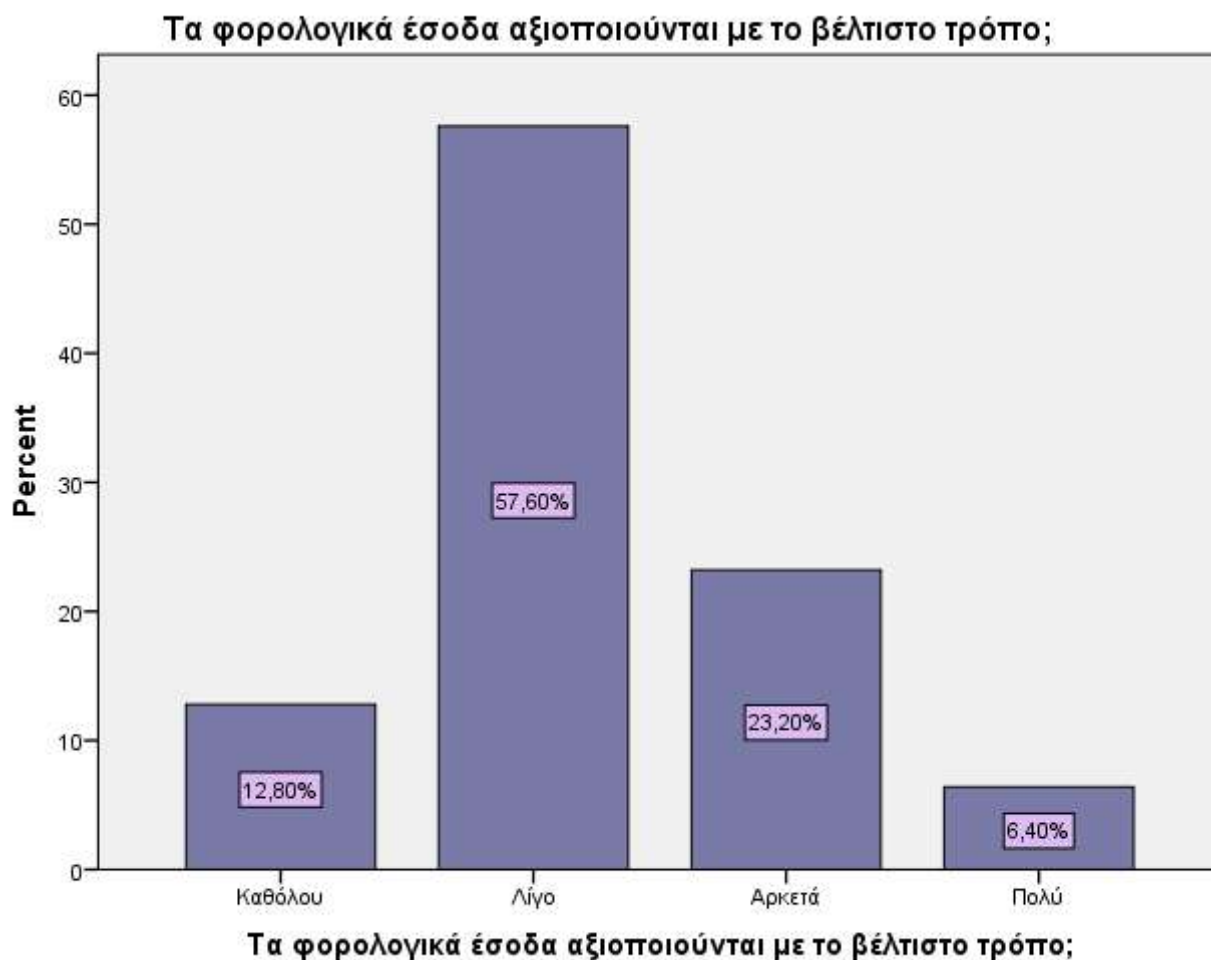
Στη δέκατη ερώτηση εξετάζεται σε ποιο βαθμό τα φορολογικά έσοδα αξιοποιούνται με το βέλτιστο τρόπο. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα:

Πίνακας 30- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 24

Τα φορολογικά έσοδα αξιοποιούνται με το βέλτιστο τρόπο;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	16	12,8	12,8	12,8
	Λίγο	72	57,6	57,6	70,4
	Αρκετά	29	23,2	23,2	93,6
	Πολύ	8	6,4	6,4	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Από το δείγμα των 125 ερωτηθέντων, το 12,2% πιστεύει ότι τα φορολογικά έσοδα δεν αξιοποιούνται καθόλου με το βέλτιστο τρόπο, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, το 57,6%, απάντησε λίγο. Το 23,2% απάντησε αρκετά, ενώ το μικρότερο ποσοστό το 6,4% απάντησε πολύ. Δεν υπήρξε καμία απάντηση πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στο παρακάτω διάγραμμα:

Γράφημα 24-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 24

Στην ενδέκατη ερώτηση εξετάζεται σε ποιο βαθμό η χρήση πληροφοριακών συστημάτων διευκολύνει στη διαχείριση φορολογικών θεμάτων. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα:

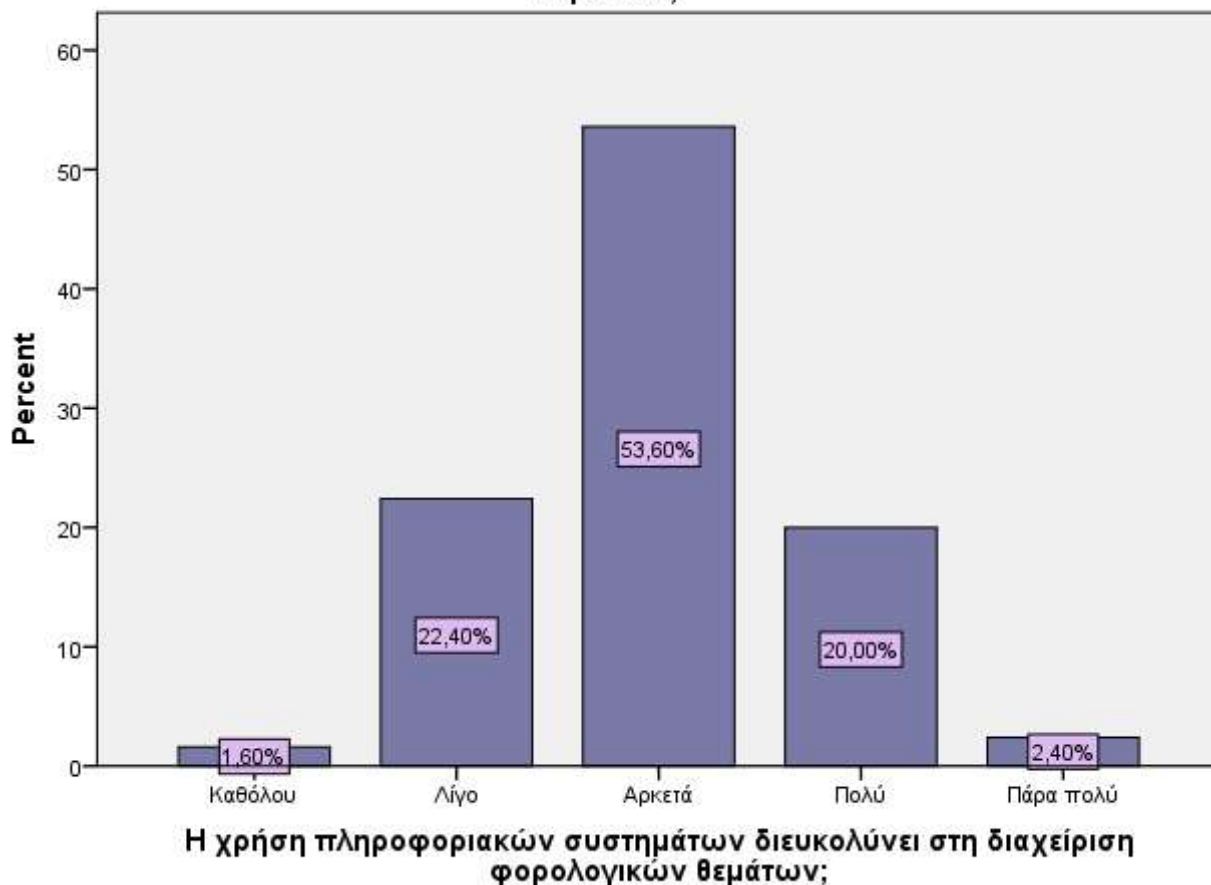
Πίνακας 31- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 25

Η χρήση πληροφοριακών συστημάτων διευκολύνει στη διαχείριση φορολογικών θεμάτων;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	2	1,6	1,6	1,6
Λίγο	28	22,4	22,4	24,0
Αρκετά	67	53,6	53,6	77,6
Πολύ	25	20,0	20,0	97,6
Πάρα πολύ	3	2,4	2,4	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες, το μικρότερο ποσοστό, δηλαδή μόλις το 1,6%, θεωρεί ότι η χρήση των πληροφοριακών δε διευκολύνει καθόλου στη διαχείριση φορολογικών θεμάτων, ενώ το 22,4% πιστεύει πως διευκολύνει λίγο. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, το 53,6%, θεωρεί ότι διευκολύνει αρκετά, το 20% πολύ, ενώ μόλις το 2,4% απάντησε πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Η χρήση πληροφοριακών συστημάτων διευκολύνει στη διαχείριση φορολογικών θεμάτων;

Γράφημα 25-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 25

Στη δωδέκατη ερώτηση διερευνάται σε ποιο βαθμό η θέσπιση του φορολογικού πιστοποιητικού αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη προς τη βελτιστοποίηση του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα:

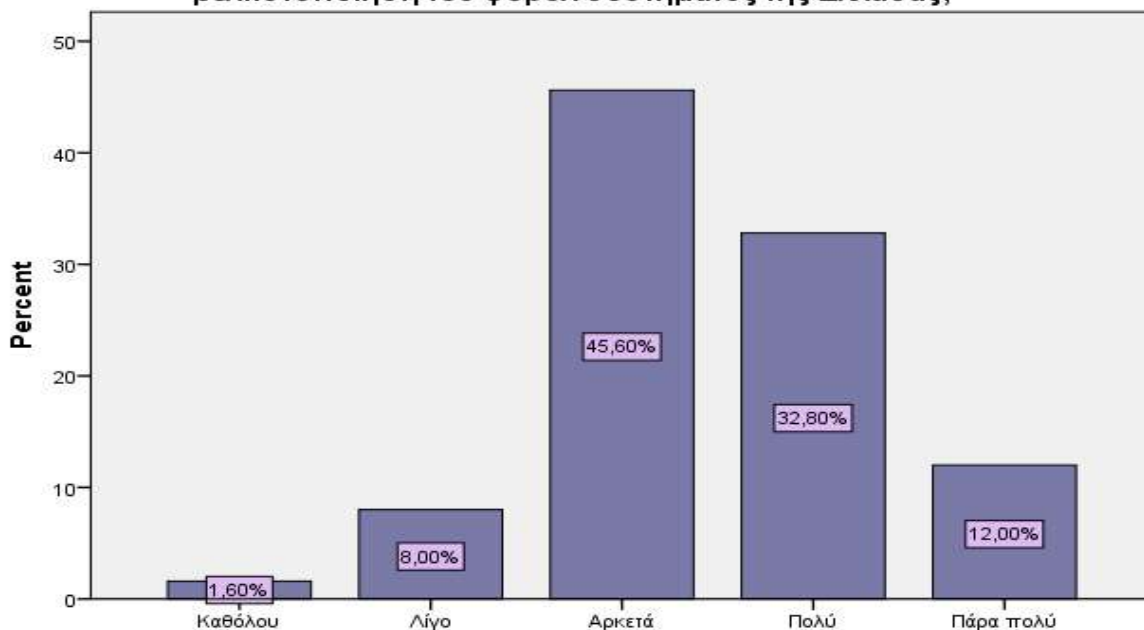
Πίνακας 32- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 26

Η θέσπιση του φορολογικού πιστοποιητικού αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη προς τη βελτιστοποίηση του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	2	1,6	1,6	1,6
Λίγο	10	8,0	8,0	9,6
Αρκετά	57	45,6	45,6	55,2
Πολύ	41	32,8	32,8	88,0
Πάρα πολύ	15	12,0	12,0	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από το δείγμα των 125 εργαζομένων, το μικρότερο ποσοστό, το 1,6%, απάντησε ότι η θέσπιση του φορολογικού πιστοποιητικού δεν αποτελεί καθόλου μια σημαντική εξέλιξη προς τη βελτιστοποίηση του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας, ενώ το 8% απάντησε λίγο. Το μεγαλύτερο ποσοστό, το 45,6%, απάντησε αρκετά, το 32,8% απάντησε πολύ και το 12% πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται διαγραμματικά παρακάτω:

Η θέσπιση του φορολογικού πιστοποιητικού αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη προς τη βελτιστοποίηση του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας;

Η θέσπιση του φορολογικού πιστοποιητικού αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη προς τη βελτιστοποίηση του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας;

Γράφημα 26-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 26

Στη 13η ερώτηση εξετάζεται σε ποιο βαθμό η ορθή τήρηση των φορολογικών διαδικασιών ενισχύει τη φορολογική συνείδηση των ελεγχόμενων. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στον πίνακα συχνοτήτων:

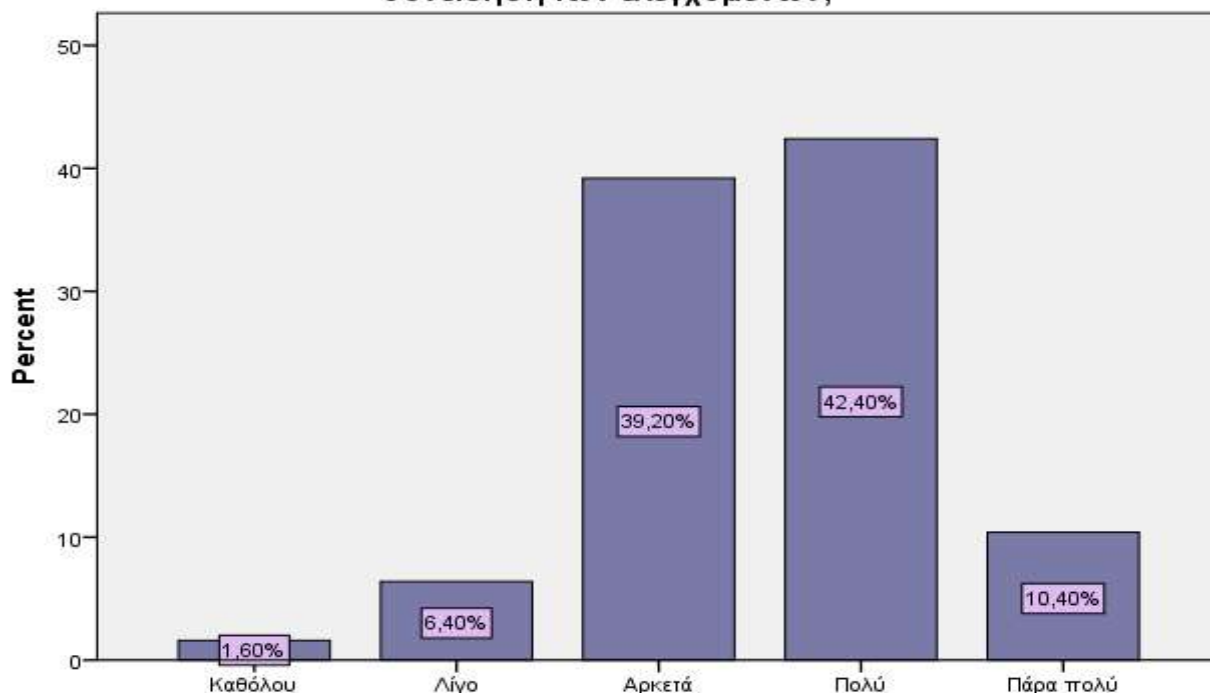
Πίνακας 33- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 27

Με την ορθή τήρηση των φορολογικών διαδικασιών ενισχύεται η φορολογική συνείδηση των ελεγχόμενων;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	2	1,6	1,6	1,6
Λίγο	8	6,4	6,4	8,0
Αρκετά	49	39,2	39,2	47,2
Πολύ	53	42,4	42,4	89,6
Πάρα πολύ	13	10,4	10,4	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες, το μικρότερο ποσοστό, δηλαδή το 1,6%, πιστεύει η ορθή τήρηση των φορολογικών διαδικασιών δεν ενισχύει καθόλου τη φορολογική συνείδηση των ελεγχόμενων, το 6,4% πιστεύει ότι την ενισχύει λίγο και το 39,2% θεωρεί ότι την ενισχύει αρκετά. Το μεγαλύτερο ποσοστό, το 42,4%, πιστεύει ότι την ενισχύει πολύ και το 10,4%, θεωρεί ότι την ενισχύει πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται διαγραμματικά παρακάτω:

Με την ορθή τήρηση των φορολογικών διαδικασιών ενισχύεται η φορολογική συνείδηση των ελεγχόμενων;

Με την ορθή τήρηση των φορολογικών διαδικασιών ενισχύεται η φορολογική συνείδηση των ελεγχόμενων;

Γράφημα 27-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 27

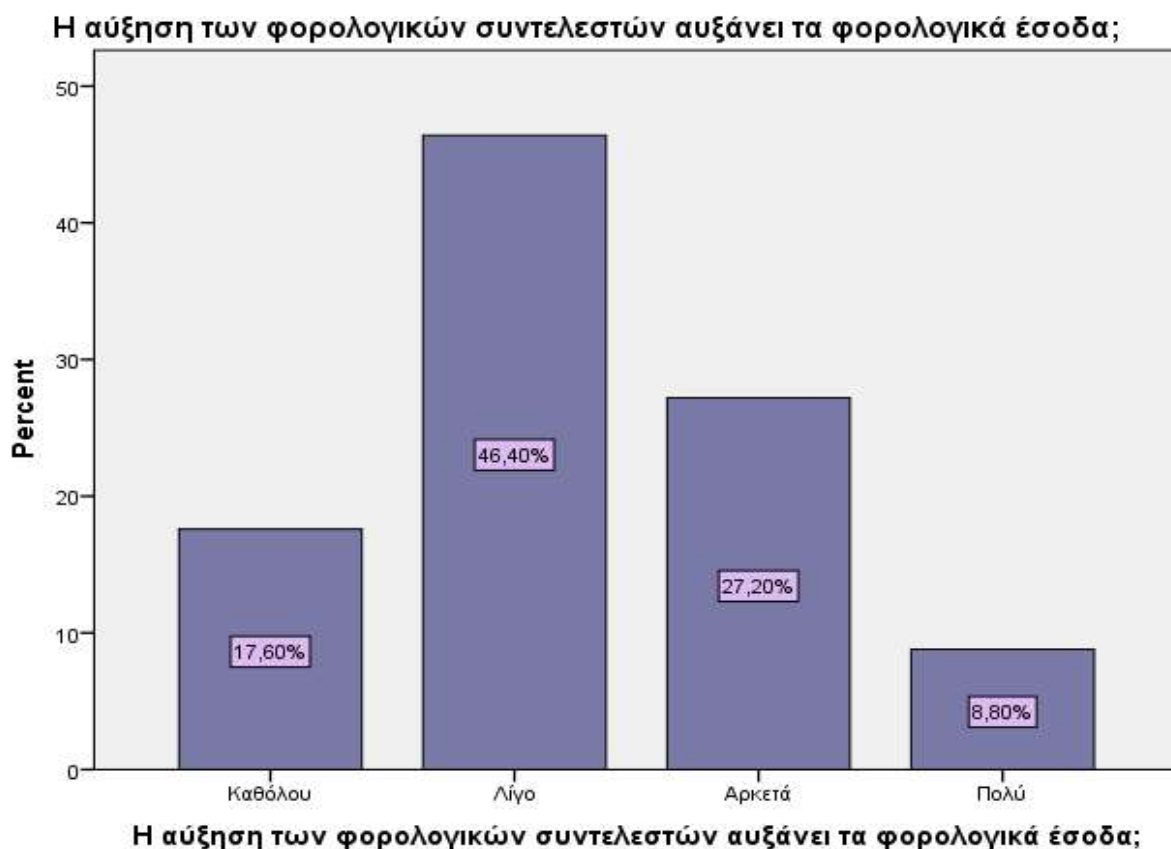
Στην δέκατη τέταρτη ερώτηση, εξετάζεται σε ποιο βαθμό η αύξηση των φορολογικών συντελεστών αυξάνει τα φορολογικά έσοδα. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα:

Πίνακας 34- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 28

Η αύξηση των φορολογικών συντελεστών αυξάνει τα φορολογικά έσοδα;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	22	17,6	17,6	17,6
Λίγο	58	46,4	46,4	64,0
Αρκετά	34	27,2	27,2	91,2
Πολύ	11	8,8	8,8	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες, το 17,6%, θεωρεί ότι η αύξηση των φορολογικών συντελεστών δεν αυξάνει καθόλου τα φορολογικά έσοδα, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό, το 46,4%, πιστεύει ότι τα αυξάνει λίγο. Το 27,2% θεωρεί ότι τα αυξάνει αρκετά ενώ το μικρότερο ποσοστό, το 8,8%, πιστεύει ότι τα αυξάνει πολύ. Κανένας δεν απάντησε ότι τα αυξάνει πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται διαγραμματικά:

Γράφημα 28-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 28

Στη δέκατη πέμπτη ερώτηση, αξιολογείται σε ποιο βαθμό οι φορολογικοί έλεγχοι θα πρέπει να διενεργούνται μόνο όταν το δηλωθέν εισόδημα εκτιμάται πολύ χαμηλό σε σχέση με τα πραγματικά δεδομένα. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα:

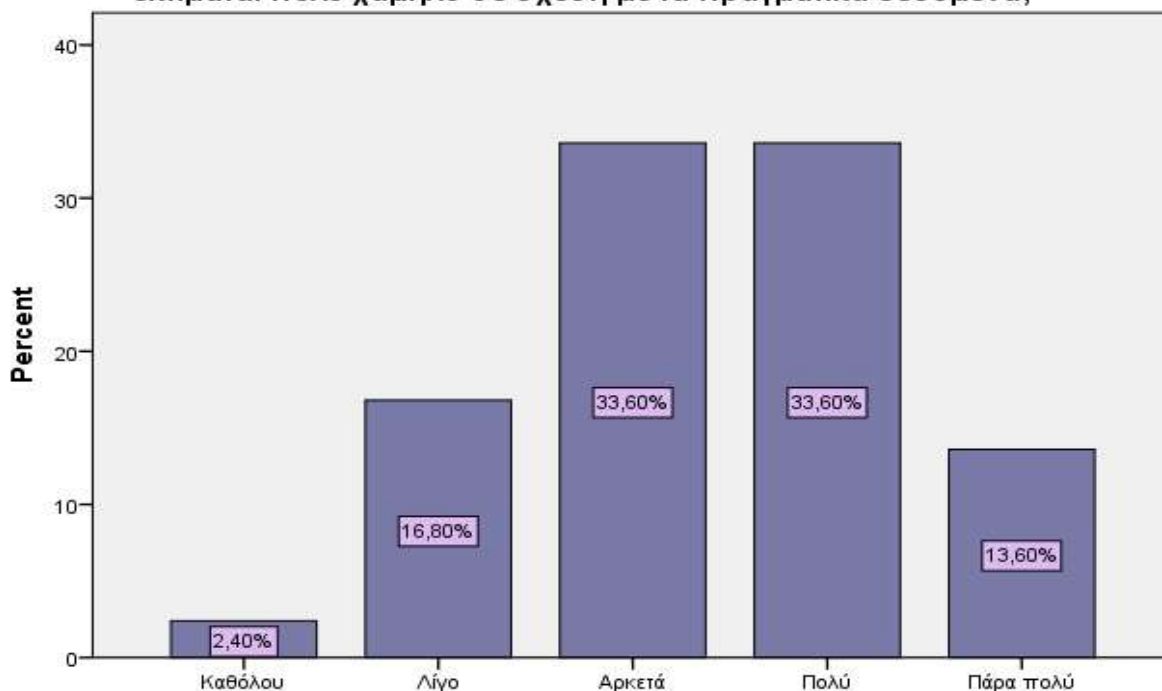
Πίνακας 35- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 29

Οι φορολ έλεγχοι θα πρέπει να διενεργούνται μόνο όταν το δηλωθέν εισόδημα εκτιμάται πολύ χαμηλό σε σχέση με τα πραγματικά δεδομένα;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	3	2,4	2,4	2,4
Λίγο	21	16,8	16,8	19,2
Αρκετά	42	33,6	33,6	52,8
Πολύ	42	33,6	33,6	86,4
Πάρα πολύ	17	13,6	13,6	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 εργαζομένους, το μικρότερο ποσοστό, δηλαδή το 2,4%, θεωρεί ότι οι φορολογικοί έλεγχοι δε θα πρέπει καθόλου να διενεργούνται μόνο όταν το δηλωθέν εισόδημα εκτιμάται πολύ χαμηλό σε σχέση με τα πραγματικά δεδομένα, ενώ το 16,8% απάντησε λίγο. Το 33,6% απάντησε εξίσου αρκετά και πολύ, ενώ το 13,6% πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται διαγραμματικά:

Οι φορολ έλεγχοι θα πρέπει να διενεργούνται μόνο όταν το δηλωθέν εισόδημα εκτιμάται πολύ χαμηλό σε σχέση με τα πραγματικά δεδομένα;

Οι φορολ έλεγχοι θα πρέπει να διενεργούνται μόνο όταν το δηλωθέν εισόδημα εκτιμάται πολύ χαμηλό σε σχέση με τα πραγματικά δεδομένα;

Γράφημα 29-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 29

Συγκεντρωτικά οι μέσοι όροι για την τρίτη ενότητα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 36- Αποτελέσματα μέσω των όρων

Ερωτήσεις	Μέσος όρος
Πιστεύετε ότι οι φορολογικοί συντελεστές στην Ελλάδα είναι χαμηλοί.	1,576
Συμφωνείτε με τις συνήθειες αποφάσεις των φορολογικών αρχών στις μεταξύ σας τυπικές συναλλαγές.	2,632
Συμφωνείτε με τις αποφάσεις των φορολογικών αρχών σε περίπτωση ελέγχου.	2,976
Πιστεύετε ότι οι φορολογικοί έλεγχοι διεξάγονται με διαφανή τρόπο.	2,992
Πιστεύετε ότι οι φορολογικοί έλεγχοι διεξάγονται με αντικειμενικό τρόπο.	2,936
Πιστεύετε ότι οι φορολογικοί έλεγχοι διεξάγονται με δίκαιο τρόπο.	2,856
Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος βοηθάει στην διαδικασία του φορολογικού ελέγχου.	1,824
Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι οι συνεχείς αλλαγές στη φορολογική νομοθεσία βοηθάνε στην διαδικασία του φορολογικού ελέγχου.	1,392
Πιστεύετε ότι τα πρόστιμα του φορολογικού ελέγχου είναι υψηλά.	2,76
Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι τα φορολογικά έσοδα αξιοποιούνται με το βέλτιστο τρόπο.	2,232
Σε ποιο βαθμό η χρήση πληροφοριακών συστημάτων διευκολύνει στη διαχείριση φορολογικών θεμάτων.	2,992
Η θέσπιση του φορολογικού πιστοποιητικού αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη προς την βελτιστοποίηση του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας.	3,456
Πιστεύετε ότι με την ορθή τήρηση των φορολογικών διαδικασιών ενισχύεται η φορολογική συνείδηση των ελεγχόμενων.	3,536
Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι η αύξηση των φορολογικών συντελεστών αυξάνει τα φορολογικά έσοδα.	2,272
Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι οι φορολογικοί έλεγχοι θα πρέπει να διενεργούνται μόνο όταν το δηλωθέν εισόδημα εκτιμάται πολύ χαμηλό σε σχέση με τα πραγματικά δεδομένα.	3,392

Όπως φαίνεται από τον πίνακα των μέσων όρων "Με την ορθή τήρηση των φορολογικών διαδικασιών ενισχύεται η φορολογική συνείδηση των ελεγχόμενων" και " Η θέσπιση του φορολογικού πιστοποιητικού αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη προς την βελτιστοποίηση του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας". Αντίθετα σε μικρότερο βαθμό "Οι φορολογικοί συντελεστές στην Ελλάδα είναι χαμηλοί" και σε ακόμα μικρότερο βαθμό "Οι συνεχείς αλλαγές στη φορολογική νομοθεσία βοηθάνε στην διαδικασία του φορολογικού ελέγχου".

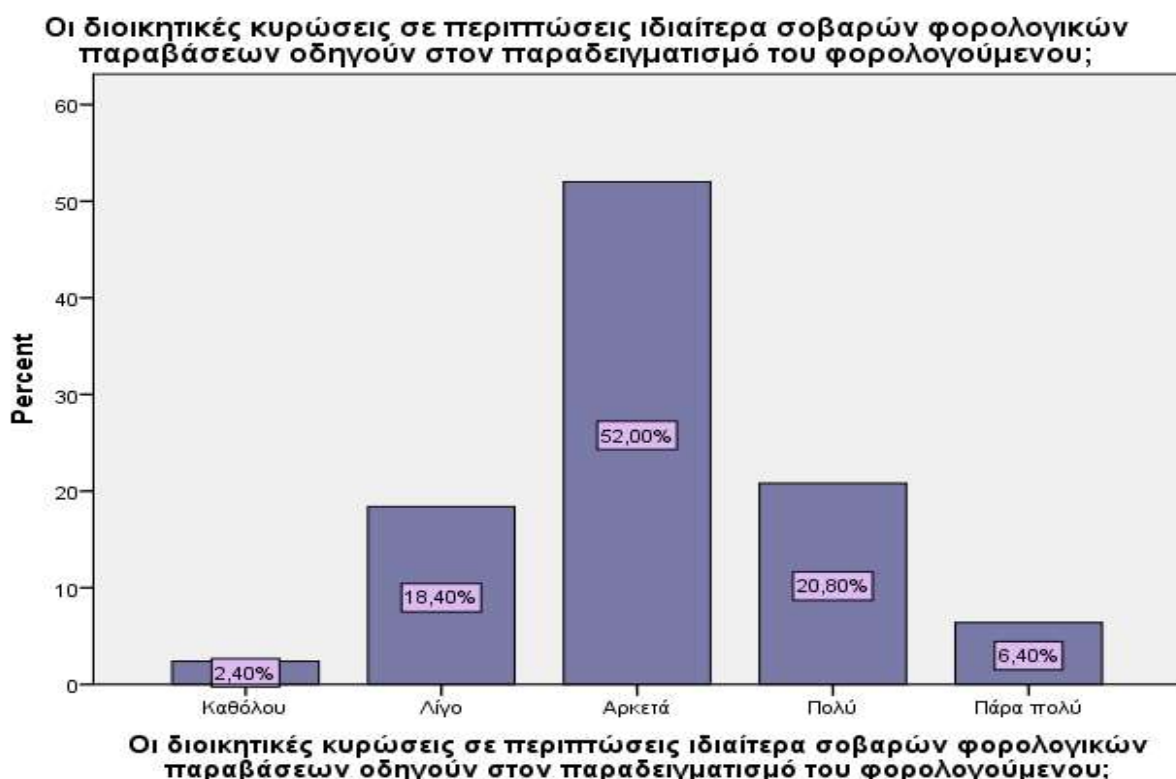
Στην τέταρτη ενότητα του ερωτηματολογίου, περιλαμβάνονται ερωτήσεις που αφορούν την συμβολή του φορολογικού ελέγχου. Η πρώτη ερώτηση εξετάζει σε ποιο βαθμό οι διοικητικές κυρώσεις σε περιπτώσεις ιδιαίτερα σοβαρών φορολογικών παραβάσεων οδηγούν στον παραδειγματισμό του φορολογούμενου. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα:

Πίνακας 37- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 30

Οι διοικητικές κυρώσεις σε περιπτώσεις ιδιαίτερα σοβαρών φορολογικών παραβάσεων οδηγούν στον παραδειγματισμό του φορολογούμενου;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	3	2,4	2,4	2,4
Λίγο	23	18,4	18,4	20,8
Αρκετά	65	52,0	52,0	72,8
Πολύ	26	20,8	20,8	93,6
Πάρα πολύ	8	6,4	6,4	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες, το μικρότερο ποσοστό, δηλαδή το 2,4%, πιστεύει ότι οι διοικητικές κυρώσεις σε περιπτώσεις ιδιαίτερα σοβαρών φορολογικών παραβάσεων δεν οδηγούν καθόλου στον παραδειγματισμό του φορολογούμενου, ενώ το 18,4% θεωρεί ότι οδηγούν λίγο. Το μεγαλύτερο ποσοστό, δηλαδή το 52%, απάντησε αρκετά, το 20,8% απάντησε ότι οδηγούν πολύ στον παραδειγματισμό, ενώ το 6,4% απάντησε πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται στο διάγραμμα:

Γράφημα 30-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 30

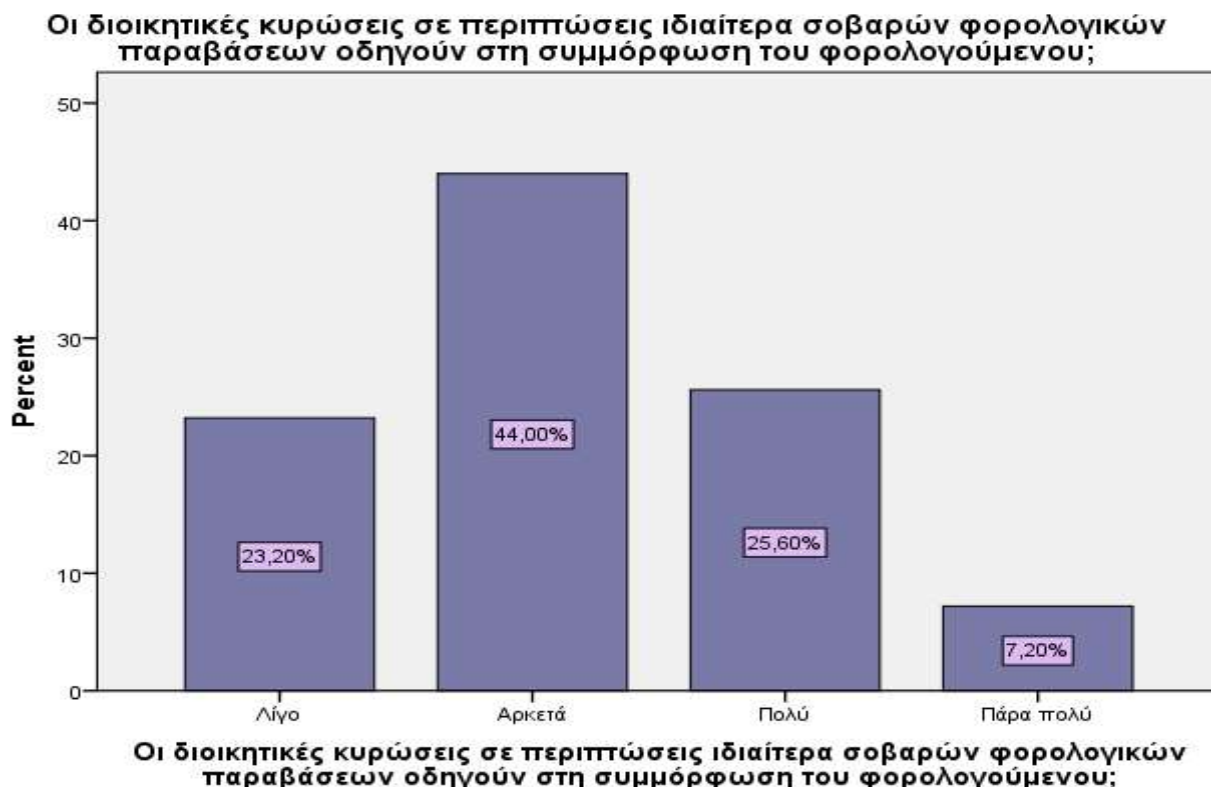
Στη δεύτερη ερώτηση διερευνάται σε ποιο βαθμό οι διοικητικές κυρώσεις σε περιπτώσεις ιδιαίτερα σοβαρών φορολογικών παραβάσεων οδηγούν στη συμμόρφωση του φορολογούμενου. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 38- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 31

Οι διοικητικές κυρώσεις σε περιπτώσεις ιδιαίτερα σοβαρών φορολογικών παραβάσεων οδηγούν στη συμμόρφωση του φορολογούμενου;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Λίγο	29	23,2	23,2	23,2
Αρκετά	55	44,0	44,0	67,2
Πολύ	32	25,6	25,6	92,8
Πάρα πολύ	9	7,2	7,2	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες, το 23,2%, θεωρεί ότι οι διοικητικές κυρώσεις σε περιπτώσεις ιδιαίτερα σοβαρών φορολογικών παραβάσεων οδηγούν λίγο στη συμμόρφωση του φορολογούμενου, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό, το 44% απάντησε αρκετά. Το 25,6% απάντησε πολύ, και το μικρότερο ποσοστό, το 7,2% απάντησε πάρα πολύ. Δεν σημειώθηκε καμία απάντηση που να θεωρεί ότι οι διοικητικές κυρώσεις σε περιπτώσεις ιδιαίτερα σοβαρών φορολογικών παραβάσεων δεν οδηγούν καθόλου στη συμμόρφωση του φορολογούμενου. Τα αποτελέσματα φαίνονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Γράφημα 31-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 31

Στην τρίτη ερώτηση αξιολογείται σε ποιο βαθμό η συνεργασία με τους ελεγκτές λειτουργεί θετικά στο αποτέλεσμα του φορολογικού ελέγχου. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα συχνοτήτων:

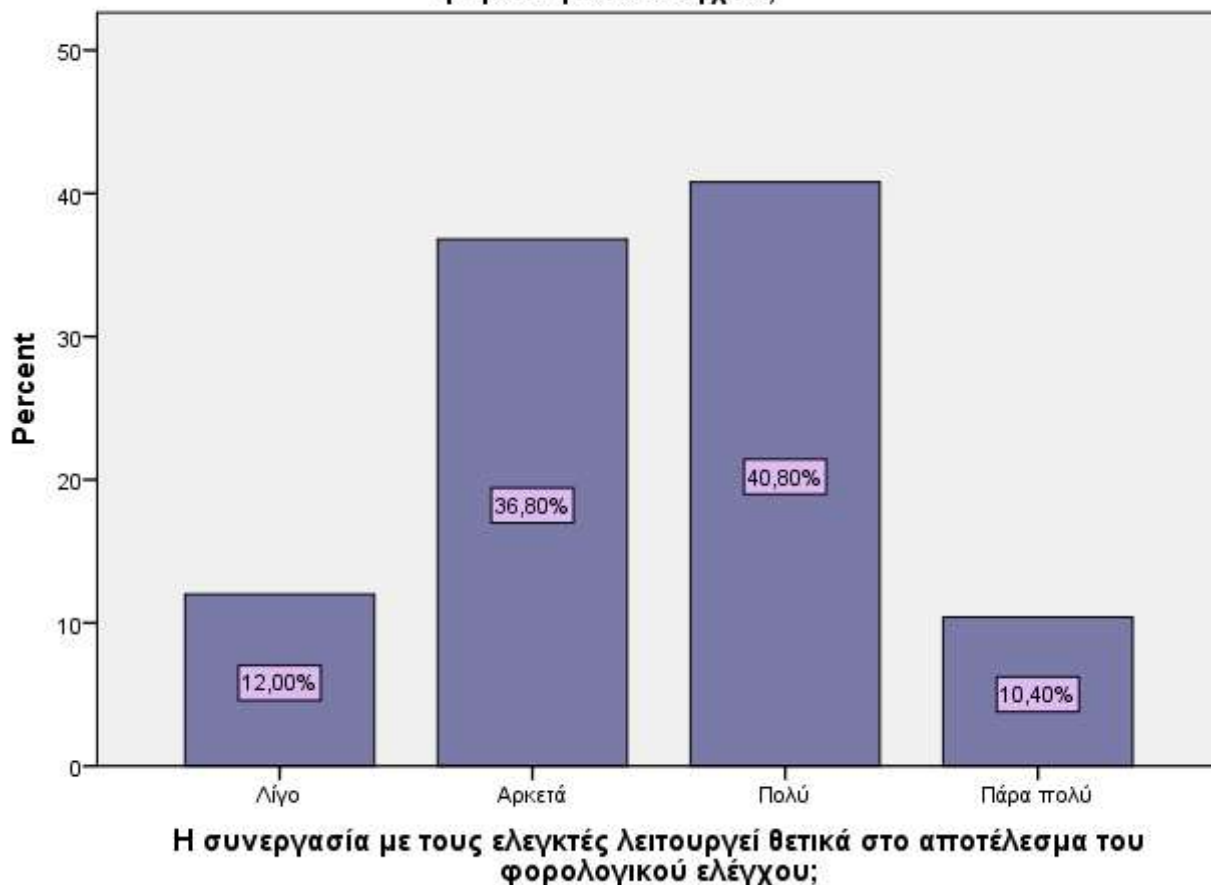
Πίνακας 39- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 32

Η συνεργασία με τους ελεγκτές λειτουργεί θετικά στο αποτέλεσμα του φορολογικού ελέγχου;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Λίγο	15	12,0	12,0	12,0
Αρκετά	46	36,8	36,8	48,8
Πολύ	51	40,8	40,8	89,6
Πάρα πολύ	13	10,4	10,4	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες, το 12% θεωρεί ότι η συνεργασία με τους ελεγκτές λειτουργεί λίγο θετικά στο αποτέλεσμα του φορολογικού ελέγχου, ενώ το 36,8% απάντησε αρκετά. Το μεγαλύτερο ποσοστό, το 40,8%, απάντησε πολύ ενώ το μικρότερο ποσοστό, το 10,4%, απάντησε πάρα πολύ. Κανένας δεν πιστεύει ότι η συνεργασία με τους ελεγκτές δεν λειτουργεί καθόλου θετικά στο αποτέλεσμα του φορολογικού ελέγχου. Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται παρακάτω διαγραμματικά:

Η συνεργασία με τους ελεγκτές λειτουργεί θετικά στο αποτέλεσμα του φορολογικού ελέγχου;

Γράφημα 32-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 32

Στην τέταρτη ερώτηση διερευνάται σε ποιο βαθμό το αποτέλεσμα των ελέγχων συμβάλλει στην ενίσχυση της φορολογικής συνείδησης. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

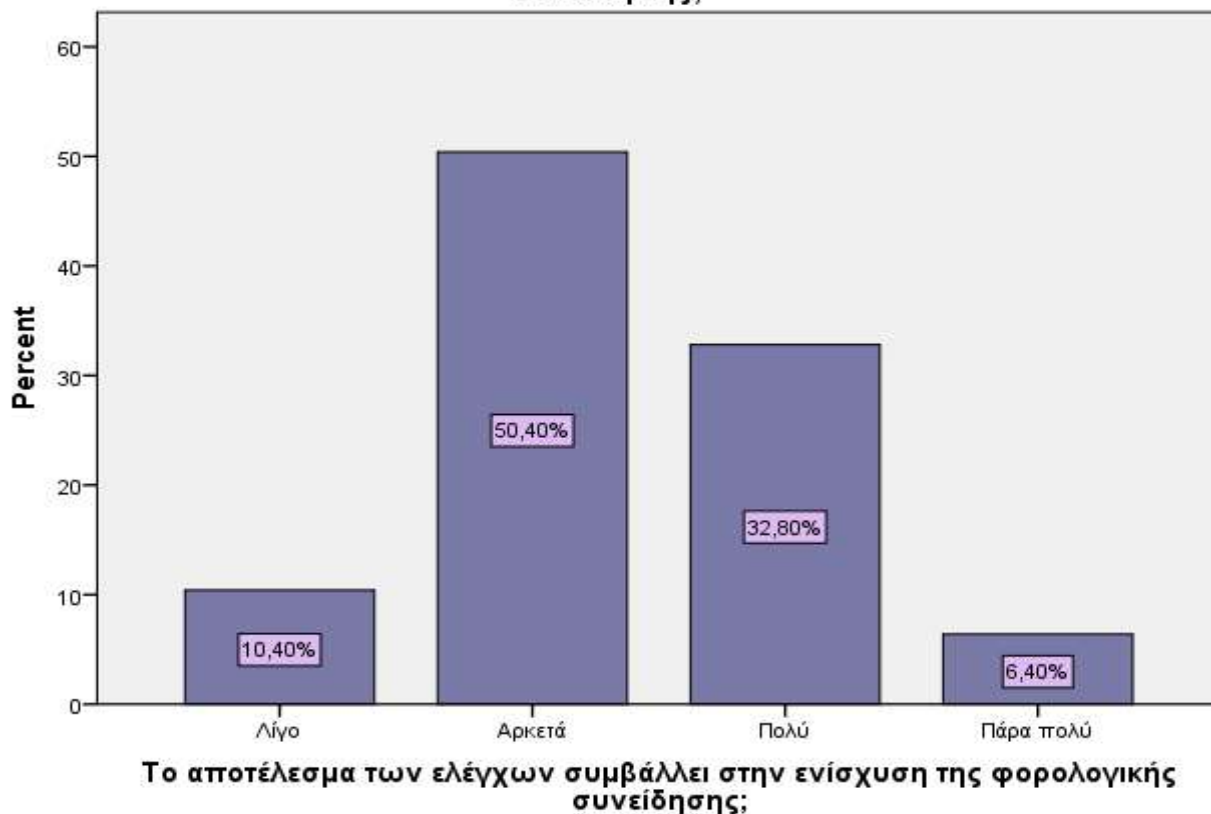
Πίνακας 40- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 33

Το αποτέλεσμα των ελέγχων συμβάλλει στην ενίσχυση της φορολογικής συνείδησης;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Λίγο	13	10,4	10,4	10,4
Αρκετά	63	50,4	50,4	60,8
Πολύ	41	32,8	32,8	93,6
Πάρα πολύ	8	6,4	6,4	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από το δείγμα των 125 ερωτηθέντων, το 10,4% θεωρεί ότι το αποτέλεσμα των ελέγχων συμβάλλει λίγο στην ενίσχυση της φορολογικής συνείδησης, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό, το 50,4%, πιστεύει ότι συμβάλλει αρκετά. Το 32,8% θεωρεί ότι συμβάλλει πολύ, ενώ το μικρότερο ποσοστό, το 6,4%, θεωρεί ότι συμβάλλει πάρα πολύ. Κανένας δεν πιστεύει ότι το αποτέλεσμα των ελέγχων δεν συμβάλλει καθόλου στην ενίσχυση της φορολογικής συνείδησης. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται στο διάγραμμα:

Το αποτέλεσμα των ελέγχων συμβάλλει στην ενίσχυση της φορολογικής συνείδησης;

Γράφημα 33-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 33

Στην πέμπτη ερώτηση αξιολογείται σε ποιο βαθμό ο φορολογικός έλεγχος μπορεί να είναι αποτελεσματικός χωρίς την επιβολή αυστηρών μέτρων. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

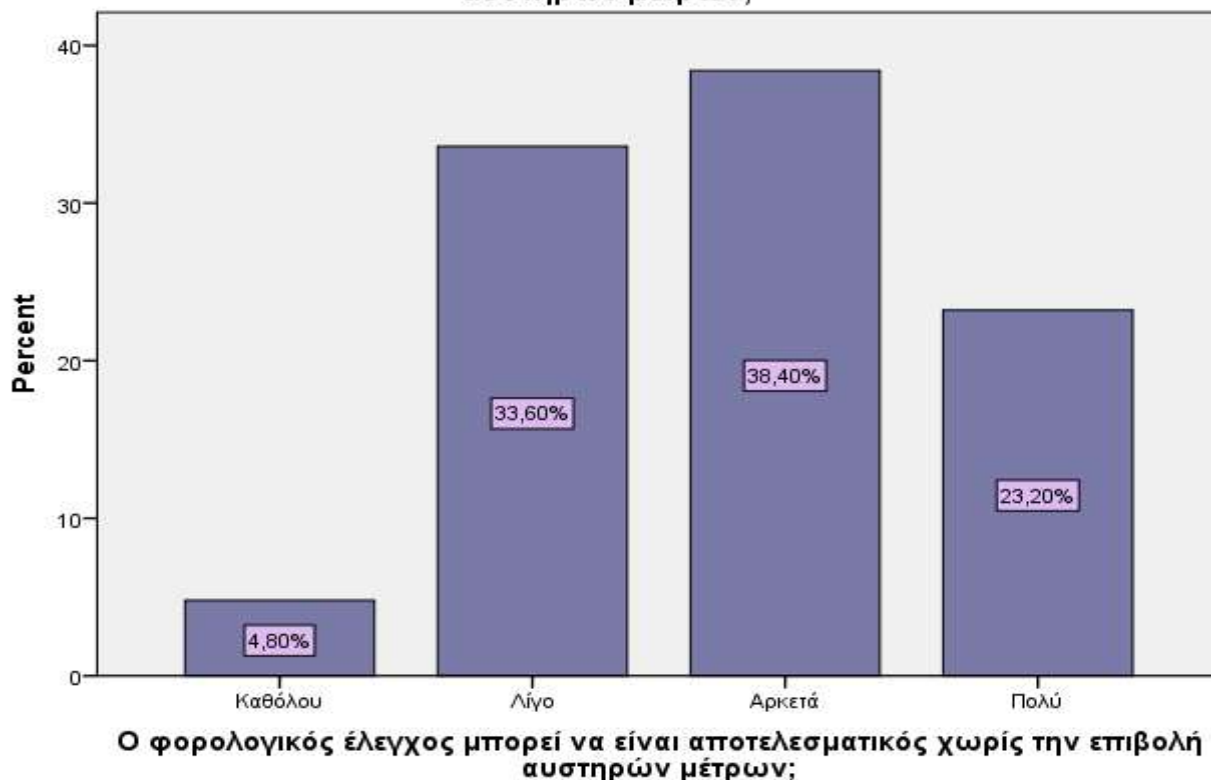
Πίνακας 41- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 34

Ο φορολογικός έλεγχος μπορεί να είναι αποτελεσματικός χωρίς την επιβολή αυστηρών μέτρων;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	6	4,8	4,8	4,8
Λίγο	42	33,6	33,6	38,4
Αρκετά	48	38,4	38,4	76,8
Πολύ	29	23,2	23,2	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από το δείγμα των 125 ερωτηθέντων, το μικρότερο ποσοστό, 4,8%, θεωρεί ότι ο φορολογικός έλεγχος δεν μπορεί να είναι καθόλου αποτελεσματικός χωρίς την επιβολή αυστηρών μέτρων, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό το 33,6% πιστεύει ότι μπορεί να είναι λίγο αποτελεσματικός. Το μεγαλύτερο ποσοστό, το 38,4%, θεωρεί ότι μπορεί να είναι αρκετά αποτελεσματικός ενώ το 23,2% απάντησε πολύ. Κανένας δεν πιστεύει ότι ο φορολογικός έλεγχος μπορεί να είναι πάρα πολύ αποτελεσματικός χωρίς την επιβολή αυστηρών μέτρων. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται διαγραμματικά:

Ο φορολογικός έλεγχος μπορεί να είναι αποτελεσματικός χωρίς την επιβολή αυστηρών μέτρων;

Γράφημα 34-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 34

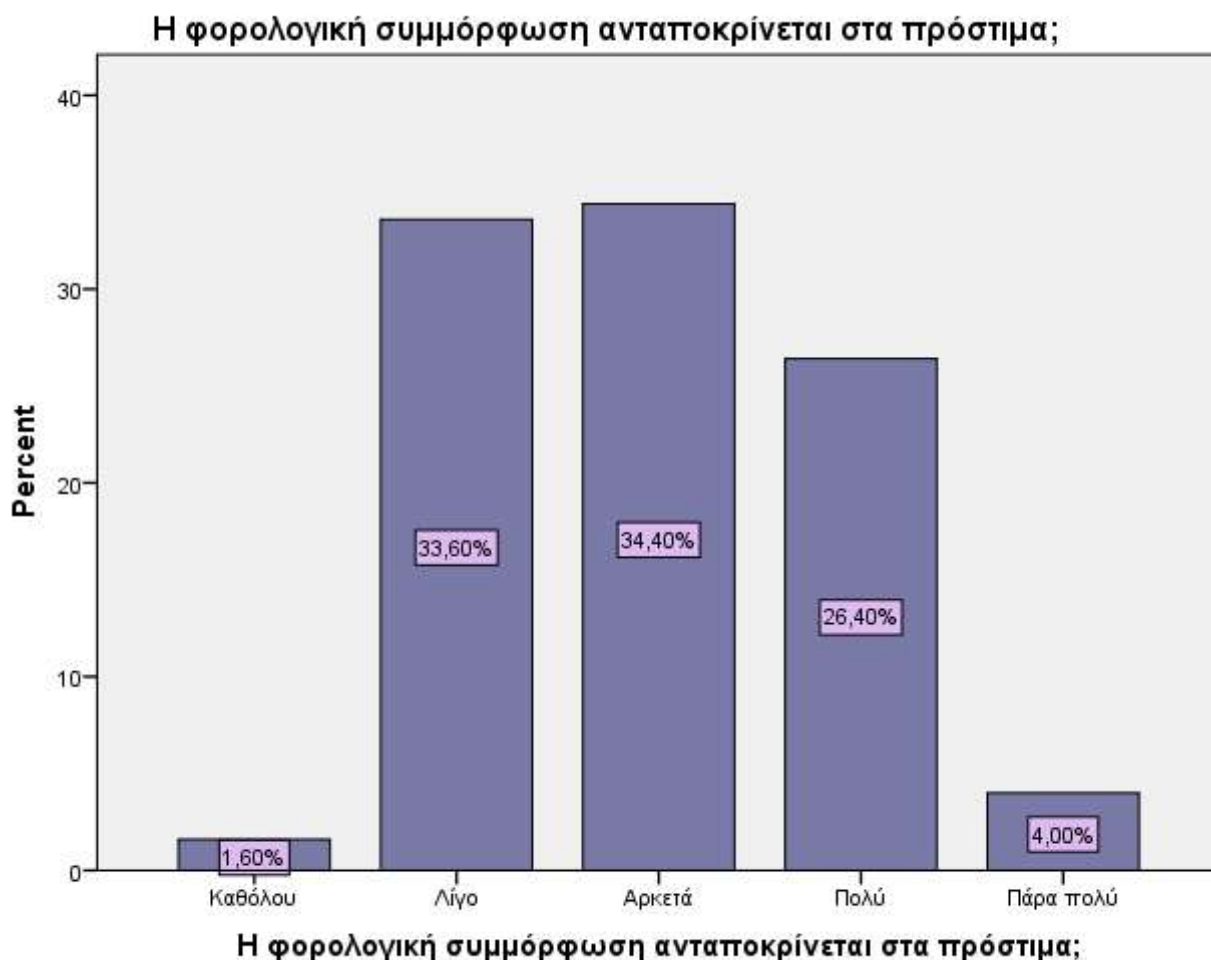
Στην έκτη ερώτηση εξετάζεται σε ποιο βαθμό η φορολογική συμμόρφωση ανταποκρίνεται στα πρόστιμα. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στον πίνακα συχνοτήτων:

Πίνακας 42- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 35

Η φορολογική συμμόρφωση ανταποκρίνεται στα πρόστιμα;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	2	1,6	1,6	1,6
Λίγο	42	33,6	33,6	35,2
Αρκετά	43	34,4	34,4	69,6
Πολύ	33	26,4	26,4	96,0
Πάρα πολύ	5	4,0	4,0	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από τους 125 ερωτηθέντες, το μικρότερο ποσοστό, δηλαδή το 1,6%, πιστεύει ότι η φορολογική συμμόρφωση δεν ανταποκρίνεται καθόλου στα πρόστιμα, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό, το 33,6%, θεωρεί ότι ανταποκρίνεται λίγο. Το μεγαλύτερο ποσοστό, το 34,4%, πιστεύει ότι ανταποκρίνεται αρκετά, το 26,4% θεωρεί ότι ανταποκρίνεται πολύ και μόλις το 4% πιστεύει ότι ανταποκρίνεται πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα αναπαρίστανται στο διάγραμμα:

Γράφημα 35-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 35

Στην έβδομη, και τελευταία ερώτηση, διερευνάται κατά πόσο η φορολογική αμνηστία ενισχύει τη φορολογική συμμόρφωση. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα συχνοτήτων:

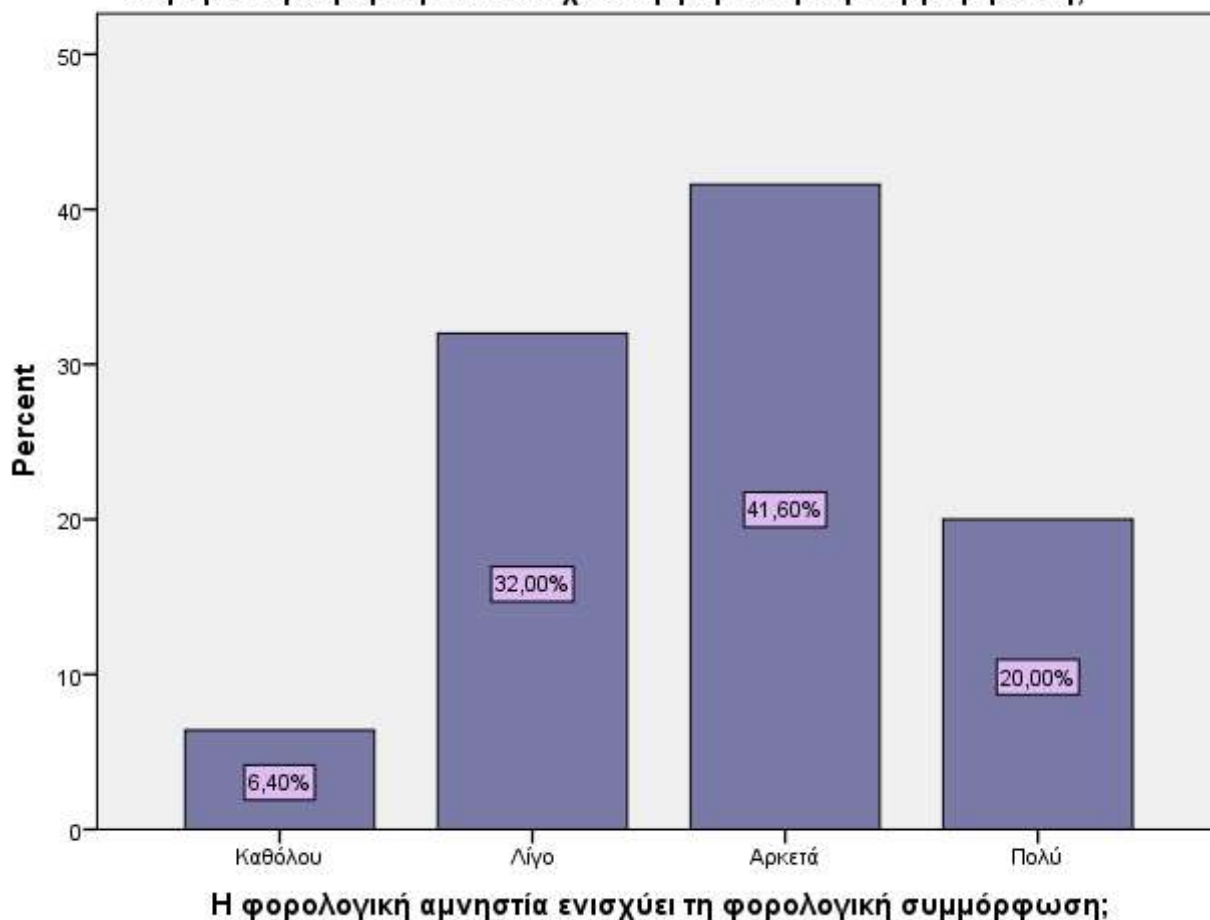
Πίνακας 43- Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 36

Η φορολογική αμνηστία ενισχύει τη φορολογική συμμόρφωση;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	8	6,4	6,4	6,4
Λίγο	40	32,0	32,0	38,4
Αρκετά	52	41,6	41,6	80,0
Πολύ	25	20,0	20,0	100,0
Total	125	100,0	100,0	

Από το δείγμα των 125 ερωτηθέντων, το μικρότερο ποσοστό, το 6,4%, πιστεύει ότι η φορολογική αμνηστία δεν ενισχύει καθόλου τη φορολογική συμμόρφωση, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό, το 32% πιστεύει ότι την ενισχύει λίγο. Το μεγαλύτερο ποσοστό, το 41,6% θεωρεί ότι την ενισχύει αρκετά, ενώ το 20% απάντησε πολύ. Κανένας δεν πιστεύει ότι η φορολογική αμνηστία ενισχύει πάρα πολύ τη φορολογική συμμόρφωση. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται διαγραμματικά:

Η φορολογική αμνηστία ενισχύει τη φορολογική συμμόρφωση;

Γράφημα 36-Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 36

Συγκεντρωτικά οι μέσοι όροι για την τέταρτη, και τελευταία ενότητα, παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 44- Αποτελέσματα μέσων όρων

Ερωτήσεις	Μέσος όρος
Πιστεύετε ότι οι διοικητικές κυρώσεις σε περιπτώσεις ιδιαίτερα σοβαρών φορολογικών παραβάσεων οδηγούν στον παραδειγματισμό του φορολογουμένου.	3,104
Πιστεύετε ότι οι διοικητικές κυρώσεις σε περιπτώσεις ιδιαίτερα σοβαρών φορολογικών παραβάσεων οδηγούν στη συμμόρφωση του φορολογουμένου.	3,168
Η συνεργασία με τους ελεγκτές λειτουργεί θετικά στο αποτέλεσμα του φορολογικού ελέγχου.	3,496
Σε τι βαθμό το αποτέλεσμα των ελέγχων συμβάλλει στην ενίσχυση της φορολογικής συνείδησης.	3,352
Πιστεύετε ότι ο φορολογικός έλεγχος μπορεί να είναι αποτελεσματικός χωρίς την επιβολή αυστηρών μέτρων.	2,8
. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι η φορολογική συμμόρφωση ανταποκρίνεται στα πρόστιμα.	2,976
. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι η φορολογική αμνηστία ενισχύει τη φορολογική συμμόρφωση.	2,752

Από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται " Η συνεργασία με τους ελεγκτές λειτουργεί θετικά στο αποτέλεσμα του φορολογικού ελέγχου" και "Το αποτέλεσμα των ελέγχων συμβάλλει στην ενίσχυση της φορολογικής συνείδησης". Αντίθετα σε μικρότερο βαθμό "Ο φορολογικός έλεγχος μπορεί να είναι αποτελεσματικός χωρίς την επιβολή αυστηρών μέτρων" και σε ακόμα μικρότερο βαθμό "Η φορολογική αμνηστία ενισχύει τη φορολογική συμμόρφωση ".

Παρουσίαση Αποτελεσμάτων Αξιοπιστίας Κλίμακας

Οι τρεις κατηγορίες ερωτήσεων του ερωτηματολογίου, εκτός της πρώτης που αφορά τα δημογραφικά στοιχεία, αποτέλεσαν τις μεταβλητές της εμπειρικής έρευνας. Για να ελεγχθεί η αξιοπιστία των μεταβλητών πραγματοποιήθηκε ο έλεγχος αξιοπιστίας, από το πρόγραμμα SPSS, μέσω του Cronbach Alpha. Τα αποτελέσματα του ελέγχου αξιοπιστίας παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 45- Αποτελέσματα συντελεστή αξιοπιστίας

Μεταβλητές		Cronbach's Alpha
V1	Φοροδιαφυγή και Φορολογικός έλεγχος (2η ενότητα ερωτηματολογίου)	0,721
V2	Διαδικασία φορολογικού ελέγχου (3η ενότητα ερωτηματολογίου)	0,717
V3	Συμβολή φορολογικού ελέγχου (4η ενότητα ερωτηματολογίου)	0,788

Εφόσον, όπως φαίνεται από τον πίνακα, ο συντελεστής αξιοπιστίας είναι μεγαλύτερος από 0,7 σε όλες τις μεταβλητές, συνειδητοποιούμε ότι όλες οι μεταβλητές θεωρούνται αξιόπιστες.

Παρουσίαση Αποτελεσμάτων Ανάλυσης Συσχετίσεων

Για να ελεγχθεί η συσχέτιση των μεταβλητών πραγματοποιήθηκε ο έλεγχος συσχέτισης, από το πρόγραμμα SPSS, μέσω του δείκτη Pearson. Τα αποτελέσματα του ελέγχου αξιοπιστίας παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 46- Αποτελέσματα συσχέτισης

		Correlations		
		V1	V2	V3
V1	Pearson Correlation	1	,260**	,324**
	Sig. (2-tailed)		,003	,000
	N	125	125	125
V2	Pearson Correlation	,260**	1	,363**
	Sig. (2-tailed)	,003		,000
	N	125	125	125
V3	Pearson Correlation	,324**	,363**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	
	N	125	125	125

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Από τον πίνακα φαίνεται, ότι η εξαρτημένη μεταβλητή "Συμβολή φορολογικού ελέγχου", V3, έχει στατιστικά σημαντική γραμμική συσχέτιση και με την ανεξάρτητη μεταβλητή V1, "Φοροδιαφυγή στο φορολογικό έλεγχο" και με την ανεξάρτητη μεταβλητή, V2, "Η διαδικασία του φορολογικού ελέγχου".

Παρουσίαση και ανάλυση αποτελεσμάτων παλινδρόμησης

Στόχος της γραμμικής παλινδρόμησης, είναι να βρεθεί η μαθηματική σχέση που συνδέει τις παρατηρήσεις των μεταβλητών. Όπως είδαμε παραπάνω, ο συντελεστής συσχέτισης μας δείχνει αν και κατά πόσο οι μεταβλητές σχετίζονται, χωρίς όμως να μας δείχνει τον τρόπο με τον οποίο μεταβάλλονται οι τιμές της μίας μεταβλητής σε σχέση με την άλλη.

Παρακάτω διερευνείται αν οι ανεξάρτητες μεταβλητές, V_1 , "Φοροδιαφυγή και φορολογικός έλεγχος" και, V_2 , "Διαδικασία φορολογικού ελέγχου", δύνανται να χρησιμοποιηθούν για την πρόβλεψη τιμών της εξαρτημένης μεταβλητής V_3 , "Συμβολή του φορολογικού ελέγχου".

Η σχέση μεταξύ των μεταβλητών μας, είναι γραμμική, επομένως θα χρησιμοποιήσουμε το πολλαπλό γραμμικό μοντέλο:

$$Y = b_0 + b_1X_1 + b_2X_2 + e_i$$

Όπου, Y ισούται με την εξαρτημένη μεταβλητή " Συμβολή του φορολογικού ελέγχου ", X_1 η ανεξάρτητη "Φοροδιαφυγή και φορολογικός έλεγχος", X_2 η ανεξάρτητη " Διαδικασία φορολογικού ελέγχου ", b_1 και b_2 εκφράζουν την ποσοτική σχέση που υπάρχει μεταξύ των ανεξάρτητων μεταβλητών και της εξαρτημένης μεταβλητής και e_i είναι το τυχαίο σφάλμα.

Σύμφωνα με τις δικές μας μεταβλητές το μοντέλο της παλινδρόμησης γίνεται:

$$\text{Συμβολή του φορολογικού ελέγχου} = b_0 + b_1 * \text{Φοροδιαφυγή και φορολογικός έλεγχος} + b_2 * \text{Διαδικασία φορολογικού ελέγχου} + e_i$$

Στον παρακάτω πίνακα Ανοva, ελέγχεται αν το μοντέλο πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης έχει στατιστική σημασία.

Πίνακας 47- Πίνακας Ανοva

ANOVA ^a						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	7,394	2	3,697	14,130	,000 ^b
	Residual	31,922	122	,262		
	Total	39,317	124			
a. Dependent Variable: V3						
b. Predictors: (Constant), V2, V1						

Από τον πίνακα φαίνεται, ότι το πολλαπλό γραμμικό μοντέλο είναι στατιστικά σημαντικό, σε επίπεδο σημαντικότητας 5%, εφόσον $Sig=0,000 < 0,05$, δηλαδή η εξαρτημένη μεταβλητή παρουσιάζει γραμμική σχέση τουλάχιστον με μία από τις δύο ανεξάρτητες μεταβλητές.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται ο πίνακας Coefficients.

Πίνακας 48- Πίνακας Coefficients

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,983	,400		2,460	,015
	V1	,289	,099	,246	2,917	,004
	V2	,450	,127	,298	3,532	,001

a. Dependent Variable: V3

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα το γραμμικό μοντέλο γίνεται:

$$\text{Διαδικασία φορολογικού ελέγχου} = 1,624 + 0,124 * \text{Φοροδιαφυγή και φορολογικός έλεγχος} + 0,206 * \text{του φορολογικού ελέγχου}$$

Επομένως προκύπτουν τα εξής:

- Για την πρώτη ανεξάρτητη μεταβλητή, V1, "Φοροδιαφυγή στο φορολογικό έλεγχο", Sig=p-τιμή =0,004<0,05, επομένως απορρίπτουμε την αρχική μηδενική υπόθεση, άρα η ανεξάρτητη μεταβλητή V1 επηρεάζει σε στατιστικά σημαντικό βαθμό την εξαρτημένη μεταβλητή V3, τη "Συμβολή του φορολογικού ελέγχου".
- Για τη δεύτερη ανεξάρτητη μεταβλητή, V2, "Διαδικασία του φορολογικού ελέγχου", Sig=p-τιμή =0,001<0,05, άρα απορρίπτουμε την αρχική μηδενική απόφαση, επομένως η ανεξάρτητη μεταβλητή V2 επηρεάζει σε στατιστικά σημαντικό βαθμό την εξαρτημένη μεταβλητή V3, τη "Συμβολή του φορολογικού ελέγχου".

Κεφάλαιο 8: Συμπεράσματα, Περιορισμοί και Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Ξεκινήσαμε την παρούσα εργασία αναφέροντας τη σημασία του φορολογικού ελέγχου για το κράτος, λέγοντας ότι αποτελεί την κύρια πηγή εσόδων του. Στόχος της εργασίας ήταν να ελεγχθεί η σημασία του φορολογικού ελέγχου και από την πλευρά των επιχειρήσεων.

Σε μια εποχή οικονομικής ύφεσης, όπου τα οικονομικά σκάνδαλα μαστίζουν σε παγκόσμιο επίπεδο ο φορολογικός έλεγχος φαίνεται αναγκαίος για την βελτίωση των υπάρχουσών συνθηκών. Το πρόβλημα της φοροδιαφυγής φαίνεται να διαδίδεται με την πάροδο του χρόνου όλο και περισσότερο. Γι' αυτό το λόγο, τα τελευταία χρόνια ο

φορολογικός έλεγχος δύναται να διενεργείται όλο και συχνότερα, με περισσότερες τεχνικές ελέγχου και περισσότερα αρμόδια όργανα. Επιπλέον η εκπαίδευση αποτελεί έναν τομέα ο οποίος μπορεί να επιτύχει την καταπολέμηση οικονομικών φαινομένων και τη διαμόρφωση φορολογικής συμμόρφωσης.

Σε μια εποχή που η τεχνολογία αναπτύσσεται ραγδαία, η ενσωμάτωση της πληροφορικής στις διαδικασίες του ελέγχου φαίνεται να είναι μονόδρομος, ο οποίος ενδέχεται να διευκολύνει τις συνθήκες του φορολογικού ελέγχου και για τους ασκούντες και για τους φορολογούμενους. Η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και οι συνεχείς αλλαγές στη νομοθεσία δείχνουν να δυσχεραίνουν τη διεξαγωγή των φορολογικών ελέγχων, χωρίς να επιτυγχάνουν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Όμως, σε μια εποχή που η διαφθορά και η απάτη είναι δύο συνηθισμένες έννοιες ο φορολογικός έλεγχος ακόμα δεν μπορεί να είναι τόσο αποτελεσματικός, εφόσον υπάρχει ο κίνδυνος εξαπάτησης από την πλευρά των επιχειρήσεων, όσον αφορά τις διαδικασίες του ελέγχου. Χωρίς να θεωρείται αναγκαίο, για να επιτευχθεί η μέγιστη αποτελεσματικότητά του, να επιβληθούν αυστηρά μέτρα καταστολής και υψηλά πρόστιμα.

Στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας αναλύθηκαν κυρίως μέσω έρευνας οι έννοιες της φοροδιαφυγής, των διαδικασιών του φορολογικού ελέγχου και της συμβολής του φορολογικού ελέγχου.

Όπως φάνηκε από τα αποτελέσματα της περιγραφικής στατιστικής όσον αφορά τη "Φοροδιαφυγή στο φορολογικό έλεγχο", μέσω της εκπαίδευσης μπορεί να διαμορφωθεί η φορολογική συνείδηση, η οποία θα καταφέρει να καταπολεμήσει το πρόβλημα της φοροδιαφυγής. Επιπλέον διαπιστώθηκε ότι η αύξηση των φορολογικών συντελεστών δε βοηθάει στην πάταξη της φοροδιαφυγής. Όσον αφορά τις "Διαδικασίες του φορολογικού ελέγχου" διαπιστώθηκε ότι η θέσπιση του φορολογικού πιστοποιητικού αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη για το ελληνικό φορολογικό σύστημα. Επίσης, συμπεραίνουμε ότι με την ορθή τήρηση των φορολογικών διαδικασιών ενισχύεται η φορολογική συνείδηση των ελεγχόμενων. Τέλος, όσον αφορά τη "Συμβολή του φορολογικού ελέγχου" φαίνεται ότι η συνεργασία με τους ελεγκτές παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στο αποτέλεσμα του φορολογικού ελέγχου.

Από την ανάλυση του πολλαπλού γραμμικού μοντέλου παλινδρόμησης διαπιστώθηκε η συσχέτιση σε σημαντικό βαθμό της εξαρτημένης μεταβλητής "Συμβολή του φορολογικού ελέγχου" με τις δύο ανεξάρτητες μεταβλητές, τη "Φοροδιαφυγή στο φορολογικό έλεγχο" και τις "Διαδικασίες του φορολογικού ελέγχου".

Κατά την ανάλυση των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι περιορισμοί της έρευνας. Η έρευνα διεξήχθη μέσω ερωτηματολογίου. Η μέθοδος του ερωτηματολογίου εμπεριέχει πολλούς κινδύνους, κυρίως όσον αφορά την υποκειμενικότητα των αποτελεσμάτων. Παρ' όλα αυτά θεωρείται μία από τις πιο αξιόλογες μεθόδους διενέργειας εμπειρικών ερευνών, στις μέρες μας.

Αναφορικά, με τις προτάσεις για μελλοντικές έρευνες θα ήταν χρήσιμο να διεξαχθούν παρόμοιες έρευνες μέσω της μελέτης περίπτωσης ή με συνεντεύξεις στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Επιπλέον θα ήταν καλό η επανάληψη μιας παρόμοιας έρευνας, να διαρκούσε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και να απευθυνόταν σε μεγαλύτερο δείγμα, έτσι ώστε να διεξαχθούν πιο εμπειριστατωμένα συμπεράσματα. Τέλος, μπορούν μελλοντικά, σε εμπειρικές έρευνες να χρησιμοποιηθούν πιο εξειδικευμένες στατιστικές μεθόδους ανάλυσης των δεδομένων.

Κεφάλαιο 9: Βιβλιογραφικές αναφορές

Ελληνικά Συγγράμματα

Δημητραΐνας Γιώργος (2011), Εγκλήματα φοροδιαφυγής, Νομική Βιβλιοθήκη, Ελλάδα
Κοψιαύτης Ανδρέας (2009), Κωδικοποίηση και ερμηνεία φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, Σταμούλη, Ελλάδα
Μελάς Δημήτριος (2015), Μέθοδοι φορολογικού ελέγχου εισοδήματος φυσικών προσώπων και επιχειρήσεων, Οικονομικές εκδόσεις, Ελλάδα
Τάτσος Νικόλας (2001), Παραοικονομία και φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, Παπαζήσης, Ελλάδα

Ελληνική Αρθρογραφία

Υπουργείο Οικονομικών (1994) Ν.2238/1994, Κύρωση του κώδικα φορολογίας εισοδήματος, ΦΕΚ Α 151/16-09-1994, Ελλάδα
Υπουργείο Οικονομικών (2004α) Ν.3259/2004, Περαιώση εκκρεμών φορολογικών

υποθέσεων , ρύθμιση ληξιπρόθεσμων χρεών και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ Α 253/14-12-2004, Ελλάδα

Υπουργείο Οικονομικών (2004β) Ν.3296/2004, Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, φορολογικοί έλεγχοι και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ Α 253/14-12-2004, Ελλάδα

Υπουργείο Οικονομικών (2013α), Ν.4172/2013, Φορολογία εισοδήματος και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ Α 167/23-07-2013, Ελλάδα

Υπουργείο Οικονομικών (2013β), Ν.4174/2013, Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ Α 170/26-07-2013, Ελλάδα

Διεθνείς Πηγές

Adediran, S.A., Alade, S.O. and Oshode, A.A. (2013), The impact of tax audit and investigation on revenue generation in Nigeria, *European Journal of business and management*, Vol.5, No.26, p 171

Andreoni, J., Erard, B., Feinstein, J., (1998), Tax compliance, *Journal of Economic literature*, Vol.36, No.2, pp. 818-860

Anyaduba, J.O. and Modugu, K.P. (2014), Tax audit and tax compliance in Nigeria, *Asian Research Consortium*, Vol.3, No.9, pp.227-240

Daniel Kahneman and Amos Tversky, (2009), An analysis of Decision under risk, *The Econometric Society*, Vol.47, No.2, pp. 263-291

Drogalas, G, Karagiorgos, A., Pazarskis, M. and Vagenas, N. (2019), Informal interactions between audit committees and internal audit function. Evidence from Greek listed firms, *Corporate Board: Role, Duties and composition*, Vol.15, pp.25-32

Gerald Munyoro and Beatrice Ambiyoy Moyo, The Significance of Agricultural Insurance in the Development of the Agricultural Sector in Zimbabwe: A case study of Mashonaland Central Province, *International Journal of Research in Business, Economics and Management*, Vol.3, No.1

Jackson, B., Milliron, V., (1986), Tax compliance research: findings, problems and prospects, *Journal of Accounting literature*, Vol.5, pp. 125

Jackson, R.A. (2005), Role play, *The Internal Auditor*, Vol.62, No.2, pp. 44-51

Jeyapalan Kasipillai, Nothani Aripin, Noor Afza Amran, (2003), The Influence of education on tax avoidance and tax evasion, *e-journal of Tax Research*, Vol.1, No.2, pp.134-146

Kennedy P. (2014), Impact of tax audit on tax compliance in Nigeria, *International*

- Journal Business and Social Science*, Vol.5, No.9, pp. 207-215
- Kircher, E.E. (2008), Enforced versus voluntary tax compliance: the slippery framework, *Journal of Economic Psychology*, Vo.29, No.2, pp. 210-225
- Morse, S., Karlinsky, S., Bankman, J., (2009), *Cash businesses and tax evasion*, *Stanford law and policy review*, Vol.20, pp.37-61
- Muh Dularif, Sutrisno T., Nurkholis and Erwin Saraswati (2019), Is deterrence approach effective in combating tax evasion? A meta-analysis, *Problems and Perspectives in Management*, Vol.17, pp. 93-113
- Mutarindwa, S. and Rutikanga, J.D. (2014), The impact of taxpayers' financial statements audit on tax revenue growth, *International Journal of Business and Economic Development*, Vol.2, No.2, pp. 51-60
- Reinganum Jennifer (1985), Innovation and Industry Evolution, *The Quartely Journal of Economics*, Vol.100, No.1, pp.81-99
- Richardson,G. (2006), Determinants of tax evasion: A cross-country investigation, *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, Vol. 15, pp.150-169
- Rotimi Oladele, Foluso Olugbenga Aribaba, Abdul-Lateef Olamide Ahmodu, Saliu Adeshina Yusuff, Muyiwa Alade (2019), *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, Vol.8, No.2
- Samuel, S.E. and Simon, S. (2011), The effect of income tax on capital investment decisions of banks in Nigeria, *Kogi Journal of Management*, Vol.4, No.1, pp. 116-128
- Tagkalakis Athanasios, (2014), The direct and indirect effects of audits on the tax revenue in Greece, *Economics Bulletin*, Vol.34, No.2, pp.984-1001

Διαδικτυακές πηγές

Γεωργακόπουλος Θεόδωρος , Απρίλιος 2018, Το φορολογικό πρόβλημα της Ελλάδας.

Διαθέσιμο: <https://www.dianeosis.org/2018/04/to-forologiko-provlima-tis-elladas/>.

Τελευταία προσπέλαση: 5 Ιανουαρίου 2020

Η καθημερινή, Σεπτέμβριος 2008, Σταθμός στη φορολογική νομοθεσία το νομοθετικό διάταγμα 3323/1955. Διαθέσιμο:

<https://www.kathimerini.gr/335619/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/sta8mos-sth-forologikh-nomodesia-to-nomothetiko-diatagma-33231955>. Τελευταία προσπέλαση: 29

Δεκεμβρίου 2019

Η καθημερινή, Οκτώβριος 2019, Βασικές κατηγορίες παραβάσεων και προστίμων.

Διαθέσιμο: <https://www.kathimerini.gr/1049107/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/vasikes-kathgories-paravasewn-kai-prostimwn>. Τελευταία προσπέλαση: 6 Ιανουαρίου 2020

Business News, Ιούλιος 2018, Έρευνα: Το φορολογικό πρόβλημα της Ελλάδας-Ποιες είναι οι λύσεις; Διαθέσιμο: <https://www.businessnews.gr/el/politiki-oikonomia/politiki-kai-oikonomia/ereyna-forologiko-provlima-tis-elladas-poies-einai-oi-lyseis.html>. Τελευταία προσπέλαση: 30 Δεκεμβρίου 2019

Institute for Fiscal Studies, Νοέμβριος 2017, Is our tax system fair? It depends... Διαθέσιμο: <https://www.ifs.org.uk/publications/10038>. Τελευταία προσπέλαση: 30 Δεκεμβρίου 2019

Kodiko.gr- Ελληνική νομοθεσία. Διαθέσιμο: <https://www.kodiko.gr/>. Τελευταία προσπέλαση: 18 Ιανουαρίου

PWC, Μάιος 2016, World Tax Summaries Η φορολογία στην Ελλάδα. Διαθέσιμο: https://www.pwc.com/gr/en/publications/assets/world-tax-summaries-2016_gr.pdf. Τελευταία προσπέλαση: 7 Ιανουαρίου 2020

Taxheaven. Διαθέσιμο: <https://www.taxheaven.gr/>. Τελευταία προσπέλαση: 17 Ιανουαρίου 2020

Κεφάλαιο 10: Παράρτημα

Ερωτηματολόγιο έρευνας με θέμα " Ο φορολογικός έλεγχος των επιχειρήσεων με βάση τις διατάξεις του Ν.4174".

Πρώτη ενότητα: Δημογραφικά Στοιχεία

1. Έχετε υποβληθεί ποτέ σε φορολογικό έλεγχο;

Ναι   Όχι

2. Φύλο:

Γυναίκα   Άντρας

3. Ηλικία:

18-24   25-34   35-45   46-55   56-65   Άνω των 65

4. Μορφωτικό επίπεδο:

Απόφοιτος/η Λυκείου   Απόφοιτος/η ΑΕΙ-ΤΕΙ   Απόφοιτος/η ΙΕΚ-ΚΕΚ

Απόφοιτος/η Μεταπτυχιακού προγράμματος   Κάτοχος Διδακτορικού

5. Μέγεθος επιχείρησης:

Πολύ μικρή   Μικρή   Μεσαία   Μεγάλη

6. Θέση στην επιχείρηση:

Διοικητικό συμβούλιο   Διευθύνων σύμβουλος   Τεχνικός υπεύθυνος

Λογιστήριο   Άλλο

7. Χρόνια λειτουργίας της επιχείρησης:

0-5   5-10   10-20   20-30   30 και άνω

Δεύτερη ενότητα: Η φοροδιαφυγή στο φορολογικό έλεγχο

Ερωτήσεις	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
8. Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι η φοροδιαφυγή στο Φ.Π.Α. είναι διαδεδομένη στην Ελλάδα;					
9. Πιστεύετε ότι με την επιβολή αυστηρότερων μέτρων καταστολής μπορεί να μειωθεί το πρόβλημα της φοροδιαφυγής;					
10. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι η διενέργεια φορολογικών ελέγχων βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;					
11. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι θα συμβάλει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής μια εθνική προσπάθεια για τη δημιουργία φορολογικής συνείδησης μέσω της πρωτοβάθμιας-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης;					
12. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;					
13. Πιστεύετε ότι η αύξηση των φορολογικών συντελεστών βοηθάει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;					
14. Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου συμβάλει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής;					

Τρίτη ενότητα: Διαδικασία φορολογικού ελέγχου

15.Πιστεύετε ότι οι φορολογικοί συντελεστές στην Ελλάδα είναι χαμηλοί;					
16.Συμφωνείτε με τις συνήθειες αποφάσεις των φορολογικών αρχών στις μεταξύ σας τυπικές συναλλαγές;					
17.Συμφωνείτε με τις αποφάσεις των φορολογικών αρχών σε περίπτωση ελέγχου;					
18.Πιστεύετε ότι οι φορολογικοί έλεγχοι διεξάγονται με διαφανή τρόπο;					
19.Πιστεύετε ότι οι φορολογικοί έλεγχοι διεξάγονται με αντικειμενικό τρόπο;					
20.Πιστεύετε ότι οι φορολογικοί έλεγχοι διεξάγονται με δίκαιο τρόπο;					
21.Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος βοηθάει στην διαδικασία του φορολογικού ελέγχου;					
22.Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι οι συνεχείς αλλαγές στη φορολογική νομοθεσία βοηθάνε στην διαδικασία του φορολογικού ελέγχου;					
23.Πιστεύετε ότι τα πρόστιμα του φορολογικού ελέγχου είναι υψηλά;					
24.Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι τα φορολογικά έσοδα αξιοποιούνται με το βέλτιστο τρόπο;					
25.Σε ποιο βαθμό η χρήση πληροφοριακών συστημάτων διευκολύνει στη διαχείριση φορολογικών θεμάτων;					
26.Η θέσπιση του φορολογικού πιστοποιητικού αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη προς την βελτιστοποίηση					

του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας;					
27.Πιστεύετε ότι με την ορθή τήρηση των φορολογικών διαδικασιών ενισχύεται η φορολογική συνείδηση των ελεγχόμενων;					
28.Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι η αύξηση των φορολογικών συντελεστών αυξάνει τα φορολογικά έσοδα;					
29.Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι οι φορολογικοί έλεγχοι θα πρέπει να διενεργούνται μόνο όταν το δηλωθέν εισόδημα εκτιμάται πολύ χαμηλό σε σχέση με τα πραγματικά δεδομένα;					
<u>Τέταρτη ενότητα: Συμβολή φορολογικού ελέγχου</u>					
30.Πιστεύετε ότι οι διοικητικές κυρώσεις σε περιπτώσεις ιδιαίτερα σοβαρών φορολογικών παραβάσεων οδηγούν στον παραδειγματισμό του φορολογουμένου;					
31.Πιστεύετε ότι οι διοικητικές κυρώσεις σε περιπτώσεις ιδιαίτερα σοβαρών φορολογικών παραβάσεων οδηγούν στη συμμόρφωση του φορολογουμένου;					
32.Η συνεργασία με τους ελεγκτές λειτουργεί θετικά στο αποτέλεσμα του φορολογικού ελέγχου;					
33.Σε τι βαθμό το αποτέλεσμα των ελέγχων συμβάλλει στην ενίσχυση της φορολογικής συνείδησης;					
34.Πιστεύετε ότι ο φορολογικός έλεγχος μπορεί να είναι αποτελεσματικός χωρίς την επιβολή αυστηρών					

μέτρων;					
35. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι η φορολογική συμμόρφωση ανταποκρίνεται στα πρόστιμα;					
36. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι η φορολογική αμνηστία ενισχύει τη φορολογική συμμόρφωση;					

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για το χρόνο σας,

Τραχανά Δήμητρα